

V L A A M S P A R L E M E N T

Zitting 2004-2005

30 november 2004

BELEIDSNOTA

Financiën en begroting

2004-2009

ingediend door de heer Dirk Van Mechelen,
Vlaams minister van Financiën en Begroting en Ruimtelijke Ordening

Met deze beleidsnota wordt voor de periode 2004-2009 een meer concrete uitwerking gegeven aan de basisopties in het regeerakkoord. Een beleidsnota geeft de grote strategische keuzen en opties van het beleid voor de duur van de regeerperiode weer. De nota is de weergave van de visie van de functioneel bevoegde minister en vormt de basis van een debat in het Vlaams Parlement. In voorkomend geval zullen de uitvoeringsmaatregelen, daar waar nodig, ter goedkeuring aan de Vlaamse Regering of het Vlaams Parlement worden voorgelegd.

Inhoud

blz.

Voorwoord.....	5
1. Deel Begroting	8
1.1. Uitdaging 1: een stabiel houdbare begroting waarborgen	8
1.2. Uitdaging 2: de efficiëntieslag ondersteunen	15
1.2.1. Instrumenten voor de microbudgettaire functie	17
1.2.2. Resultaten bereiken vereist meer dan de uitbouw van instrumenten	26
1.2.3. Ook begrotingsverantwoordelijken moeten creativiteit aan de dag leggen	29
2. Deel Fiscaliteit	30
2.1. Inhoudelijk beleid.....	30
2.1.1. Fiscaliteit als motor van onze economie.....	30
2.1.2. Een (doordachte) lastenverlaging is geen synoniem van verlies van overheidsinkomsten.....	31
2.1.3. Verbetering van de “fiscal compliance”	32
2.1.4. Nieuwe initiatieven.....	33
2.1.5. Administratieve vereenvoudiging en deregulering	38
2.2. Uitbouw van een performante autonome Vlaamse fiscale administratie	40
2.2.1. Een geïntegreerd e-government-beleid.....	40
2.2.2. Een overname in eigen beheer van de inning van de gewestbelastingen	41
2.2.3. Een goed werkend Vlaams fiscaal platform	47
2.2.4. Het onroerend goed informatienetwerk (OGIN)	49
2.2.5. Schulddpositie van de Vlaamse Gemeenschap	50
3. Deel Economisch overheidsinstrumentarium	56
3.1. Inleiding	56
3.2. Vlaamse Participatiemaatschappij VPM.....	57
3.2.1. Rol van VPM	57
3.2.2. Resultaten van VPM	60
3.2.3. Functionering van VPM	61
3.3. De Gewestelijke Investeringsmaatschappij Vlaanderen (GIMV)	61
3.3.1. Inleiding.....	61
3.3.2. Positieve evolutie resultaten en intrinsieke waarde GIMV	62
3.3.3. Verderzetting van de strategie	63
3.4. De ParticipatieMaatschappij Vlaanderen (PMV)	65
3.4.1. Inleiding.....	65
3.4.2. Strategische keuzes.....	65
3.4.3. Het economisch overheidsinstrumentarium in relatie tot de verschillende beleidsdomeinen.....	67
3.4.4. Prioriteiten die moeten leiden tot concrete realisaties gedurende de regeerperiode	68
3.4.4.1. KMO-financiering	69
3.4.4.2. Regionalisering Participatiefonds.....	71
3.4.4.3. PPS als belangrijk investeringsinstrument.....	71
3.4.4.4. Brownfield- en vastgoedontwikkeling	74
3.4.5. Structurele financieringsbasis.....	76
3.4.5.1. Het voorzien van financiële ruimte voor de ontwikkeling van initiatieven die tot de beleidsprioriteiten behoren.....	76
3.4.5.2. Vereiste structurele middelen	76
3.4.5.3. Mogelijke financieringsbronnen.....	77
3.4.5.4. Bijkomende financiële middelen.....	77

3.4.6. Verdere aandachtspunten	78
3.4.6.1. De samenwerkingsovereenkomst tussen het Vlaamse Gewest en PMV ...	78
3.4.6.2. Corporate governance	78
3.4.6.3. Financiële meerjarenplanning	79
3.4.6.3.1. Staal Vlaanderen	79
3.4.6.3.2. Textiel Vlaanderen	81
3.5. Gimvindus	81
3.5.1. Inleiding	81
3.5.2. Specifieke accenten	82
3.6. De Limburgse Reconversie maatschappij (LRM)	83
3.6.1. Opdracht	83
3.6.2. Beheersovereenkomst tussen het Vlaamse Gewest / LRM	83
3.6.3. De LRM – investeringsactiviteiten	84
3.6.4. Doelgroep	85
3.6.5. Resultaten van LRM op het gebied van ondernemingsfinanciering	86
3.6.6. Doelstellingen omtrent het investeringsbeleid van LRM	86
3.6.6.1. Doelgroep	86
3.6.6.2. Beheer van de portefeuille	87
3.6.6.3. Inschakeling in de initiatieven van de overheid	87
3.6.6.4. Prospectie	88
3.6.6.5. Exit	89
3.6.7. Vastgoed en projectontwikkeling (VPO)	89
3.6.7.1. Vastgoed	89
3.6.7.2. Projectontwikkeling	89
3.6.7.3. Ontwikkeling van “interne projecten”	91
3.6.7.4. Ondersteunende projecten	92
3.6.7.5. Bijkomende alternatieven	93
3.6.8. Verdere opvolging “Plan Heller”	93
3.6.9. Rol inzake nazorg	94
3.6.10. Opdrachten Vlaamse Regering	94
3.7. De Limburgse Strategische Ontwikkelingsmaatschappij (Lisom)	95
3.7.1. Opdracht	95
3.7.2. Historiek	96
3.7.3. Hefboomprojecten: algemeen	96
3.7.4. Hefboomprojecten: specifiek	98
3.7.4.1. Plinius	98
3.7.4.2. Provinciaal Gallo-Romeins Museum	99
3.7.4.3. Herkenrode	99
3.7.4.4. Grenslandhallen	99
3.7.4.5. Nationaal Park Hoge Kempen	100
3.7.4.6. Oude Stad	101
3.7.4.7. Mijnerfgoedsite	101
3.7.4.8. Familie-attractiepark Houthalen-Helchteren	102
3.7.4.9. Transnationale Universiteit Limburg (tUL)	102
3.7.4.10. I-city	104
3.7.4.11. Afval	104

VOORWOORD

In de regeringsverklaring die op 23 juli bij het aantreden van de Vlaamse regering werd voorgelegd aan het Vlaams parlement is de kernslogan “vertrouwen geven, verantwoordelijkheid nemen”. Eenvoudige woorden, maar gelijktijdig woorden met veel inhoud en diepgang.

Woorden, waar ik ten volle achter sta en waarvoor ik mij elke dag opnieuw zal inzetten, opdat deze woorden niet alleen een mooie slogan blijven, maar daadwerkelijk voor elke Vlaming betekenis en vooral concrete inhoud zouden krijgen.

De Regering is niet naar het Parlement gestapt met de bedoeling om grootse slogans te poneren, maar wel met de overtuiging om een ambitieus programma te gaan realiseren, een programma innen de welke “verantwoordelijkheid nemen” een leidraad vormt, niet alleen voor de Ministers, die samen de ploeg vormen, maar ook en vooral voor iedere Vlaming, voor iedereen die wil meewerken aan de duurzame ontplooiing van Vlamingen en Vlaanderen, aan een zorgzame, lerende samenleving, aan een goed en doelmatig bestuur.

Het verhaal, dat de Regering brengt en dat ik in deze beleidsnota concretiseer voor het deeldomein Financiën en Begroting is geen eenvoudig of simplificerend verhaal. Het is geen verhaal, waarbij de overheid zich met onuitputtelijke mogelijkheden tot de burger kan richten en waarbij deze laatste alleen maar ontvangt.

Neen, alles heeft echter een prijs, dus ook al datgene wat de overheid aan publieke diensten aanbiedt. De Regering stelt een correct en evenwichtig beleidsprogramma voor. Een programma dat voorziet in rechten en plichten, in evenwicht tussen vertrouwen geven en verantwoordelijkheid nemen, tussen de terechte verwachtingen die de Vlaming jegens zijn overheid mag koesteren en de verantwoordelijkheid die hij zelf moet dragen, tussen vrijheid en zekerheid, persoonlijke verantwoordelijkheid en collectieve geborgenheid.

Dat vereist dat er een evenwicht wordt gevonden tussen de beschikbare budgettaire middelen en de ambities die in het programma zijn vervat.

Er moet evenwicht zijn in de beleidskeuzen: alles voor iedereen kan niet. Dit evenwicht moet bovendien geïnspireerd zijn door duurzaamheid en welvaart op langere termijn.

Het is niet passend te pronken met kortetermijnresultaten, als de lange termijn er totaal anders uitziet. Houdbaarheid verzekeren binnen de begrotingsdoelstellingen betekent vertrouwen geven. Dit is dan ook meteen mijn rode draad doorheen deze beleidsnota.

De overheid kan nu eenmaal niet alle problemen van elkeen in de maatschappij oplossen, maar kan wel trachten om het beter te doen, namelijk door het verbeteren van de interne werking en de versterking van de instellingen.

Die verbetering moet zich uitdrukken in een sterke effectiviteits- en efficiëntieverhoging.

Burgers zijn niet geïnteresseerd in schitterende beleidsplannen, gedrukt in een kleurrijk palet. Burgers zijn geïnteresseerd in de resultaten, in een Vlaanderen, waarin het goed is te leven.

Het structureren van deze effectiviteit en efficiëntie via de middelen, waarover de minister van Financiën en Begroting beschikt, is een tweede grote thema binnen deze beleidsnota. Dat veronderstelt een afstemming van diverse beleidsinstrumenten op elkaar : de overheid telt vele raderen, die al dan niet harmonieus draaien. Ze in beweging krijgen vraagt soms grote inspanning; maar dit is niet voldoende : de raderen moeten de juiste grip krijgen op elkaar en synchroon bewegen. Alleen op die manier wordt er vooruitgang geboekt ; in tegengesteld geval zorgen de raderen voor veel wrijving en warmteopwekking (met slijtage als gevolg), die ons onder de vorm van dikke verslagen bedelven. In de natuurkunde heet dit dat energie wordt omgezet in entropie : de gebruikte energie gaat daarbij immers grotendeels verloren, daar hij wordt omgezet in nutteloze warmte.

Fiscaliteit moet voor de overheid veel meer zijn dan alleen maar een middel om inkomsten te verwerven. Het is ook en vooral een beleidsinstrument. Dat kan zowel een positieve, als een negatieve spiraal opleveren. Als historicus blijven mij de vele fiscale revoluties bij : diverse malen kanaliseerde het ongenoegen over de als “onrechtvaardig” aanziene fiscale druk zich in zware rellen of omwentelingen. Ik herinner mij in die zin ook de gezaghebbende 19^e eeuwse Franse economist Arthur Cecile PIGOU die de geschiedenis is ingegaan met zijn zogenaamde “pigouvianse distorsie theorie”, waarin hij aangeeft dat elke burger het gevoel moet hebben dat hij in ruil voor zijn betaalde belastingen voldoende collectieve goederen en diensten terug krijgt van zijn overheid, zoniet ontstaat er een gevoel van distorsie.

De toestand in Vlaanderen is uiteraard niet zo explosief; maar niettemin is er een latent ongenoegen over de overheidswerking en één van de voornaamste elementen, die daartoe bijdraagt is juist de fiscale en parafiscale druk.

Daarom is het dan ook mijn absolute overtuiging dat die zeker niet meer mag worden opgevoerd : daar sta ik als Vlaams Minister voor Financiën en Begroting borg voor. Zij moet integendeel langzaam en gericht worden gereduceerd.

De hoogte van de fiscale druk beïnvloedt in sterke mate het gedragspatroon van onze burgers en van onze bedrijven. Het is een krachtige katalysator voor het bereiken van de gewenste beleidseffecten. Op zijn minst is het een middel om de burger geldelijke verantwoordelijkheid te laten dragen voor de gevolgen van zijn gedragspatroon en aldus de bijdrage in de maatschappelijke kost op een billijke manier toe te wijzen.

In andere gevallen zijn fiscale maatregelen een belangrijk instrument in het kader van de inkomensherverdeling, het wegwerken van maatschappelijke ongelijkheden. Helaas situeert dit zich in hoofdzaak op het federale beleidsniveau.

Maar niet alleen grote macro-economische grootheden worden beïnvloed door fiscaliteit. Fiscaliteit is vaak ook een bepalende factor voor vele microbeslissingen zoals de aankoop van een woning e.d.m.

In vele gevallen zal de fiscaliteit uitnodigen – en dus niet verplichten - om een bepaalde weg in te slaan, een weg, die de maatschappij goed vindt.

Ik ga voluit voor een uitnodigende fiscaliteit in plaats van een repressieve fiscaliteit : dat is meteen het derde grote beleidsthema, dat ik in deze regeerperiode bewust nastreef.

Efficiënt overheidsbeleid steunt zowel op een uitgaven- als middelenpolitiek en combineert het nemen van maatregelen die zowel aan de uitgavenzijde als aan de inkomstenkant kunnen gelegen zijn. Om echter te kunnen sleutelen zowel aan haar middelen als aan haar uitgaven heeft de overheid nood aan een zekere handelingsvrijheid of autonomie.

En daar wringt nogal eens het schoentje. De instrumenten, waarover Vlaanderen beschikt inzake fiscaliteit zijn ruim, maar vaak ook nog onvoldoende. Het gros van de inning van onze gewestbelastingen gebeurt nog steeds door de Federale Overheidsdienst van Financiën. Belangrijk is dat men ook daar voldoende blijft investeren om een optimale inning te kunnen blijven garanderen. Gelet op deze bezorgdheid voorziet het Regeerakkoord ook de verdere regionalisatie van sommige instrumenten uit de financieel-fiscale sector, in de eerste plaats het kadaster.

Dat is voor mij het vierde grote beleidsthema.

1. DEEL BEGROTING

1.1. Uitdaging 1 : een stabiel houdbare begroting waarborgen

Vlaanderen heeft er elk jaar weer voor gezorgd dat zijn middelen- en uitgavenevolucie overeenstemde met de engagementen, die zij had aangegaan binnen het raam van het Belgisch stabiliteitsprogramma en het Europees Pact voor Stabiliteit en Groei.

Gezamenlijk hebben de overheden de opdracht de verplichtingen in het kader van het Europees Pact voor Stabiliteit en Groei na te leven. Daartoe wordt op Belgisch niveau een meerjarig stabiliteitsprogramma opgesteld. Dit programma vertaalt zich in een samenwerkingsakkoord waarin de verbintenissen van de verschillende overheden (Gemeenschappen, gewesten en lokale overheden) worden weergegeven. Vlaanderen heeft zich in het kader van de economisch-monetaire unie vanuit internationaal oogpunt, maar ook vanuit nationaal oogpunt ingeschreven in dat programma.

		1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	TOTAAL
Vlaamse Gemeenschap	Doel	-778,4	-624,7	-329,7	-22,3	334,7	357	594,9	198,1	478,6	208,2
	Afwijking	247,1	309,9	612,3	550,9	434	635,5	1065,4	1,1	149,7	4005,9
	Realisatie	-531,3	-314,8	282,6	528,6	768,7	992,5	1660,3	199,2	628,3	4214,1
Franse Gemeenschap	Doel	-327,2	-290	-238	-203,3	-141,3	-114	-79,3	-99,2	-28,7	-1521
	Afwijking	-111,6	29,7	49,6	-89,2	-34,3	-84	90,3	-3,3	-59	-211,8
	Realisatie	-438,8	-260,3	-188,4	-292,5	-175,6	-198	11	-102,5	-87,7	-1732,8
Waal Gewest	Doel	-357	-327,2	-272,7	-213,2	-148,7	-153,7	-47,1	-196,4	-5,3	-1721,3
	Afwijking	-66,9	19,8	111,6	69,4	109,4	-144,9	1,6	27,9	-69,9	58
	Realisatie	-423,9	-307,4	-161,1	-143,8	-39,3	-298,6	-45,5	-168,5	-75,2	-1663,3
Brussels Gewest	Doel	-106,6	-111,6	-106,6	-107,7	-63,4	-66,9	-19,8	-83	-0,7	-666,3
	Afwijking	27,8	94,2	103,3	199,2	141,3	64,8	85,3	-14,4	22,7	724,2
	Realisatie	-78,8	-17,4	-3,3	91,5	77,9	-2,1	65,5	-97,4	22	57,9

De bijdrage van Vlaanderen is in het verleden, naar verhouding, zeer groot geweest.

De Vlaamse overheid blijft bereid het strengste pad (en zelfs de verstrengde aanbevelingen) van de Hoge Raad voor Financiën te volgen en bijgevolg haar engagementen na te leven in het kader van het Pact voor Stabiliteit en Groei en het in uitvoering daarvan uitgetekende stabiliteitsprogramma van België. Die naleving is immers niet alleen zinvol in het kader van de internationale verplichtingen van België maar evenzeer vanuit een intern Vlaamse gezichtshoek. Door de naleving van de aanbevelingen waarborgt Vlaanderen voor zichzelf, binnen een normaal verlopende middelenontwikkeling, over de komende jaren een stabiele groei van haar uitgaven.

Maar deze inspanningen hebben geen zin, indien niet iedereen op dezelfde manier evenwaardige inspanningen levert.

Omwille van die reden zijn in het Vlaamse regeerakkoord voorwaarden zijn gekoppeld aan een bijkomend engagement om een hoger begrotingsoverschot te realiseren. Wanneer blijkt dat er entiteiten zijn die hun doelstellingen en engagementen niet hebben behaald, moet er op dat ogenblik een sanctioneringsmechanisme in werking treden. Dit mechanisme moet een

evenredige verzwaring opleggen aan de entiteiten die hun doelstellingen of engagementen niet realiseerden.

Onze vertegenwoordigers in de Hoge Raad voor Financiën zullen uitgenodigd worden binnen de Raad zelf daartoe constructief, maar gelijktijdig kritisch de inspanningen van elkeen te analyseren en van hieruit het synchroon lopen van de inspanningen aan te moedigen en af te dwingen.

In de normdiscussie is trouwens nooit antwoord gegeven op de vraag naar het optimale schuldniveau voor de Vlaamse Gemeenschap. Met de nieuwe aanbeveling, die de Hoge Raad voorstelt, is het antwoord eenvoudig : in 2009 bij het einde van deze Regering zal de Vlaamse Gemeenschap principieel schuldloos zijn. Abstractie makende van de schuld, die bij Aquafin gesitueerd is, schuld die op korte termijn terug buiten de consolidatie zou moeten komen. Op 30 juni 2004 was de totale Vlaamse schuld gedaald tot 1.578,2 mln €.

De Hoge Raad vraagt voor de jaren 2005 t/m 2009 dat Vlaanderen een positief vorderingensaldo zou halen van 1.669 mln € (+ 390 mln €, die Vlaanderen in het jaar 2004 minstens zal realiseren). Rekening houdende met de aanbevelingen van de HRF, zal op 30 juni 2009, bij het aantreden van de nieuwe Vlaamse Regering de Vlaamse Gemeenschap dus in principe volstrekt schuldeloos zijn. Een dergelijke asymmetrie kan onmogelijk worden volgehouden in een federale context.

Vlaanderen zou hierdoor al te zeer worden gefnuikt in zijn maatschappelijke mogelijkheden doordat het zijn beschikbare recurrente beleidsmarge nooit volledig zal kunnen aanwenden. Nochtans zou Vlaanderen vanaf dan zijn globale competitiviteit en zijn maatschappelijke welvaart substantieel kunnen verbeteren door het temperen van de belastingdruk.

Maar een éézijdige tempering langs Vlaamse kant zou het federale onevenwicht nog verder verstoren en in een volledig onevenwicht brengen.

Loyaal aan de federale context, ben ik dan ook van oordeel dat Vlaanderen kan en moet meewerken aan de verdere budgettaire beheersing (de seniorenboom nadert nu met rasse schreden) en dit door de aanbevelingen van de Hoge Raad voor Financiën te volgen.

Maar deze loyaliteit mag er niet toe leiden dat de onevenwichten verder toenemen. Te grote onevenwichten zorgen onvermijdelijk voor breuken in de federale context. Dit voorkomen is de opdracht van alle Regeringen.

Samenwerking met de andere overheden is in deze uiteraard van cruciaal belang. Bij die andere overheden moet overigens ook Europa gerekend worden. De Vlaamse Gemeenschap is niet vertegenwoordigd inzake financieel en fiscaal beleid op Europees niveau, ondanks het toenemend gewicht van zowel haar fiscale impact als van haar financiële impact. Daarom zal er ook naar gestreefd worden een rechtstreekse vertegenwoordiging te bekomen in de bevoegde organen op federaal en Europees vlak zodat de Vlaamse overheid zelf haar stem kan laten horen.

Vlaanderen zal zich houden aan de aanbevelingen van de Hoge Raad voor Financiën. Dat zal niet altijd rimpelloos verlopen. De begrotingscontrole 2004 en de begrotingsopmaak 2005 tonen voldoende aan dat daartoe wel degelijk belangrijke inspanningen nodig zijn, niet alleen vandaag, maar ook morgen en overmorgen. Er zullen altijd inspanningen nodig zijn, en daartoe zal altijd verantwoordelijkheid moeten opgebracht worden.

Inspanningen opbrengen is maar doenbaar, op twee voorwaarden :

- 1) vooreerst moeten zware inspanningen geleverd worden in team. Er moet m.a.w. een collectief engagement en een collectieve verantwoordelijkheid zijn.
- 2) daarnaast moet het zeker zijn dat de inspanning loont

De eerste voorwaarde kan niet door de Minister van Financiën en Begroting alleen worden voldaan : samen met zijn kabinet en zijn bestuurlijke organisatie moet er naar gestreefd worden een voorbeeldfunctie uit te dragen; maar binnen het geheel zal deze voorbeeldfunctie slechts een beperkt gedeelte van de globale inspanningen kunnen genereren.

In de tweede voorwaarde kan en moet de Minister van Financiën en Begroting wel een grotere bijdrage leveren.

Daartoe wordt dan ook de Toekomstnorm ontworpen.

Deze Toekomstnorm moet er garant voor staan dat met absolute zekerheid inspanningen niet gevolgd worden door nog grotere inspanningen, m.a.w. de houdbaarheid van de inspanningen is gewaarborgd. De basis hiertoe leg ik hierbij voor.

Het Vlaams Regeerakkoord stelt voorop dat de normen voorgesteld door de Hoge Raad voor Financiën voor de periode 2006-2011 als uitgangspunt te nemen voor de budgettaire doelstellingen van de Vlaamse Gemeenschap.

Bovendien stelt het Regeerakkoord dat de Regering van bij de aanvang de nodige maatregelen zal nemen om geen lasten naar de toekomst door te schuiven.

Dit lijkt eenvoudig, maar het is het niet.

De Vlaamse Regering heeft er bewust voor gekozen om tijdens de economisch moeilijke periode (medio 2001 tot medio 2003) haar beleidsmarge, en dan vooral de investering te handhaven. Hierdoor is de “impliciete schuld” gestegen.

Ofschoon dit beredeneerd en gecontroleerd is gebeurd mag dit echter niet verder uitdeinen. In een periode van economisch sterkere groei (waarin we momenteel zitten) moet de inhaalbeweging resoluut worden ingezet, hetgeen trouwens ook is gebeurd.

Het in kaart brengen, opvolgen en begeleiden ervan zit bovendien ook vervat in de principes van het comptabiliteitsdecreet, dat door de vorige Regering aan het Parlement werd voorgelegd en tijdens deze legislatuur zijn uitwerking zal krijgen. Het vormt een onderdeel van de tweede uitdaging, die ik wil aanpakken.

Het is evident dat deze impliciete schuld mee in rekening moet worden gebracht bij de instelling en de opvolging van de Toekomstnorm. Immers, teneinde zekerheid te

kunnen geven, dat de aanbevelingen van de Hoge Raad ook in de toekomst invulbaar en houdbaar zijn, is het nodig deze aanbevelingen te laten omkaderen door een norm-objectief, die precies de houdbaarheid op lange termijn beoogt. De normen van de Hoge Raad gaan immers uit van de notie "primaire uitgaven" (later omgevormd naar ESR-uitgaven), die volgens een standaardmethodiek de geregistreerde verplichtingen normeren, maar niet de verbintenissen. In de mate dat tussen aangegane *verbintenissen* (die b.v. in reglementaire besluiten tot uiting komen) en geregistreerde *verplichtingen* (die in boekhouding tot uiting komen) afwijking ontstaan, kunnen er – vaak zelfs ongewild – lastenverschuivingen optreden naar latere jaren, die de houdbaarheid aan de verplichtingennorm in het gedrang brengen.

Hoe aangewezen het ook moge zijn een toekomst verbintenisnorm op te stellen en het beleid er op af te stemmen, het is niet aangewezen, deze los en autonoom van de HRF-norm te ontwikkelen. Zelfs al zou met zekerheid vaststaan dat de autonome Toekomstnorm de Vlaamse begrotingsontwikkeling op langere termijn perfect houdbaar maakt, de saldi inzake het ESR-vorderingssaldo, die hieruit zouden voortkomen, kunnen sterk afwijken van de saldi, die gewenst worden binnen het kader van de Vlaamse bijdrage aan het Europees stabilisatieprogramma. Hier rond zou wrijving ontstaan met de andere instanties in België : dit kan evenwel het opzet niet zijn.

Bijgevolg wordt voorgesteld om – volledig conform het Regeerakkoord – het door HRF voorgesteld en (principeel) aanvaard traject als basisnorm te aanvaarden, met de hieraan verbonden hypothesen. De verbintenisnorm moet suppletief hierop aansluiten : hij moet de houdbaarheid van de begroting t.o.v. het HRF-traject, ook op termijn waarborgen.

Om dergelijke norm op te stellen, is het nodig uit te gaan van :

- een realistisch trendpad inzake de middelenontwikkeling en dit van alle middelen, die naar de Vlaamse Overheid toevloeien uit te tekenen, bij voorkeur identiek aan het trendpad, dat de HRF vooropstelt. Het is van groot belang de trend over langere termijn correct in te schatten. Immers in de mate dat deze trend correct overeenstemt met de structurele groeicomponent van onze middelen, is er geen gevaar dat tijdelijke conjuncturele inzinkingen, zelfs al duren ze enkele jaren, tot een grote afwijking ten opzichte van het pad, uitgetekend door de HRF zullen leiden

- realistische aannames voorop te stellen, voor de termijnen, waarop verplichtingen dienen te worden gehonoreerd voor een genomen verbintenis en dit voor instellingen, die behoren tot de Vlaamse Overheid.

Het is immers evident dat een verbintenis Mogelijkheid in jaar j, niet noodzakelijk leidt tot een betalingsverplichting in jaar j en dus evenmin tot het noodzakelijk voorhanden zijn in jaar j van de nodige kasontvangsten, die dienen ter financiering van deze verplichting. Omdat met quasi-absolute zekerheid kan gesteld worden, dat de ontvangsten van de Overheid – bij een stabiel fiscaal beleid – trendmatig zullen stijgen, is het aanhouden van een verbintennisniveau, dat jaarlijks licht uitstijgt, boven de trendmatige groei van de ontvangsten, een perfect houdbare situatie. Immers de genomen verbintenissen (en dus niet het mogelijk verbintennisniveau)

zullen moeten worden betaald en gefinancierd, ook gedeeltelijk met ontvangsten van latere jaren, d.w.z. op een ogenblik dat deze ontvangsten reëel zijn gestegen.

Op basis van de eerste simulaties, die nog worden verfijnd en gevalideerd, blijkt dat het Vlaamse geconsolideerde verbintenissenniveau zich ca. 250 mln € boven de geconsolideerde jaarontvangsten mag bevinden, om de houdbaarheid van de Vlaamse begroting t.a.v. het (initiële) pad van de HRF te kunnen garanderen. Het beperken van de verbintenismogelijkheden tot dit niveau garandeert de lange termijnhoudbaarheid met het HRF-groeipad inzake verplichtingen. Uiteraard moeten in deze verbintenissen en verplichtingen ook de fiscale uitgaven worden verwerkt.

Zoals gesteld betekent de langetermijnhoudbaarheid evenwel niet de convergentie ervan op korte termijn, met het HRF-traject. Een verbintenisnorm normeert immers enkel de nieuwe verbintenissen en de daaruit voortkomende nieuwe verplichtingen, niet de verplichtingen, voortkomende uit vroegere verbintenissen.

Ter honorering van deze vroegere verbintenissen werden voor het jaar 2004 en 2005 aanzienlijke inspanningen geleverd. Zowel in 2004 als in 2005 worden de geconsolideerde verbintenissen gelijk gesteld met de geconsolideerde inkomsten en dit bij een inkomstenpad, gebaseerd op een onderliggende economische groei van 2 %.

Concreet zijn de geconsolideerde verplichtingenmogelijkheden binnen de begroting 2004 beduidend hoger dan de geconsolideerde verbintenismogelijkheden. Dit verschil wordt niet boekhoudkundig gefinancierd op saldi, maar financieel met werkelijke inkomsten.

De Toekomstnorm impliceert dus in 2004 en 2005 dat de verbintenissenniveaus worden afgestemd op een voorzichtig ingeschat middelenniveau. Het verschil inzake verplichtingenniveau wordt gehanteerd om ook de impliciete schuld versneld weg te werken.

Een belangrijk pluspunt van de Toekomstnorm is uiteraard de garantie, dat hij de houdbaarheid op lange termijn garandeert : m.a.w. in de mate dat de middelenontwikkeling door conjuncturele omstandigheden tijdelijk anders (en slechter) zijn dan de realistische trendgroei, moet dit geen aanleiding geven tot een aanpassing van het verbintenisniveau, voorzover en in de mate, dat de Vlaamse Regering identisch het zelfde doet. Indien de middelenontwikkeling door conjuncturele omstandigheden, tijdelijk anders (en beter) zijn dan de realistische trendgroei : het verbintenissenniveau blijft immers afgestemd op het houdbaar middelenpad..

Uiteraard zullen op dat ogenblik niet de trendmatig verwachte middelen ook effectief worden ontvangen, m.a.w. voor de honorering van de verplichtingen, zullen er teveel (bij hoogconjunctuur)/ te weinig (bij laag conjunctuur) middelen aanwezig zijn, maar uitgemiddeld over een lange termijn zullen de HRF-doelstellingen worden gehaald en zal de impliciete afwijking gelijk zijn aan 0).

Aangezien de HRF zelf ervan uitgaat dat entiteiten, die in een overschotsituatie zitten, kunnen en mogen - zij het binnen bepaalde grenzen afwijken van het HRF traject – is het aangewezen dat de Vlaamse Regering deze schommelingsmarge

hanteert om haar conjunctuur-onafhankelijk verbintenispeil te kunnen honoreren met conjunctuur-afhankelijke middelen.

Hoewel de creatie van een conjunctuurfonds, binnen de welke deze conjuncturele afwijkende middelen worden geparkeerd of gebruikt, naar ESR-vorderingsaldo geen meerwaarde biedt, is de oprichting ervan niettemin zinvol. De visibiliteit, dat de Vlaamse Overheid middelen opzij zet in periode van betere conjunctuur, zodat ze deze kan aanwenden, in tijden van lagere conjunctuur, is immers veel groter, dan het vermeerderen/verminderen van het geconsolideerd begrotingsoverschot.

De vraag die zich opdringt is thans hoe groot de afwijkingen zijn, die binnen het Conjunctuurfonds kunnen worden gestabiliseerd ?

De sensitiviteit van de geconsolideerde Vlaamse inkomsten beloopt ca . 0,4, d.w.z. als het Bruto Binnenlands Produkt met 1 % toeneemt, nemen de totale (geconsolideerde) Vlaamse middelen, zijnde ca. 19 mld €, toe met 0,43 % wat overeenkomt met 82 mio €.

Anderzijds vraagt de HRF dat de jaarlijkse schommelingen rond de trend relatief beperkt blijven (tot 1 % van de gedeelde en samengevoegde belastingen (ca. 15.000 mln €) = 150 mln €.).

Een jaarlijkse schommeling van 150 mln € stemt overeen met een afwijking van 1,85 % t.o.v. de referentiegroei. Bijgevolg kan het Conjunctuurfonds een eenmalige, éénjarige schok opvangen van circa 2 % (= absolute nulgroei van de economie). Slechts bij een krimp (negatieve economische groei) van de economie, zou de Vlaamse begroting bijgevolg structurele besparingsmaatregelen moeten treffen.

Uiteraard komen éénmalige schokken, gevolgd door een onmiddellijke opleving het jaar nadien, zeer zelden voor. Indien een dergelijke krimp zou voorkomen, zal de Regering en het Parlement moeten nagaan of deze conjuncturele daling ook geen structurele component bevat. Want dat zou betekenen dat de voorziene trendmatige groei (thans geraamd op 2 %) niet haalbaar is.

Het lijkt daarom veeleer opportuun om jaarlijkse conjunctuurschommelingen rond de vooropgestelde trendgroei (2 %) tot beloop van b.v. 0,5 % jaarlijks via het conjunctuurfonds te dempen. Op die wijze vermijdt de Vlaamse Regering dat wijzigingen in de trendmatige groei te laat worden opgevangen.

Het is mijn bedoeling om de modaliteiten van het reserveren en gebruik ervan aan het Vlaams Parlement voor te leggen.

Normen stellen is reeds moeilijk; begrijpbare normen stellen, die bovendien geheel probleemomvattend zijn, is nog een veel complexer gegeven.

De ijver om alles te vatten, zou kunnen leiden tot een te complex geheel van regels, die een speelterrein vormen voor budgettaire techneuten, maar voor de rest buiten de politieke realiteit vallen.

Modellen zijn een benaderende simulatie van de realiteit, maar zijn niet de realiteit zelf. Niet alle elementen kunnen op voorhand perfect worden voorzien of ingeschat. Daarom opteer ik voor een objectief, dat klaar en helder is, waarvan de geest zeer duidelijk is en de letter niet het keurslijf vormt, buiten de welke men alles mag doen.

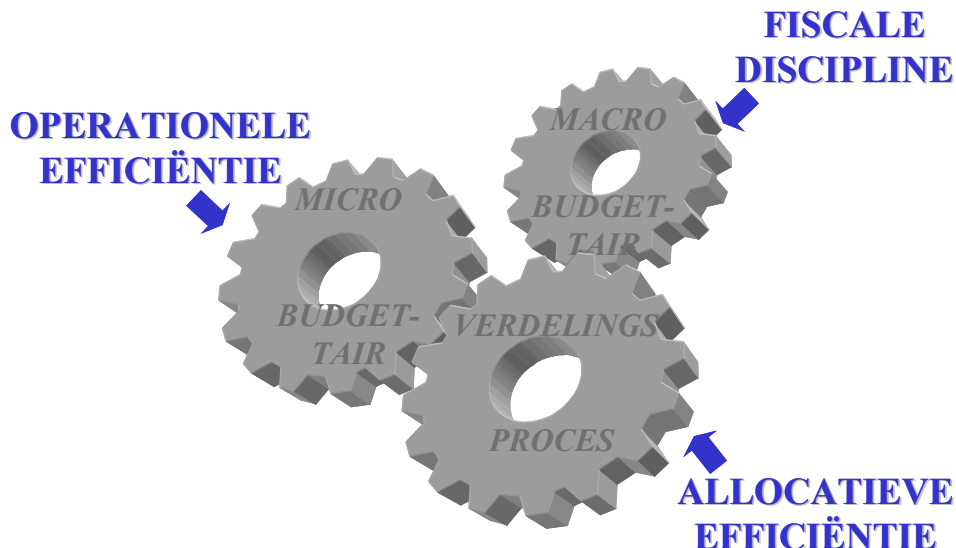
Juist omdat het veel eenvoudiger is een complexe norm te ontwikkelen, dan een eenvoudige norm, neem ik mij voor om aan het Vlaams Parlement ter gelegenheid van de begrotingscontrole 2005 een voorstel te richten, dat én bevatbaar is, voldoende pragmatisch blijft én probleemdekkend is.

Intussen tijd is de begrotingscontrole 2004 en de begroting 2005 reeds opgebouwd vanuit deze filosofie. Dat zal ongetwijfeld tot uiting komen tijdens de besprekingen dienaangaande in het Vlaams Parlement.

1.2. Uitdaging 2 : de efficiëntieslag ondersteunen

Begrotingsprocessen vormen een samenhangend geheel met beheersprocessen. De samenhang tussen de begrotingsprocessen en de beheersprocessen wordt duidelijk tot uiting gebracht in het comptabiliteitsdecreet.

De actoren in de begrotingsprocessen zijn niettemin verschillend; zij hebben

verschillende objectieven, spreken verschillende talen : kortom, zelfs al zijn elk van de drie grote onderdelen van het globale begrotingsproces goed gedefinieerd, het is verre van zeker dat de communicatie tussen de drie onderdelen dermate is, dat de diverse actoren versterkend werken.

De drie grote componenten met hun hoofdactoren zijn :

1) de macrobudgettaire functie : deze functie ligt vooral op het (inter-)federale vlak, met de Nationale Bank als ondersteunende functie. De grote evenwichten, die hierin bepaald worden en die in België tot uitdrukking komen via de samenwerkingsakkoorden met betrekking tot de te leveren inspanningen van elke entiteit, bepalen het kader binnen de welke de tweede component - de allocatieve functie – opereert;

2) de allocatieve functie : hier is de hoofdactor de Vlaamse Regering, in samenspraak met het Vlaams Parlement. De spreiding van de uitgaven over de verschillende deelsegmenten, binnen de welke de Vlaamse Overheid opereert, is uiteraard niet vrijblijvend. Met kleine inspanningen in bepaalde sectoren kunnen er belangrijke maatschappelijke effecten worden gerealiseerd; terwijl grote inspanningen in andere sectoren nauwelijks tot resultaten leiden, en integendeel belangrijke negatieve effecten hebben op andere sectoren, als is het maar door het verdringingseffect : wat in een segment wordt gespendeerd, is niet meer ter beschikking voor allocatie in een ander segment.

Of m.a.w. iets wat productief werkt in het ene segment kan tegelijk contraproductief werken in een ander segment

3) de microbudgettaire functie : hier zijn de hoofdactoren de respectieve ministers met hun respectieve besturen. Zij moeten ervoor zorgen dat de hun toevertrouwde middelen zo worden beheerd, dat zij het maximale effect genereren.

Het is aan de Minister van Financiën en Begroting om instrumenten aan te reiken die dit ondersteunen en stimuleren.

Dat wil ik doen voor elk van de drie componenten :

1) voor de macrobudgettaire functie ligt zij in de Toekomstnorm, die in het eerste hoofdstuk werd besproken;

2) voor de allocatieve functie wens ik een instrument te ontwikkelen, dat vertrekkende vanuit bestaande effectenrapportering komt tot de impactanalyse van beslissingen;

3) voor de microbudgettaire functie wens ik in de eerste plaats de financiële opvolging en rapportering – zoals voorzien in het comptabiliteitsdecreet – te harmoniseren, te consolideren en daarin ook de prestatiebudgettering, meting en opvolging een volwaardige rol te geven, die door het aanreiken van management-accountingmiddelen op een geharmoniseerde wijze moet kunnen worden beoordeeld, door de Regering in de eerste plaats en uiteraard ook door het Parlement, dat ongetwijfeld zijn allocatieve taak ook zal baseren op het reëel bereiken van de vooropgestelde doelstellingen.

De instrumenten voor beide functies, zoals ik ze opvat worden hierbij beschreven.

1.2.1. Instrumenten voor de microbudgettaire functie :

Het Regeerakkoord voorziet dat we verder investeren in **een transparante en toegankelijke overheidsadministratie** die een betrouwbare, doeltreffende en samenhangende dienstverlening uitbouwt in een breed partnerschap met burgers, ondernemingen, verenigingen, instellingen en organisaties. Daartoe realiseert de Regering, in overleg met de ambtenaren, het ingezette **hervormingstraject** in uitvoering van en met respect voor de principes van het kaderdecreet Beter Bestuurlijk Beleid. Na een voorbereidingstraject van méér dan vier jaar zal deze bestuurlijke hervorming gecoördineerd en coherent dienen uitgevoerd te worden.

In deze implementatie zitten een aantal krachtlijnen, die vanuit de financiële-begrotingsfunctie moeten en kunnen ondersteund worden. De voornaamste zijn :

- De verkokering in het overheidsoptreden wordt tegengegaan, door een coherente beleidsafstemming binnen en over de grenzen van de beleidsdomeinen heen en tussen de bestuursniveaus.
- Met het lijnmanagement in de besturen worden resultaatgerichte doelstellingen afgesproken. Er komt een verregaande operationele autonomie, maar in een open informatierelatie met het politieke niveau en met verantwoordingsplicht, via gestandaardiseerde beheersovereenkomsten.

Het comptabiliteitsdecreet beantwoordt aan deze stellingen doordat het :

- financiële transparantie beoogt. Alle entiteiten binnen de vlaamse overheid voeren een boekhouding met eenvormige spelregels, beslist door het Vlaams Parlement en de Vlaamse Regering, die gebaseerd zijn op de spelregels die ook voor privé-ondernemingen gelden en internationaal erkend zijn. Daarnaast wordt financiële transparantie verder bewerkstelligd doordat het beleidsplan van de ganse Vlaamse overheid in een meerjarig perspectief wordt geplaatst zodat het ook zichtbaar wordt wat de financiële impact van bepaalde beleidskeuzes op lange termijn zijn.
- een link legt tussen de door het beleid gewenste maatschappelijke effecten, de daaraan verbonden doelstellingen en de financiële vertaling ervan. Daardoor zal ze van groot belang zijn bij het afsluiten van de beheersovereenkomsten tussen het politieke en ambtelijke niveau en de evaluatie achteraf.
- minder strikte boekhoudkundige en administratieve spelregels oplegt, en dus meer operationele autonomie aan de administratie overlaat. Maar dan ook met een grotere verantwoordelijkheid ten opzichte van de behaalde resultaten.

- a posteriori-controles op de boekhouding voorziet, die ons moeten toelaten gerichte en efficiëntere controles uit te voeren, maar met behoud van de bestaande a priori controle door de Inspectie van Financiën.
- moet toelaten sneller te rapporteren, waardoor de boekhouding ook echt als beleidsinstrument kan gebruikt worden.

Het is de taak van het beleidsdomein financiën en begroting de Vlaamse overheid om het algemeen beleid op een pro actieve manier doelmatig te beheersen en te optimaliseren. In die zin is de uitvoering van het comptabiliteitsdecreet daar een logisch gevolg van. De impact strekt zich uit over alle entiteiten die onder BBB ressorteren.

Het beleid – de Regering in samenspraak met het Parlement - bepaalt de te bereiken doelstellingen, maar kan onmogelijk nog eens zelf instaan voor de concrete uitvoering ervan. Voor dit laatste is zij aangewezen op de administratie. Om het vooropgestelde maatschappelijke resultaat te bereiken is het noodzakelijk om degenen die belast zijn met de uitvoering er ook verantwoordelijk voor te stellen. Hieromtrent dienen tussen administratie en beleid afspraken gemaakt te worden waarbij de wederzijdse engagementen worden vastgelegd in een beheersovereenkomst. Daarbij moet de administratie in staat kunnen gesteld worden heel soepel in te spelen op de zich snel veranderende omgevingsfactoren. Zeker vandaag speelt mondialisering een steeds grotere rol. Individuele gebeurtenissen, waar ook ter wereld, kunnen de wereldeconomie en de behoeften van onze maatschappij grondig wijzigen, technologieën veranderen voortdurend. Actiepunten gericht om bepaalde maatschappelijke doelstellingen te halen, kunnen dan ook gedurende het jaar bijgesteld te worden. Resultaatgerichtheid is in deze context primordiaal. Dit betekent niet dat geen langetermijnvisie meer moet ontwikkeld worden, integendeel, maar tegelijkertijd moet men in staat zijn op zeer korte termijn op nieuwe ontwikkelingen in te spelen. Uit die overweging is het noodzakelijk dat de uitvoering flexibel kan werken. Onze huidige systemen zijn vaak te rigide en laten die gewenste flexibiliteit niet altijd toe. Instrumenten ontwikkelen die enerzijds de administratie meer armslag geven in het omgaan met de ter beschikking gestelde middelen, zowel naar organisatie toe als naar financiële middelen, anderzijds de invoering van het afleggen van een afdoende verantwoording met voldoende controlemogelijkheden zijn een noodzaak geworden. Het geheel wordt verder gerealiseerd door met de onderscheiden departementen en agentschappen duidelijke afspraken te maken via uitvoeringsbesluiten van het comptabiliteitsdecreet en beheersovereenkomsten. Daarbij moet voor ogen worden gehouden dat zowel de duur als de inhoud van de beheersovereenkomst moeten afgestemd zijn op de financiële realiteit.

Langs de andere kant moet de Vlaamse overheid in staat zijn om de budgettaire beheersingsmaatregelen die bij het regeerakkoord werden afgesproken ook daadwerkelijk en van heel dichtbij op te volgen. Het comptabiliteitsdecreet moet daarbij helpen doordat uniforme regels zullen worden ingevoerd die voor alle entiteiten van de Vlaamse overheid gelden en waarbij de boekhouding wordt gevoerd in overeenstemming met de convergentiecriteria opgesteld door de Europese Monetaire Unie.

Juist omdat onze regels zullen gebaseerd op internationale normen, zullen we het optreden van de Vlaamse Overheid ook beter economisch positioneren en evalueren t.o.v. andere landen en andere regio's.

Dat zal ook resulteren in meer financiële transparantie naar het Vlaams parlement toe. Door de introductie van een meerjarenplan, uniforme boekhoudregels, het leggen van een veel duidelijker verband tussen de door het beleid te bereiken operationele doelstellingen en de begroting wordt het Vlaams parlement immers beter geïnformeerd. Maar ook hier geldt het adagium : “teveel informatie staat gelijk met geen informatie”. In het verleden werd het Parlement wel eens opgezadeld met dikke instrumentale indelingen, effecten ervan op de doelstellingen; allocatie van de middelen per instrument, etc. : zij zijn nooit gehanteerd geweest. Het is niet omdat ambtenaren en consultants hiermee willen aantonen, dat zij hard hebben gewerkt, dat het resultaat bruikbaar is. Besturen zullen vanuit het oogpunt van efficiëntie worden aangezet om de wildslag van rapporteringen in te dijken, zodat het Parlement kan oordelen, zonder zelf te verdrinken.

De implementatie van het comptabiliteitsdecreet moet uiteraard veel meer zijn dan de technische invulling van een boekhouding, het moet het tot stand brengen zijn van een andere mentaliteit, van een andere manier van tegen de zaken aan te kijken. Dit betekent dat de mens een uiterst belangrijke rol zal spelen in het gegeven en dus zal hieraan bijzonder veel aandacht moeten besteed worden. De voorbereidingsfase is cruciaal om het geheel te laten slagen. Om die reden moet een zeer breed draagvlak gecreëerd worden omdat de implementatie niet door een beperkte groep technen zal gebeuren, maar door iedereen die bij de organisatie betrokken is. De eigendom van het project situeert zich dan ook niet bij het beleidsdomein financiën en begroting, doch bij het beleid en bij alle entiteiten van de Vlaamse overheid. Dit betekent geenszins dat de begeleiding en de coördinatie van de diverse trajecten niet door het beleidsdomein financiën en begroting zal gevoerd worden, integendeel.

Het beleidsdomein financiën en begroting, meer in het bijzonder de nieuw op te richten IVA accounting, zal ter verwezenlijking van het comptabiliteitsdecreet in een eerste fase instaan voor de algemene en de technische begeleiding van de implementatie, in een latere fase zal haar rol bestaan in het garanderen van betrouwbare, correcte, volledige en tijdig aangeleverde informatie inzake begrotingsuitvoering en boekhouding. Wat deze laatste hoedanigheid betreft, zal zij belast worden met de certificering van de boekhouding van de onderscheiden entiteiten. Daarnaast zal zij op basis van deze financiële, als van niet-financiële gegevens relevante beleidsinformatie op macroniveau beschikbaar stellen. Tenslotte is het ook de bedoeling een generiek financieel systeem ter beschikking te stellen van die entiteiten die erom verzoeken.

Aangezien een aantal werkzaamheden met betrekking tot het comptabiliteitsdecreet reeds zijn opgestart, is het nu, maar zeker in het verdere verloop, van zeer groot belang dat de hiervoor aangehaalde doelstellingen steeds voor ogen worden gehouden. Aangezien het belangrijk is dat het geheel gerealiseerd wordt met inzet van alle betrokkenen, is het tot stand brengen van kennisoverdracht cruciaal. Dit aspect zal gemeten worden door intern tevredenheidsonderzoek.

Verder zullen er met de IVA accounting afspraken in een beheersovereenkomst worden vastgelegd om er over te waken dat de informatie die ze aanlevert betrouwbaar, volledig en correct is en tijdig wordt overgemaakt. Hier rond zullen normafspraken worden gemaakt die betrekking zullen hebben op doorlooptijden en controlegraden (afdeckingspercentage, materialiteit, ...). Tevens zal er de noodzaak zijn om binnen deze IVA een deontologie te ontwikkelen die best nauw aansluit met deze van interne audit.

Rond de implementatie van het comptabiliteitsdecreet werd een programma opgesteld dat uit verschillende deelprojecten zal bestaan. Inmiddels heb ik daartoe ook reeds programmaleider aangetrokken die het geheel zal coördineren en in goede banen zal leiden. Het voortraject, dat voornamelijk uit het verhogen van de interne performantie van het dienstencentrum - dat rond de programmaleider werd gebouwd - en het uitwerken van de uitvoeringsbesluiten van het comptabiliteitsdecreet bestaat, is reeds opgestart. Een stuurgroep die ten behoeve van programma wordt opgericht, moet er samen met de programmaleider over waken dat voldaan wordt aan de opmerkingen die het Rekenhof heeft geformuleerd naar aanleiding van de invoering van de huidige economische boekhouding. Risicobeheersing zal zeer nauwlettend in het oog worden gehouden. Kwaliteit prefereert. Zo voorzien we dat een entiteit van het ministerie van de Vlaamse Gemeenschap niet eerder in het comptabiliteitsdecreet mag instappen dan vooraleer ze bewezen heeft hiervoor klaar te zijn.

Naar techniciteit is het de bedoeling om een boekhouding tot stand te brengen die erin moet slagen om met behulp van één boekhoudset zowel te voldoen aan de micro-economische behoeften (kostprijsanalyses, financiering) als aan de macro-economische noden (bepaling BBP, Europees monetair beleid).

De aanrekenings- en waarderingsregels zullen gebaseerd zijn op ESER, zodanig dat, meer dan vandaag, een correctere opvolging van de normering in het raam van het stabiliteitspact kan plaats vinden.
nodige tools ontwikkeld worden.

Om alle eventualiteiten uit te sluiten en budgetontsporingen te vermijden wordt in het projectplan geopteerd om eerst en vooral een zeer grondige analyse bij alle entiteiten uit te voeren. Dit moet uitmonden in een visienota en een gedetailleerd programmaplan. In die visienota zal bijzondere aandacht besteed worden aan de in de organisatie benodigde en aanwezige competenties, informatica en beschikbare gegevens zowel op het niveau van de entiteit als op het centrale niveau. Daarnaast is het de bedoeling dat de visienota ons een totaalvisie geeft en de link legt met andere projecten binnen de Vlaamse overheid (bijv. E-government). Het daaraan gekoppelde programmaplan moet ons vervolgens in staat stellen een gedetailleerd zicht te krijgen op de benodigde middelen. Hierna kan een politieke beslissing

worden genomen omtrent de budgettaire aspecten van het programma dat we wensen te realiseren

Gelijktijdig met de implementatie van het comptabiliteitsdecreet binnen de Vlaamse Overheid loopt – los van elkaar – het project voor de aanpassing van het NOB – de nieuwe overheidsboekhouding, die binnen de lokale besturen opgelegd werd.

Het is evident dat er synergiën kunnen gecreëerd worden met de ontwikkeling van een 'comptabiliteitsdecreet' voor lokale besturen. Gemeenschappelijke kenmerken zijn :

- betreft allen Vlaamse besturen waarvoor het Vlaams Parlement het decreet moet goedkeuren en de Vlaamse regering de uitvoeringsbesluiten moeten bepalen
- Zowel Vlaamse overheid als lokale besturen zijn verplicht onderworpen aan de internationale regels (ESER 95 en Cofog), maar voldoen hier op vandaag nog niet aan.
- Bij een eenvormige boekhouding zijn uitvoeringsbesluiten gelijklopend, zijn interpretaties eenduidig, kan vorming gemeenschappelijk georganiseerd worden en kunnen dezelfde informaticasystemen gebruikt worden. In principe zou op die manier het leerproces kunnen ingekort worden en kunnen wellicht belangrijke financiële besparingen gerealiseerd worden.
- Tevens is ook een betere financiële afstemming binnen het meerjarenplan met de lokale besturen mogelijk. De communicatie met lokale overheden kan daardoor een nieuwe impuls krijgen.

Hetzelfde zou eventueel kunnen gerealiseerd worden met de federale overheid of met de andere gemeenschappen of gewesten.

Het is in de geest van loyale samenwerking, zowel met de federale overheid als met de lokale besturen, die ik als rode draad in mijn beleidsuitgangspunten hanteer, dat ik de nodige stappen, zal zetten om deze synergiën daadwerkelijk te bewerkstellingen.

De uitbouw van een operationeel financieel accounting systeem is een belangrijke opstap, maar niet de enige opstap, nodig om te realiseren, wat voorzien werd in het comptabiliteitsdecreet. Een financiële accountingsysteem noteert financiële transacties, maar noteert geen prestaties, laat staan vergelijkende ratio's terzake. Daartoe is meer nodig, met name een "management accounting". Binnen deze accounting zit op zijn beurt wel een financiële component, met name de kosten per activiteit/prestatie. Dergelijke informatie komt voor uit een analytische boekhouding.

De aanzet tot de implementatie van de analytische boekhouding, gegeven in Orafin, maar ook de diverse operationeel werkende systemen van kostprijsboekhouding binnen de Voi's vormt de eerste stap in de incrementele evolutie naar managementaccounting. Een verdere evolutie in de ontwikkeling van managementaccounting is het ontstaan van prestatie-meetsystemen.

Met 'managementaccounting' of ook nog 'beleidsboekhouding' wordt getracht aan de hand van een aantal technieken informatie samen te brengen, te analyseren en te verwerken met als doel de onderneming/organisatie te helpen om snel relevante beslissingen te nemen.

Managementaccounting kan maar met succes geïntroduceerd worden als de analytische boekhouding reeds voldoende ontwikkeld is om er op verder te bouwen. Analytische boekhouding en managementaccounting kunnen dan weer bekeken worden als de bouwstenen van prestatie-management.

Uit de ervaring van het verleden leert men fouten te vermijden. Eén van de fouten van het opzetten van één centraal systeem voor financiële accounting, was het gigantische van het project, waardoor elke modificatie naderhand zwaarwichtige implicaties kon hebben. Hierdoor is het onmogelijk delen te laten vooruit lopen op andere segmenten en van daaruit lering te trekken. Deze fout zal vermeden worden bij de implementatie van het comptabiliteitsdecreet. Als er reeds goed draaiende kostprijsboekhoudingen binnen de Voi's bestaan, zullen ze niet worden stilgelegd, ten voordelen van een centraal systeem. Integendeel, de centraal, consoliderende en vergelijkende deelmodules zullen steunen op de goed werkende decentrale systemen.

De verdere ontwikkeling van de analytische boekhouding en management accounting kadert dan ook volop in de objectieven van Beter Bestuurlijk Beleid (BBB), die door de Vlaamse Gemeenschap worden nagestreefd, waarbij responsabilisering vooropstaat :

Het Vlaams comptabiliteitsdecreet voorziet in artikel 6 in de opstelling van beleidsnota's met een meerjarenplanning en meerjarenbegroting, verduidelijking van strategische naar operationele doelstellingen, en jaarlijkse opvolging en aanpassing daarvan op basis van een beleidseffectenrapport aan de hand van indicatoren. Het inhoudelijke en het budgettaire luik uit de beleids- en beheercyclus worden in deze bepaling dus geïntegreerd.

Dit ganse proces van meerjarenplanning, opvolging en bijsturing *veronderstelt het samenbrengen van financiële en niet-financiële informatie in een systeem van "managementaccounting" of "beleidsboekhouding"* dat deze verwerkt tot beleidsinformatie, die de basis vormt voor het nemen van beslissingen. Onderwerpen die hierbij aan bod komen zijn o.a.: investeringsanalyse, kostprijsberekening, kosten-batenanalyse, efficiëntiemeting, allocatie van indirecte kosten en opbrengsten, ... Managementaccounting zal aldus gebruik maken van analytische boekhoudgegevens en zelf een basis vormen voor prestatie-management.

De benodigde beleidsinformatie kan zich op verschillende niveaus situeren: op geaggregeerd niveau, op niveau van een beleidsdomein, van een beleidsveld, van een specifieke doelstelling, ... Afhankelijk van het niveau zal de verantwoordelijkheid voor de uitwerking van het informatiesysteem, voor het inwinnen en verwerken van gegevens en voor het gericht rapporteren zich bij verschillende actoren bevinden, waarbij er echter toch voor moet gezorgd worden dat elk niveau input kan leveren voor een hoger niveau om aldus tot een steeds hogere graad van aggregatie te komen. Op macroniveau dient dit uiteindelijk te leiden tot informatie over de mate van realisatie van "een maximale maatschappelijke meerwaarde" waaronder verstaan wordt "het tot stand brengen van een meer optimaal welvaarts- en welzijnsniveau op korte en op lange termijn over alle beleidsdomeinen heen, waarbij het specifieke, het individuele of sectoriële belang ondergeschikt is aan het algemene".

De verantwoordelijkheid voor de geaggregeerde managementinformatie voor het geheel van de Vlaamse overheid (macroniveau) behoort tot de IVA Centrale Accounting, dit in samenwerking met de cellen beleidsondersteuning en begrotingszaken van het departement Financiën en Begroting en met de Diensten van de minister-president (de stafdienst van de Vlaamse regering voor wat betreft de beleidseffectenrapportering en de kwaliteitsvereisten voor de uitbouw van een netwerk van managementinformatiesystemen; de studiedienst van de Vlaamse regering voor wat betreft omgevingsanalyse en intern databeheer).

De uitbouw van een systeem voor management accounting op macroniveau moet beschouwd worden als een project op langere termijn, waarbij twee luiken kunnen onderscheiden worden:

- de eerste stap : de uitbouw van een decentraal functionerend analytisch boekhoudsysteem, dat niettemin zo is geconcipieerd dat het vergelijkingen toelaat tussen de diensten onderling. Dit vormt tevens de basis voor managementaccounting;
- de tweede stap : de eigenlijke uitbouw van managementaccounting en prestatimanagement.

Het verder uitbouwen - zowel bedrijfscultureel, organisatorisch als technisch - van de analytische boekhouding veronderstelt o.m.:

- eenduidig definiëren van begrippen;
- bepalen van een gemeenschappelijke structuur voor de analytische dimensies;
- opstellen van allocatieregels en -methodes (welke kosten worden op welke manier versleuteld?);
- opstellen van waarderingsregels (wijze van afschrijving, waarderen van geproduceerde vaste activa, ...) binnen de door hogere regelgeving toegestane grenzen;
- opmaken van "corporate guidelines" i.v.m. de analytische boekhouding;
- bewaken van de toepassing van de corporate guidelines;

- bepalen van de minimale frequentie van rapportering i.v.m. kosten;
- stimuleren van een bedrijfscultuur met kostenbewustzijn (inzicht in kosten, aandacht voor de factoren die ze doen ontstaan, verhogen of verminderen);
- faciliteren van de kennisuitwisseling tussen de verschillende organisatie-eenheden;
- inventarisatie van de trainingsbehoeften.

Met de uitbouw van een analytische (kostprijs-)boekhouding is de component “kosten” in kaart gebracht. De component “prestaties”, met daaraan verbonden “effecten” vereist de verdere uitbouw tot een management-accounting.

Omwille van de relatie tussen management accounting en prestatie management moet ook een keuze gemaakt worden inzake het prestatie managementsysteem (of -systemen) dat door de Vlaamse overheid gaat gebruikt worden. Dit laat toe de ontwikkeling van de management accounting hierop af te stemmen.

Ook de aanschaf van gespecialiseerde software die de reeds gecapteerde (en eventueel geaggregeerde) analytische informatie verder verwerkt tot zinvolle managementinformatie, moet voorbereid worden. Maar vooraleer te investeren in systemen, moet er geïnvesteerd worden in het samenbrengen en het op mekaar afstemmen van vraag voor prestatiegerichte informatie en het aanbod ervan.

Tot nog toe werden prestatie-meetsystemen steevast, niet alleen in Vlaanderen, maar ook elders ontwikkeld vanuit 2 extreme posities : enerzijds werden er – ook in Vlaanderen - reeds heel wat initiatieven ontplooid vanuit de individuele organisaties. Zij zijn ongetwijfeld gericht op elk van de kerntaken van deze organisaties, zij zijn ongetwijfeld nuttig voor de organisatie, maar ze hebben twee grote nadelen : zij laten geen vergelijking toe en er is geen kwaliteitsborging. Anderzijds werden een aantal systemen ontwikkeld vanuit het principe “one size fits all”. Meestal blijven dergelijke initiatieven beperkt tot generieke concepten ofwel verworden ze op korte termijn tot bureaucratische systemen. Dat is overigens niet alleen binnen de overheid, maar ook in grote private concerns het geval. De uitdaging bestaat erin de middenweg te vinden. Deze uitdaging zal morgen niet opgelost zijn. Maar het is beter de verwachtingen realistisch aan te geven dan te komen tot nog meer bureaucratie en nog meer desillusies.

Niettemin, zelfs al is het resultaat nog niet morgen bereikt, er moet vandaag aan gewerkt worden. Dat werk is niet alleen een opdracht voor de Minister van Financiën en Begroting. Dat is een taak voor én de Minister-President én de Minister van Financiën en Begroting. Daarom zal de uitbouw van management-accounting op macroniveau in gezamenlijk overleg plaats vinden tussen het beleidsdomein Financiën en Begroting (voornamelijk de IVA Centrale Accounting) en beleidsdomein Diensten van de Minister-President (voornamelijk de Stafdienst van de Vlaamse regering).

Hun taak is het - zonder bevoogdend en/of controlerend op te treden ten opzichte van de andere beleidsdomeinen - een macro beleidseffectenrapportering over de hele Vlaamse gemeenschap te garanderen en gelijktijdig de kwaliteitsvereisten voor managementinformatiesystemen op micro- en mesoniveau te bepalen om aggregatie mogelijk te maken.

1.2.2. Resultaten bereiken vereist meer dan de uitbouw van instrumenten.

De hierboven uitgetekende instrumenten zijn belangrijk, maar het blijven hulpmiddelen. Als de aandacht en de prioriteit verschuift naar de ontwikkeling van deze hulpmiddelen, als deze de besluitvorming gaan domineren, dan vervalt de democratie tot technocratie, erger tot bureaucratie. Het politiek besluitvormingsproces moet rationeel kunnen onderbouwd en verantwoord worden, maar de rationele onderbouwing mag en kan niet in de plaats treden van de politieke besluitvorming.

Instrumenten op zich zullen nooit de resultaten bereiken die er allemaal van verwacht kunnen worden.

Enkele voorbeelden uit buiten- en binnenland zullen dit onderlijnen.

Regelmatig staan overheden voor bezuinigingsoperaties. Dat was in het verleden zo en dat zal in de toekomst ook zijn. Blind bezuinigen leidt vaak tot dure meeruitgaven nadien. Mede daarom werd vanuit de USA de zero-base-budgetting methodiek ingevoerd. Daarbij wordt voor elke uitgave gevraagd, wat er zou gebeuren als de begroting hiervoor geen middelen meer zou vrijmaken. De methode werd op grote schaal in de USA toegepast. Amerikaanse overheidsorganisaties hadden toen – en nu nog – last van een overmaat aan bureaucratie en kwamen er zelfs toe om de principenvraag te stellen: “hebben we een president nodig”. Dit soort technocratie vraagt geen verdere commentaar.

De inmiddels reeds een decennium geleden, overleden wetenschapsgoeroe van het overheid-begrotingsproces – Aaron Wildavsky – heeft de resultaten van alle ZBB-inspanningen kernachtig samengevat met de zinsnede: “Zij gingen op jacht naar olifanten en vingen vlinders”. Zijn standaard-werk *“New Politics of the Budgetary Process”* blijft een aanrader voor allen, die aspiraties hebben om het begrotingsproces ingrijpend te wijzigen.

In 1993 – het jaar waarin Wildavsky overleed – werkte de Amerikaanse Regering de zeer bekende GPRA-wetgeving uit. De GPRA - Government Performance and Results Act is het toonbeeld voor een performantie-management structuur. Het gold zowel voor de federale departementen als de agentschappen vanaf 1993 en het bevat een coherent en in mekaar passend geheel van strategische plannen, jaarlijkse performantieplannen en jaarlijkse performantierapporten.

In de strategische plannen, die over een periode van minstens zes jaar lopen, moeten agentschappen hun missie definiëren en hun langetermijn objectieven voorstellen. Omdat meetbaarheid in een overheidsomgeving niet zomaar invulbaar is, definieert de GPRA-act zelfs op welke wijze hiervoor een adequate by pass kan worden voorgesteld.

De GPRA-act legt ook de consultatiemechanismen vast, die agentschappen met de diverse stakeholders moeten volgen bij de voorbereiding van hun strategische plannen. Niet alleen het congres, maar ook de diverse Staten, de betrokken ‘countries’, belangengroepen, andere federale instellingen en agentschappen: allen moeten betrokken worden in de opstelling van de strategische plannen.

Een zelfde bijna ideaal beeld geldt voor de jaarlijkse performantie-plannen. Hierin wordt aangeduid hoeveel geld er wordt uitgetrokken voor elk van de doelstellingen. Het Congres krijgt een duidelijk inzicht van wat zij krijgen voor het budget en wat zij stemmen.

Dit alles klinkt bijzonder mooi; dat is ook het objectief waar wij naar toe willen. Maar helaas, de realiteit in de U.S.A. is niet zo mooi: in praktijk worden de performantieplannen enkel gebruikt door het intern management. Het Congres niet – maar evenmin de agentschappen- zijn er in geslaagd om een goede, éénduidige en transparante relatie te leggen tussen de programma-performanties en de budgettaire middelen.

In plaats van een ondersteuning van het Congres zijn de plannen meestal een bron van ergernis. Rekeningen en budgetten zijn gestructureerd volgens organisatielijnen; dat is interessant voor de besturen, maar van weinig belang voor een Congres-lid. Bij performantiedoelstellingen volgens programma's en bij de complexiteit van de onderlinge verbanden voelt het gemiddeld congreslid, nochtans ondersteund door een groot en belangrijk "Office for Management and Budgeting" – het OMB - zich onzeker en onmachtig.

Wanneer – zoals in de V.S.A. het Parlement niet verantwoordelijk is voor de beslissingen hoe een objectief moet bereikt worden - voelt het zich niet betrokken en niet geïnteresseerd en ontstaat er wrevel tussen de Administratie en het Congres.

Slingers slaan altijd in een richting door, alleen verandert die richting wel eens. Het Congres dringt thans aan om directe inspraak te hebben over de wijze, waarop programma's worden uitgevoerd en niet alleen over de middelen, die het daarvoor wenst te verstrekken. Dit was tien jaar geleden een vloek voor diegenen die responsabilisering en aansprakelijkheid van de uitvoerende diensten als hoogste waarden vooropstellen. De overheid is echter meer dan een conglomeraat aan autonome bedrijfjes.

Veel dichter bij huis – in Nederland – heeft men de efficiëntie-slag willen organiseren via ZBO : Zelfstandige Bestuurs Organen". Na ongeveer tien jaar geeft de Rekenkamer alarmerende signalen en signaleert volgende zware gebreken :

- Voor de taakstelling in de planning werd vastgesteld dat meestal wel prestatie-indicatoren werden geformuleerd, maar nauwelijks prestatienormen. Daar waar er kostenstandaarden werden voorgesteld, bleek deze nauwelijks vergelijkbaar met andere organisaties, zodat het woord "standaard" eigenlijk misbruikt werd.
- Vragen naar machtiging worden nauwelijks onderbouwd vanuit alternatieve aanwendbaarheid van de middelen : voor de organisatie lijkt het als vanzelfsprekend dat haar middelen prioritair zouden moeten zijn; voor de eigenaars – de maatschappij – is dat minder vanzelfsprekend, want zij moeten kiezen of meer betalen.
- Bij het budgetbeheer is nauwelijks sprake van een systematische afstemming tussen de wijzigende prestaties en de wijzigende taken.

- Bij de evaluaties is er nauwelijks enige analyse te vinden nopens de afwijkingen in de doelstellingen en de diverse onderliggende oorzaken.

En bij ons in Vlaanderen heeft het instrument van de Proces-ImplementatiePlannen en PersoneelsPlannen – nochtans goed onderbouwd – evenmin geleid tot de verhoopde resultaten, met name een herdenken van de processen, een rationalisatie ervan en een concentratie tot de kerntaken, zodat de personeelsovertallen objectief konden worden gelokaliseerd en herschikt. In praktijk heeft geen enkele PIP-PEP analyse geleid tot een vaststelling van een netto personeelsoverschot; integendeel, de Pip-pep methodiek heeft geleid tot een onderbouwing van de forse aangroei van het personeelsbestand, dat de Vlaamse Gemeenschap de laatste jaren heeft gekend.

Het is dus niet omdat een wetgeving of organisatie principes vaststelt, dat ze ook in praktijk worden gevolgd, laat staan, dat zij begrepen en erkend worden door diegenen, die ze moeten aansturen, in casu het Parlement.

Financiële contouren vaststellen vereenvoudigt daarentegen de sturing. Zonder budgettair kader komen er veel te veel onrealistische plannen naar boven, waardoor er een frustatie aanwakkerende cyclus ontstaat. De kracht van financiële sturing is dat ook bij diffuse en heterogene processen sturing mogelijk is, uiteraard op voorwaarde dat de financiële sturing goed ingevuld is en een brug weet te slaan naar de beleidscyclus en de daarin geformuleerde beleidskaders.

Ik zal dus niet de financiële controle afbouwen, maar wel heroriënteren, zodat de brug effectief wordt geslagen.

Bij het vormgeven van het besturingsinstrumentarium zal ik erop toezien dat het accent niet alleen komt te liggen op het smart-formuleren van de diverse organisatie rapporten, maar ook (en vooral) dat er een goed ontworpen besluitvormingsproces ontstaat, gebaseerd op de financiële cyclus en samenhang

1.2.3. Ook begrotingsverantwoordelijken moeten creativiteit aan de dag leggen.

Voorgaande beschouwingen zouden tot de verkeerde conclusie kunnen leiden dat de financiële controle als voornaamste functie heeft, “neen” te schudden.

Dat is niet zo.

Om te verzekeren dat in de toekomst enerzijds ons hoge peil van welvaart en welzijn bewaard blijft dient de Vlaamse overheid een ondernemingsvriendelijk klimaat en andere maatschappelijke behoeften te garanderen. Daartoe zijn middelen nodig.

Alternatieve financieringsinstrumenten kunnen bijdragen tot bovenstaande doelstelling en moeten niet aanzien worden als uitwegmogelijkheid. Het hoeft ook dat niet te betekenen dat de betrokken beleidsdomeinen worden gedumpt. Integendeel alternatieve financiering vormt een doelstelling op zich. Alternatieve financieringsschema's worden intensief in het buitenland gebruikt. De Vlaamse Overheid hoeft zich voor het gebruik niet te schamen. Integendeel zelfs : het niet hanteren ervan zou betekenen, dat essentiële mogelijkheden om onze economie en het geheel van de samenleving verder te ontplooien, ontbreken of minstens sterk worden beknot.

De Oeso-rapporten wijzen op het belang ervan, maar ook op de gevaren. De Oeso-guides-lines zijn daarom zeer duidelijk :

“alternatieve financiering is zinvol, mits :

- a. de middelen grotendeels of geheel voortkomen uit geoormerkte ontvangsten. Vermenging met gewone begrotingsmiddelen is uit den boze.
- b. Zowel uitgaven als inkomsten moeten onder de regelmatige budgettaire controle vallen. Anders wordt “oormerking” : ooit verworven, altijd verworven.

Alternatieve financiering moet voortkomen in de budgetdocumentatie; zelfs al wordt zij niet noodzakelijk jaarlijks gemachtigd door het Parlement”.

In deze context is het van belang de aandacht te vestigen op de afspraken binnen de Vlaamse Regering om onder leiding van de minister-president in een werkgroep voorstellen uit te werken met betrekking tot de alternatieve financiering van infrastructuur in diverse sectoren. In dit verband wordt gedacht aan het wegwerken van de achterstand in schoolinfrastructuur, welzijn, grote projecten naar het voorbeeld van BAM enz... Nogmaals onderlijn ik dat deze operaties orthodox moeten geconcipieerd en uitgevoerd worden in samenspraak met alle verantwoordelijken (vb. INR).

2. DEEL FISCALITEIT

Binnen mijn bevoegdheden als minister van financiën en begroting streef ik – binnen de hierboven geschetste context – de komende vijf jaar diverse doelstellingen na waarvan de voornaamste zich situeren op vlak van de **fiscaliteit**.

Vooreerst wens ik , voortbouwend op de basis gelegd door de vorige regering , verder te werken aan een aantal **inhoudelijke** maatregelen.

Tegelijk wil ik het **structurele kader** waarbinnen de Vlaamse fiscaliteit in de toekomst zal opereren, vorm en gestalte geven.

2.1. Inhoudelijk beleid.

2.1.1. fiscaliteit als motor van onze economie

Ik wil de Vlaamse fiscaliteit op de eerste plaats aanwenden als een inhoudelijk beleidsinstrument , en niet als een louter financierend instrument. Net zoals de vorige Vlaamse regering gedaan heeft. Ik zie de fiscaliteit **als een motor van onze economie**, zowel op een directe als een meer indirecte manier.

Dit zal leiden tot meer welvaart en welzijn

Ik geef enkele concrete voorbeelden

De vorige Vlaamse regering heeft de registratierechten verlaagd. De cijfers tonen aan dat deze verlaging terugverdieneffecten heeft gegenereerd in de vorm van een toename van het aantal transacties. De toename van het aantal transacties heeft op haar beurt geleid tot een toename van de renovatieactiviteit in Vlaanderen, met de daarbij horende tewerkstelling . Deze maatregelen hebben een zeer directe impact gehad op de mensen; en vooral naar jonge mensen toe werden bijkomende kansen geboden

De vorige Vlaamse regering heeft, in uitvoering van het werkgelegenheidsakkoord 2003-2004, rechtspersonen vrijgesteld van het gewestaandeel van de onroerende voorheffing , een directe lastenverlaging voor de meeste bedrijven .

De verlaging van de schenkingsrechten voor schenkingen van roerende goederen sedert 1 januari 2004 is een echte voltreffer gebleken (zie infra) . Veel Vlamingen hebben het nut van deze maatregel ingezien. Dankzij deze maatregel worden slapende roerende vermogens vervroegd doorgegeven aan een jonge generatie die daarmee hun droom , zoals het bezit van een eigen woning of het opstarten van een eigen zaak , kunnen realiseren, opportuniteiten die anders niet mogelijk waren geweest. De maatregel heeft er toe bijgedragen dat versneld vers roerend kapitaal wordt geïnjecteerd in onze economie. Op die manier wordt indirect het economische leven gestimuleerd. De Vlaamse regering wil dergelijke maatregelen blijven nemen om haar beleidsobjectieven te realiseren.

Alle fiscale maatregelen kaderen in duidelijke beleidsdoelstellingen zoals het weer betaalbaar maken van een eigen woning, het ondersteunen van het consumentenvertrouwen, het aanzwengelen van de gezinsconsumptie en het creëren van een duidelijk fiscaal kader voor het bedrijfsleven, zodat resoluut werk kan worden gemaakt van meer jobs.

2.1.2. Een (doordachte) lastenverlaging is geen synoniem van verlies van overheidsinkomsten.

Het fors verlagen van de belastingen is ongetwijfeld dé trendbreuk met het verleden. Te lang leefde de perceptie dat een doorgedreven belastingsverlaging slechts een vestzak-broekzak operatie zou zijn: dat de Federale en Vlaamse overheid aan de ene kant geeft, en provincies en de gemeenten aan de andere kant weer afnemen. Dit is echter een manifest onjuiste redenering. Een eenvoudige vergelijking van wat de burger in 1999 betaalde met wat hij in 2003 en 2004 moest betalen toont dit genoegzaam aan.

Dit beleid vraagt evenwel een doordachte en vooral volgehouden begrotingsinspanning, door de uitgaven van de overheid consequent onder controle te houden en eigenlijk systematisch de tering naar de nering te zetten. Eigenlijk was het motto daarbij zowel van de Federale als de Vlaamse regering “minder snel, meer uitgeven”, waardoor eindelijk de fiscale druk op burgers en ondernemingen kan worden teruggeschroefd!

Dat een reële en nuttige lastenverlaging voor de burgers niet noodzakelijk een inkomstenverlies voor de overheid hoeft te betekenen , dat heeft de Vlaamse regering aangetoond.

Het beste voorbeeld is dat van de verlaging van de schenkingsrechten voor schenkingen van roerende goederen.

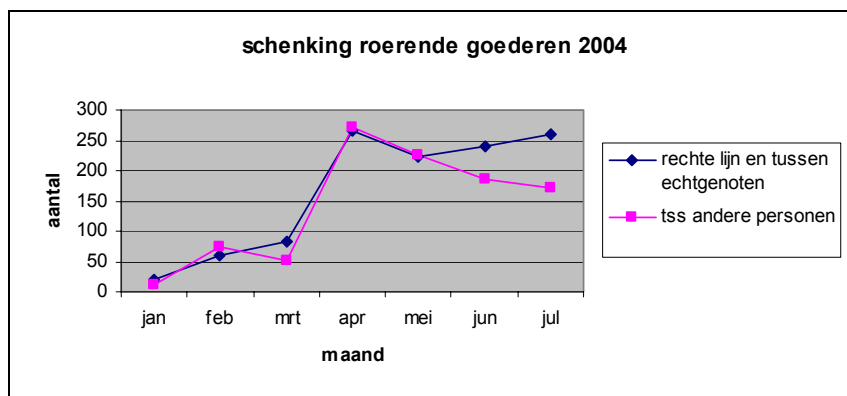
De praktijk leerde namelijk dat er zelden schenkingen plaatsvonden van roerende goederen die aanleiding gaven tot de heffing van het schenkingsrecht. De inkomsten hieruit voor de Vlaamse schatkist bleven dan ook beperkt. De Vlaamse schenkingsrechten werden eenvoudig vermeden via een handgift of schenking via een buitenlandse notaris. Bovendien was het, vóór 1 januari 2004, in de meeste gevallen interessanter om roerende goederen te laten vererven dan te schenken daar de Vlaamse successierechten voordeliger waren dan de schenkingsrechten.

Daarom werd het regime van schenking van roerende goederen aantrekkelijker gemaakt door een drastische verlaging van het progressieve tarief tot een vast tarief van drie procent voor schenkingen van roerende goederen in de rechte lijn en tussen echtgenoten en tot een vast tarief van zeven procent voor schenkingen van roerende goederen tussen alle andere personen. Het grote voordeel van deze tarieven is dat hiermee aan de burger een rechtszekere en volkomen legale oplossing wordt geboden om roerende kapitalen over te dragen naar een volgende generatie , zonder al te zware fiscale lasten.

Schenkeningen die dit nieuwe vlakke tarief hebben ondergaan worden bij het overlijden van de schenker niet onderworpen aan successierechten, zelfs niet indien dit overlijden plaatsgrijpt binnen een periode van drie jaar na de schenking. De waarde van de geschonken goederen wordt ook niet meer bij de nalatenschap geteld om het toepasselijk tarief van de successierechten te bepalen. Het zogenaamde progressievoorbehoud wordt immers uitgeschakeld.

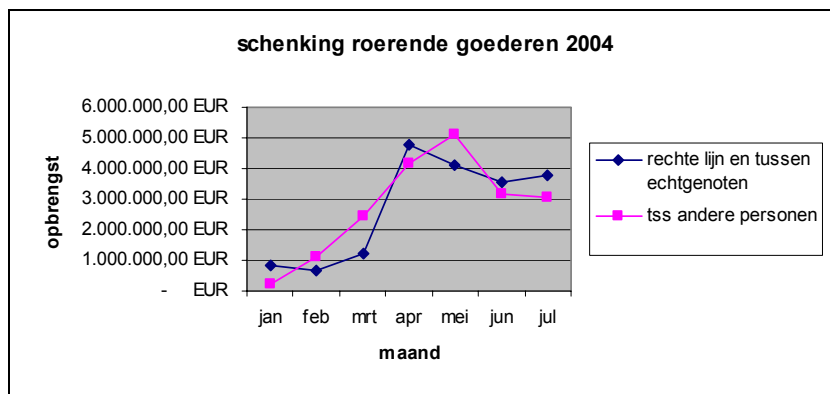
De Vlaming heeft reeds massaal gebruik gemaakt van deze verlaging :

- de maatregel in aantal schenkingen...

... die heel wat opbrengsten voor het Vlaams Gewest genereerden.

- de maatregel in opbrengst aan schenkingsrecht.

2.1.3. Verbetering van de "fiscal compliance".

Het modewoord 'fiscal compliance' is nog vrij nieuw in Vlaanderen en betekent letterlijk 'fiscale welwillendheid'. Het houdt in dat zoveel mogelijk 'klanten' uit eigen beweging aan hun belastingplicht voldoen.

Baanbrekend in dat verband is hetgeen reeds werd gerealiseerd in Nederland waar slechts 10% van de inwoners belastingen ervaren als iets dat de Staat afneemt en ruim 80% van de bevolking vindt dat de belastingdiensten snel, accuraat, en volkomen correct hun taak uitoefenen. Bij ons ligt dit anders: nog veel te veel worden belastingambtenaren ervaren als vervelende, hooghartige en weinig eervolle 'fixers'.

Om de 'fiscal compliance' te verbeteren, moet de overheid de burger laten ervaren dat de lasten rechtvaardig worden verdeeld, wat nog steeds één van de basisprincipes van de fiscale politiek is. Ik kom hier verder op terug met een zeer concreet voorbeeld.

2.1.4. Nieuwe initiatieven

Het nieuwe Vlaamse regeerakkoord kondigt een aantal opmerkelijke maatregelen aan, die het beleid van de Vlaamse regering flankerend ondersteunen.

- **Werken beter belonen door een nieuwe Vlaamse korting op de personenbelasting**

De Vlaamse regering wil van de bevoegdheid, haar toegekend door de Lambermontakkoorden, gebruik maken om een nieuwe forfaitaire belastingvermindering toe te staan. Deze vermindering zal worden verrekend in de federale personenbelasting en wordt toegekend aan elke belastingplichtige die een inkomen uit arbeid geniet.

Volgens een recente studie van McKinsey kent België, en dus ook Vlaanderen, een zeer hoge proportie van langdurig werklozen, met name 50% van alle werklozen is sinds meer dan één jaar inactief. De oorzaak van dit structurele probleem is niet eenduidig maar afhankelijk van diverse factoren. Eén daarvan is, nog steeds volgens de onderzoekers, het feit dat er slechts een gering verschil bestaat tussen de lage lonen die worden geboden in veel jobs enerzijds en de werkloosheidsvergoeding (inclusief alle voordelen) anderzijds, wat werk zoeken voor sommigen eerder onaantrekkelijk maakt. De betrokken werklozen worden in feite onvoldoende gestimuleerd om een arbeidsloopbaan te verkiezen boven een situatie van inactiviteit en geraken daardoor gevangen in de zogenaamde 'werkloosheidsval', ook wel afhankelijkheidsval genoemd.

Deze inactiviteitsval wordt o.m. in de hand gewerkt door de belastingvermindering die vandaag enkel geldt voor personen met een vervangingsinkomen (artikel 146-152 WIB92)

Welnu, juist om deze werkloosheidsval te bestrijden en het 'gaan werken' weer aantrekkelijk te maken, wordt de toekenning van de nieuwe Vlaamse korting op de personenbelasting afhankelijk gemaakt van de uitoefening van een beroepsactiviteit. Er zal een nieuwe forfaitaire belastingvermindering in de berekening van de personenbelasting worden ingevoegd, analoog aan de vermelde belastingvermindering. Maar enkel de belastingplichtige die een inkomen uit arbeid geniet zal recht hebben op deze nieuwe vermindering van zijn personenbelasting.

Bedoeling is om op langere termijn deze werkloosheidsval volledig weg te werken en werken weer lonend te maken ! Ik ben er immers van overtuigd dat het de taak van de overheid is eerder stimulerend en aanmoedigend op te treden, dan wel repressief en sanctionerend. Fiscale stimuli zijn efficiënter zijn dan fiscale repressie.

Bij de bepaling van de grootte van deze forfaitaire korting zal rekening gehouden worden met de budgettaire ruimte. Het streefdoel is om in een eerste fase, vanaf 2007, reeds 1 miljoen Vlamingen van wie het arbeidsinkomen een nog te bepalen maximum niet overschrijdt, van een korting te laten genieten. In een tweede fase, vanaf 2009, zullen alle Vlamingen kunnen genieten van deze korting van 200 euro en dit ongeacht de grootte van het arbeidsinkomen. Gelet op de decumul van de belastingberekening vanaf aanslagjaar 2005 wordt in geval van gezamenlijke aanslag de belastingvermindering toegekend aan elke gehuwde/wettelijk samenwonende afzonderlijk.

Voor wat betreft de praktische uitvoerbaarheid zullen we met de federale overheid overleggen en zullen we onderzoeken in hoeverre de vermindering kan geïntegreerd worden in de bedrijfsvoorheffing.

- **Aanmoedigen van eigendomsverwerving (“ een betaalbare woning voor iedereen ”)**

De Vlaamse registratierechten zijn niet alleen budgettair maar ook beleidsmatig belangrijke belastingen. Budgettair omdat ze meer dan de helft van de opbrengst van de gewestbelastingen uitmaken. Beleidsmatig omdat ze de Vlaamse regering toelaten een flankerend beleid te voeren op verschillende beleidsdomeinen zoals mobiliteit (zie verder inzake meeneembaarheid), huisvesting (zie verder inzake abattement), ruimtelijke ordening (zie verder inzake verlaagd registratierecht op de schenking van bouwgrond). Dit werd reeds meermaals aangetoond.

Hoge tarieven inzake registratierechten vormen vaak een beletsel om te verhuizen naar een plaats dicht bij het werk of om de woonsituatie aan te passen aan gewijzigde gezinssituaties.

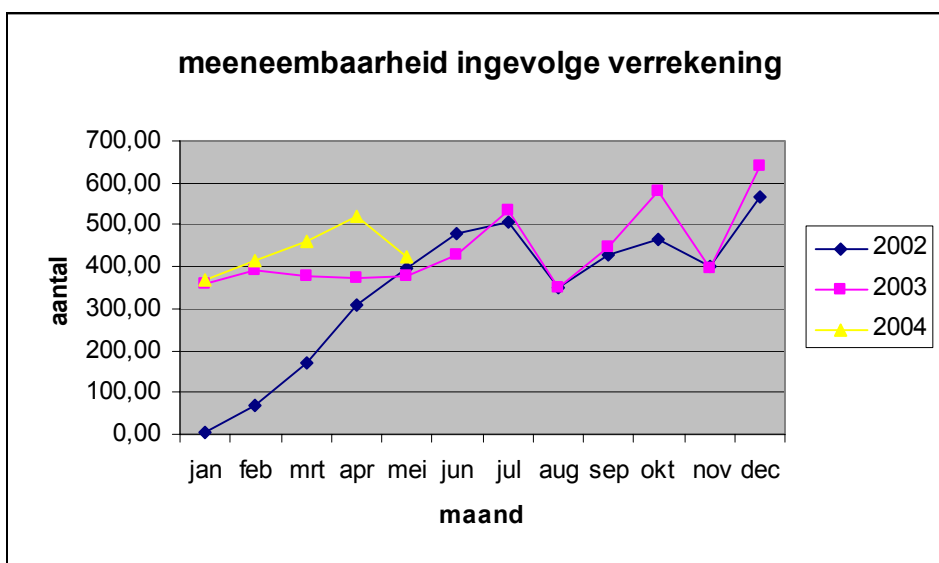
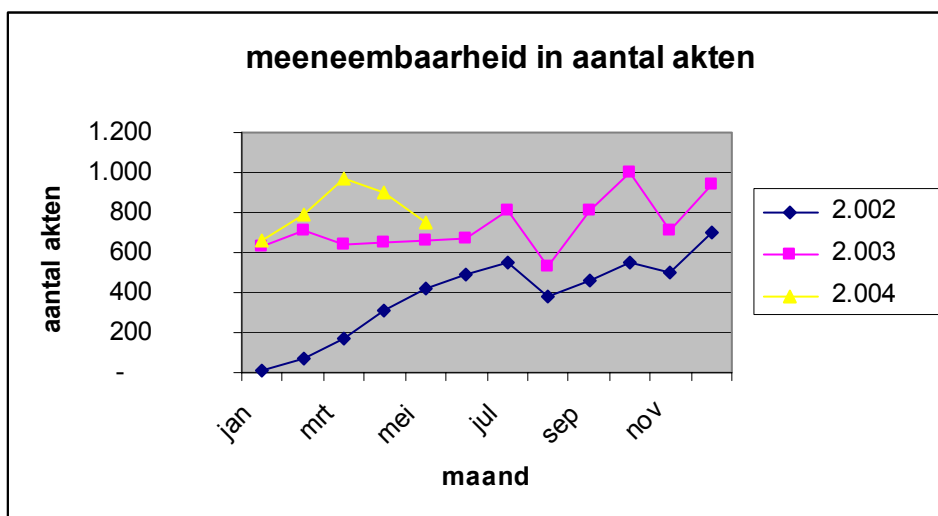
De vorige Vlaamse regering verlaagde daarom het tarief voor de aankoop voor een woning naar 10% en naar 5% voor bescheiden woningen.

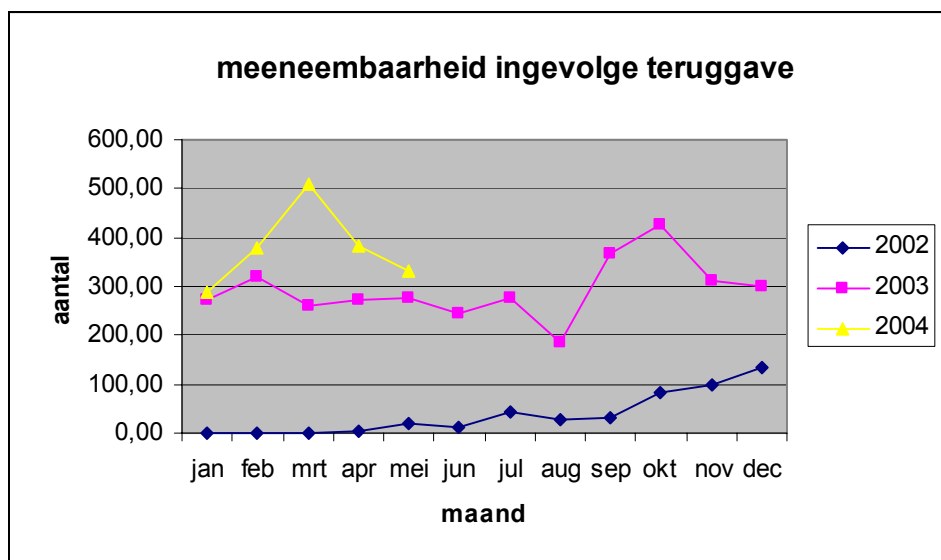
Om de impact van de verlaging van de registratierechten op het mobiliteitsprobleem nog te verhogen werkte de Vlaamse regering het systeem van meeneembaarheid van betaalde registratierechten uit. Iemand die zijn woning verkoopt, en een andere woning aankoopt, kan voortaan de registratierechten die hij betaalde bij de eerdere aankoop, in mindering brengen van de registratierechten verschuldigd bij een volgende aankoop.

Zo wordt de mobiliteit bevorderd van alle burgers die, om gelijk welke reden (professioneel, familiaal of andere) een nieuwe hoofdverblijfplaats wensen aan te kopen die beter dan de huidige beantwoordt aan hun noden.

Sedert 1 januari 2002 tot en met de maand mei 2004 genoten reeds 17.458 burgers van de meeneembaarheid. 11.600 van hen genoten van de meeneembaarheid door verrekening, en 5.858 van hen genoten van de meeneembaarheid door teruggave. Dit zijn uiteraard nog zeer onvolledige cijfers, omdat het afhandelen van de aanvragen om teruggave steeds een zekere tijd in beslag neemt.

Onderstaande grafieken illustreren het succes van de invoering van de meeneembaarheid:

Uit cijfers van het gerenommeerde studie bureau Stadim blijkt dat jongeren vandaag gemiddeld hun eerste huis kopen of bouwen op hun 27ste, waar ze dat tot voor kort maar deden na hun dertigste. De verlaging van de registratierechten en de meeneembaarheid ervan hebben daartoe ongetwijfeld bijgedragen. Wie in Vlaanderen een huis of bouwgrond koopt, zal de registratierechten immers niet langer als een verloren kost beschouwen, maar eerder als een vervroegde investering in zijn toekomst.

De meeneembaarheid gaf bovendien een impuls aan de aankoop van renovatiewoningen wat dan weer een stimulans betekende voor de bouwnijverheid.

Ook uit de reacties van specialisten op het terrein blijkt dat het systeem algemeen gewaardeerd wordt. Toch zijn er nog beperkingen en gronden tot uitsluiting uit het systeem die door belastingplichtigen vaak als ongegrond en onbegrijpelijk worden ervaren.

De Vlaamse regering stelt zich daarom tot doel het systeem te versoepelen en toegankelijker te maken, zodat de oorspronkelijke doelstellingen van het decreet van 1 februari 2002, zoals de verhoging van de gezins- en werkmobiliteit, nog beter kunnen worden bereikt.

Wanneer een echtpaar besluit een einde te maken aan het huwelijk of wanneer samenwonenden besluiten de samenwoning stop te zetten, wordt het onroerend goed vaak gezamenlijk verkocht of wordt het aan één van beide partners toebedeeld.

In het geval van een gezamenlijke zuivere verkoop stelt zich geen probleem. Beide echtgenoten kunnen, ieder voor wat hun wettelijk aandeel in de rechten betreft, en indien aan alle andere grond – en vormvereisten voldaan is, zonder probleem van de meeneembaarheid genieten.

Maar een verdeling is geen zuivere verkoop, en de echtgenoot of partner die al zijn rechten in het onverdeelde eigendom heeft afgestaan, kan zich niet beroepen op het stelsel van de meeneembaarheid omdat de zuivere verkoop ontbreekt in de keten van verrichtingen.

Dit stuit op veel onbegrip. Want de doelstellingen van het decreet zijn toch bereikt. De belastingplichtige heeft al zijn rechten in zijn vorige woning afgestaan en heeft zich een nieuwe woning aangeschaft.

Daarom wil de Vlaamse regering de meeneembaarheid openstellen voor de belastingplichtige die al zijn rechten in zijn vorige woning, dienstig als hoofdverblijfplaats, afstaat aan een deelgenoot, en een nieuwe woning, waar hij zijn hoofdverblijfplaats zal vestigen, aankoopt.

Een andere strenge voorwaarde van de meeneembaarheid, is de vereiste voor de belastingplichtige dat de verkochte woning hem nog als hoofdverblijfplaats diende tot op het ogenblik van de verkoop ervan (wanneer hij zijn vroegere woning verkoopt vooraleer hij een nieuwe aankoopt), of tot op het ogenblik van de aankoop van de nieuwe woning (wanneer hij zijn nieuwe woning aankoopt vooraleer hij zijn vroegere verkoopt) .

Ook deze strenge voorwaarde is vaak een doorn in het oog voor diegenen die, al dan niet gedwongen door omstandigheden, de woning eerder al hebben (moeten) verlaten . Dit kan te maken hebben met professionele omstandigheden, of bijvoorbeeld omdat het afzonderlijk verblijf houden werd opgelegd door de vrederechter in het kader van voorlopige en dringende maatregelen. Wanneer slechts daarna de woning wordt vervreemd, ook al gaat het om een zuivere verkoop, zal toch niet meer aan de huidige voorwaarden van de meeneembaarheid voldaan zijn.

Daarom wil de Vlaamse regering voorzien dat de hoofdverblijfplaats op het verkochte goed gevestigd moest zijn binnen een termijn van achttien maanden vóór de vervreemding van de oude woning (bij verrekening) of vóór de aankoop van de nieuwe woning (bij teruggave). Op die manier blijft er een voldoende nauw causaal verband bestaan tussen de verrichtingen, zodat niet geraakt wordt aan het oorspronkelijk opzet van de meeneembaarheid, te weten het bevorderen van de arbeids- en de gezinsmobiliteit.

De invoering van het abattement of de vrijstelling van het registratierecht op de eerste 12.500 euro van de heffingsgrondslag was de derde maatregel waarmee de vorige Vlaamse regering de fiscale drempel om een woning aan te schaffen heeft verlaagd.

Door de verlaging van de registratierechten, de invoering van de meeneembaarheid van al betaalde registratierechten en de vrijstelling van de eerste 12.500 euro bij de aankoop van een woning die als hoofdverblijfplaats dient heeft de Vlaamse regering de mobiliteit van vastgoed verbeterd. Dat deze maatregelen de verlaging de mobiliteit effectief hebben bevorderd, bewijst het feit dat de overheid meer registratie-inkomsten „ ontving. Een schoolvoorbeeld van het terugverdieneffect van een lastenverlaging !

Teneinde de fiscale stimulering van eigendomsverwerving sluitend te maken zijn er ook maatregelen nodig inzake successierechten. Een politiek tot aanmoediging van de verwerving van een eigendom dient namelijk gepaard te gaan met omkaderende maatregelen; één ervan is de vrijstelling van successierechten voor de eengezinswoning in geval van overlijden van de echtgenoot of samenwonende partner. Het laten bestaan van de huidige regelgeving zou contradictorisch en maatschappelijk niet aanvaardbaar zijn.

Het verwerven van een gezinswoning is voor de meeste echtparen en samenwonenden nog steeds de belangrijkste investering die ze in hun leven realiseren. De voorbije jaren is het een duidelijke beleidsoptie geweest om het woningbezit aan te zwengelen en daarom werden reeds heel wat initiatieven genomen om die aankoop van een eigen woning te vergemakkelijken .

Toch moeten de meeste echtparen en samenwonenden vaak nog langdurig sparen en een langlopende hypothecaire lening afsluiten om hun droom van een eigen woning waar te kunnen maken.

Wanneer één van beide partners overlijdt, wordt het bijgevolg vaak als onrechtvaardig en hardvochtig aan gevoeld dat de langstlevende partner successierechten verschuldigd is op de woning waarvoor hij meestal zelf ook lang heeft gespaard en gewerkt. En dat terwijl in de feiten meestal nagenoeg niets wijzigt. De langstlevende partner zal vaak de gezinswoning verder blijven bewonen.

Nog inzake de successierechten wil ik de komende maanden een evaluatie maken van enkele eerder genomen fiscale maatregelen zoals bijvoorbeeld : de vrijstelling van successierechten die sedert 1995 bestaat voor maatschappelijke rechten in vennootschappen die door de Vlaamse regering in het kader van de financiering en de realisatie van serviceflatgebouwen of woningcomplexen met dienstverlening, werden erkend.

2.1.5. Administratieve vereenvoudiging en deregulering

Sinds 1995 bestaat er in Vlaanderen een leegstandheffing op woningen; het werd ingevoerd bij het programmadecreet 1996 en had tot (nobel) doel de leegstand en de verkrotting in Vlaanderen tegen te gaan.

De regelgeving en de organisatie van deze heffing liet echter te veel betwistingen toe waardoor abnormaal veel bezwaarschriften werden ingediend die niet tijdig konden worden verwerkt door de beperkte groep ambtenaren die hiervoor was aangeduid. Het was daarom zelfs nodig met externe partners te werken om de massa bezwaren weg te krijgen.

Naast de lange verwerkingstijd bleek dat ruim één derde van de aanslagen onterecht waren . Dit komt uiteraard de “fiscal compliance” van de getroffen burgers niet ten goede. De regelgeving was bovendien (te) stringent opgesteld met bijvoorbeeld slechts een beperkte tijdsspanne om bezwaar in te dienen , zonder een goed uitgewerkte beroepsmogelijkheid.

Het decreet van 7 mei 2004 is de aanzet tot een klantvriendelijker, eenvoudiger en doorzichtiger systeem zoals mag blijken uit volgende wijzigingen:

- Er worden een aantal precieze en bijna mathematische criteria gedefinieerd voor het bepalen van de leegstand, net zoals bij de verkrotting. Daardoor zal het aantal onterechte inventarisaties afnemen.
- Volgens het oude heffingsdecreet was het voldoende dat een pand werd geïnventariseerd , om een heffing aan de eigenaar op te leggen. Voortaan is de heffing pas verschuldigd wanneer het pand gedurende twaalf opeenvolgende maanden is opgenomen in de inventaris.
- Volgens de oude regeling werd verwaarlozing minder zwaar belast dan leegstand. Deze aberratie werd weggewerkt. De berekeningsformules voor het bedrag van de heffing werden herwerkt en de halvering van de heffing voor verwaarloosde woningen werd geschrapt.
- De termijn om een bezwaar in te dienen tegen een aanslagbiljet werd verlengd van dertig kalenderdagen tot drie maanden.
- Als bijkomende aanmoediging om een einde te maken aan de aanleiding tot de heffing wordt de mogelijkheid voorzien om , onder bepaalde voorwaarden , een gedeeltelijke terugbetaling te bekomen van de laatst geïnde heffing. Deze terugbetaling is mogelijk indien de eigenaar erin slaagt om binnen een redelijke termijn de renovatiewerkzaamheden aan het pand te voltooien.
- Om een schorsing van de heffing te bekomen , was het vroeger noodzakelijk dat een bouwvergunning werd voorgelegd. Voortaan zal het ook mogelijk zijn om een schorsing te bekomen zonder dat een stedenbouwkundige vergunning vereist is. De heffingsplichtige moet dan wel een gedetailleerd renovatieschema voorleggen.

Om een vlotte overgang van het oude naar dit heffingssysteem mogelijk te maken worden voor de heffingsjaren 2002 en 2003 geen nieuwe aanslagbiljetten verzonden. De aanslagbiljetten die op deze twee heffingsjaren betrekking hebben worden normaliter verzonden in 2004 en 2005. Maar het Vlaams Parlement heeft de administratie dus even de ademruimte gelaten om de problematische achterstand uit het verleden , en de daaruit voortvloeiende betwistingen , af te werken.

Verwijzend naar dit voorbeeld wil ik verder blijven ijveren voor een deregulering en administratieve vereenvoudiging van de Vlaamse fiscaliteit.

2.2. Uitbouw van een performante autonome Vlaamse fiscale administratie

Zoals reeds aangeduid heeft Vlaanderen een grote achterstand tegenover de Nederlandse fiscus die zijn belastingplichtigen meer als klanten benadert. Het is utopisch te veronderstellen dat Vlaanderen deze achterstand in één regeerperiode kan en zal wegwerken maar ik wens toch een aanzet te geven om de negatieve spiraal rond de perceptie van al hetgeen met overheid te maken heeft te stoppen.

Daarom wil ik een doorzichtig gestructureerde administratie uitbouwen die de belastingplichtige duidelijk kan herkennen en met wie hij gemakkelijk in contact kan treden. Om die betere bereikbaarheid te bekomen wil ik maximaal gebruik maken van de nieuwe technologische communicatiemiddelen.

2.2.1. Een geïntegreerd e-government-beleid

Een moderne administratie moet meegaan met haar tijd. Moderne communicatiemiddelen als internet en digitale televisie zullen steeds meer worden aangewend om de burger te informeren over het fiscale beleid in Vlaanderen, maar ook om met hem te communiceren over zijn persoonlijk concreet dossier.

Naast een eigen informatieve website zal verder werk worden gemaakt van interactieve en transactionele webapplicaties die de communicatie tussen burger en overheid vergemakkelijken. Ik verwijs naar de reeds gerealiseerde webservices inzake onroerende voorheffing (www.onroerendevoorheffing.be). Vandaag al kan elke eigenaar van een onroerend goed, gelegen in het Vlaams gewest, online berekenen welk bedrag aan onroerende voorheffing hij verschuldigd zal zijn. Een bezwaarschrift tegen een aanslag onroerende voorheffing kan ook vandaag al online worden ingediend. Daarna kan de burger via de website de stand van zaken nagaan bij de afhandeling door de administratie van dat bezwaarschrift. Eén voor één applicaties die duidelijk getuigen van een win-win situatie burger – overheid.

De toegevoegde waarde voor de gebruiker staat vast: hij kan op elk moment van de dag de status van zijn dossier opvragen of nagaan hoeveel onroerende voorheffing hij voor een welbepaald bebouwd of onbebouwd perceel verschuldigd is. Ook de administratie heeft baat bij dit soort toepassingen: het feit dat een burger steeds meer zelf dossiergebonden informatie kan terugvinden vermindert immers het aantal telefonische oproepen bij de administratie en de Vlaamse Infolijn.

Dankzij de applicatie “e-notificaties” kan een notaris het fiscaal bericht - waartoe hij in het kader van de overdracht van een onroerend goed wettelijk is verplicht - elektronisch via de portaalsite van de Koninklijke Federatie van het Belgische Notariaat versturen . Ook het antwoord van de Vlaamse belastingadministratie zal in de meeste gevallen onmiddellijk on line ter beschikking kunnen worden gesteld. Ook deze toepassing genereert een duidelijk voordeel voor alle betrokken partijen. Een onmiskenbare tijdswinst zowel voor de notaris als voor de overheid, maar ook voor de burger zelf , omdat deze elektronische procedure tot gevolg zal hebben dat de notariële akte meestal sneller kan worden verleden. Overheid en administratie dienen dan ook verder te blijven investeren in dit soort toepassingen en deze verder te verfijnen.

De cluster Vlaamse & lokale fiscaliteit zal binnen het totale e-governmentbeleid van de Vlaamse regering een trekkende rol blijven vervullen en interessante toepassingen als proof of concept initiëren.

Meer en meer moet ook aan clusteroverschrijdende projecten gedacht worden waarbij de burger, ongeacht of het nu over zijn belastingdossier gaat dan wel om zijn aanvraag tot bouwvergunning slechts één keer dezelfde informatie aan de overheid dient te bezorgen. Dat terzake ook samenwerking met het lokale en het federale niveau onontbeerlijk is, is evident.

Het is tevens de betrachting van de Vlaamse regering om het televisietoestel meer en meer in te schakelen als middel in het helpen overbruggen van de digitale kloof. Meer nog dan de computer is de televisie voor heel veel mensen immers het communicatiekanaal bij uitstek. De Vlaamse overheid zal het project IDTV dan ook blijven steunen , zowel budgettair als inhoudelijk. In zoverre hier ook inzake fiscale aangelegenheden een zinvolle bijdrage zou kunnen worden geleverd, dient dit uiteraard zeker te worden onderzocht.

2.2.2. Een overname in eigen beheer van de inning van de gewestbelastingen

Alhoewel reeds zeer uitvoerig belicht in mijn beleidsbrief 2003, naar waar ik trouwens verwijs voor deze rubriek, wens ik hierbij nog eens het belang te beklemtonen van een eigen fiscale administratie die groter is dan het huidige embryo.

De huidige situatie, waarbij de federale administratie de meeste gewestelijke belastingen invordert voor rekening van het Vlaamse Gewest , kan slechts een tijdelijke , noodzakelijke overgangsperiode zijn. De vraag is alleen wanneer we klaar zijn om deze gigantische uitdaging aan te gaan.

De voorbereidingen van die overname zijn door de Vlaamse administratie ABAFIM aangevat. Deze voorbereiding moet ononderbroken worden verdergezet. Ik bespreek hierna , per groep , de gewestbelastingen die hiervoor in aanmerking komen.

- **De onroerende voorheffing**

De vestiging en inning van de onroerende voorheffing wordt sinds 1 januari 1999 georganiseerd door het Vlaams Gewest, waarbij een outsourcer verantwoordelijk is voor de volledige voorbereiding van de meeste administratieve taken en het volledig beheer van alle ICT – taken.

Via een doorgedreven informatisering kon een ambitieuze doelstelling van het Vlaamse Gewest worden gerealiseerd. De belastingplichtigen krijgen nu automatisch de verminderingen waarop zij recht hebben. Vóór 1999 werden die verminderingen door de federale administratie slechts op aanvraag toegekend, waardoor veel belastingplichtigen de vermindering, waarop ze nochtans recht hadden, misliepen.

De voordelen van de sterk geautomatiseerde, centrale aanpak blijken ook, nu de webapplicaties van de onroerende voorheffing in een e-gov-omgeving worden gebracht. Het is vrij eenvoudig om on-line de belastingplichtige statusinformatie te geven over zijn persoonlijk dossier of over zijn bezwaarschrift, dat in behandeling is. Deze toepassing is uniek in België en wordt met interesse gevolgd door de federale fiscale administratie. En dat is toch een relevante referentie omdat de federale fiscale administratie toch een veel langere traditie heeft dan de Vlaamse fiscale administratie.

Helaas is er ook een keerzijde aan de medaille. De outsourcing heeft ertoe geleid dat de Vlaamse fiscale administratie niet de kritische massa heeft opgebouwd om het kern-proces van de invordering – zijnde de informatica – te beheersen en dus aan te sturen. Het Vlaamse Gewest is te afhankelijk geworden van een derde partij. Het Vlaamse Gewest betaalt de ontwikkeling van de ICT, waardoor zij theoretisch wel de eigendom heeft, maar de knowhow blijft uiteindelijk in een monopolie-situatie bij één firma. Inzake onroerende voorheffing vormt de informatica immers dé kern van het belastingsproces. Dezelfde modules zijn trouwens ook nodig voor andere heffingen, die steunen op gegevens, geïnventariseerd door administraties, andere dan de belastingsdiensten zelf.

De Vlaamse Regering wil daarom op termijn de inning van de onroerende voorheffing in eigen beheer uitvoeren. Deze overname moet vanzelfsprekend grondig voorbereid worden. Een verstoring of een onderbreking van het normale procesverloop in de inning van de onroerende voorheffing zou een zware impact kunnen hebben op de ontvangsten van gemeenten en provincies. De opbrengsten van de onroerende voorheffing bestaan immers voor het overgrote deel uit gemeentelijke en provinciale opcentiemen (+/- 1,9 miljard euro). Ook het Vlaams Gewest zelf zou financiële schade kunnen lijden, omdat zij sedert 2001 aan de lokale besturen voorschotten moet betalen op de nog te innen opcentiemen.

Na een moeilijke opstart in de jaren 1999 – 2000 , kunnen we vandaag meer dan tevreden zijn met het relatief geringe aantal bezwaarschriften. Het zou bijzonder jammer zijn dat deze positieve trend door een slecht voorbereide overname zou worden doorbroken.

De Vlaamse administratie ABAFIM heeft de reëngineering van de processen sedert 1999 vooral op het auxiliaire, administratief gebied gevolgd en zelfs deels gestuurd, zodat over de administratieve dossierafhandeling de nodige kennis grotendeels reeds in de Vlaamse administratie aanwezig is.

Zoals blijkt uit de evolutie van de inkohieringsgraad en van het aantal ingediende en afgehandelde bezwaren – is het proces inmiddels voldoende gestabiliseerd zodat het risico voor een “implosie” van de administratieve processen bij overname waarschijnlijk vrij beperkt zal zijn. Maar , nogmaals , het kritisch pad situeert zich voornamelijk op ICT-vlak.

Ik kan dus besluiten dat de overname van de administratieve processen van de onroerende voorheffing zonder al te ingrijpende maatregelen zou kunnen plaatsvinden . Hierbij moet uiteraard rekening worden gehouden met de accenten , die het project “ Beter Bestuurlijk Beleid “ legt op onze administratieve organisatie.

De overname kan ten vroegste in 2006 plaatshebben . Aangezien er heel wat kennis (van de detailprocessen en van de individuele dossiers) geconcentreerd zit bij het personeel , thans tewerkgesteld door de outsourcer, is de overname van dit personeel een piste die nauwkeurig moet worden onderzocht. Zo kan de continuïteit van de inning en de dienstverlening verzekerd blijven .

- **De verkeersbelastingen**

De Bijzondere Financieringswet bepaalt dat wanneer een gewest de invordering van de gewestelijke belastingen wil overnemen, dit enkel per “ groep “ van gewestbelastingen kan gebeuren.

De eerste groep belastingen die in aanmerking zou kunnen komen is die van de verkeersbelastingen. Deze groep bestaat uit de verkeersbelasting , de belasting op de inverterstelling (de BIV) , en het Eurovignet.

Naast de algemene argumenten die voor alle gewestbelastingen gelden zijn er voor deze groep enkele specifieke argumenten die pleiten voor een eigen inning .

Vooreerst is het huidige innings- en invorderingsstelsel sterk gedeconcentreerd. Zoals bij de onroerende voorheffing is gebleken, laat dit wellicht de mogelijkheid open voor sterke produktiviteitsstijging. De hertekening door het Vlaams Gewest van het invorderingsproces van de onroerende voorheffing in 1999 heeft dit bewezen. Ofschoon ten gevolge van de inconsistentie tussen de verschillende bestanden, het initieel vooropgestelde rendement bij de inning van de onroerende voorheffing niet kon bereikt worden, blijft de daar gerealiseerde rendementsverbetering tot 300 % nog steeds spectaculair.

Dergelijke rendementsverbeteringen kunnen mogelijkerwijze ook voor de verkeersbelasting worden gerealiseerd. Het proces vertoont immers vele gelijkenissen, zij het dat de reglementering nog veel complexer is. Het veronderstelt een diepgaande proces-reengineering en wellicht ook centralisatie. Dat proces houdt wel het gevaar in dat de afstand tussen de belastingsplichtige en de overheid verdiept.

Deconcentratie heeft ook andere nadelen. Vaak wordt de reglementering verschillend geïnterpreteerd naar gelang het ontvangkantoor waaronder de belastingplichtige ressorteert met rechts(on)zekerheid voor de burger als gevolg. Centralisering van inning en invordering laat toe de regelgeving voor gans Vlaanderen uniform toe te passen bijvoorbeeld wat het minimumbedrag voor gedwongen invordering betreft, of inzake het vestigen van wettelijke hypotheek, of het organiseren van gedwongen verkopen. Ook wat die eenvormige toepassing van de regelgeving betreft, heeft de Vlaamse onroerende voorheffing haar verdiensten bewezen.

Eigenlijk is de huidige regelgeving van de verkeersbelastingen te complex en zijn de processen van die aard dat zij moeilijk efficiënt kunnen verlopen. Zo lopen geautomatiseerde en niet-geautomatiseerde processen door mekaar. Daarnaast zijn een aantal vrijstellingen voor de verkeersbelasting en de BIV niet gelijklopend, maar subtiel verschillend. Een aangepaste regelgeving is dan ook ten zeerste aangewezen.

Het Vlaams regeerakkoord stelt dat we streven naar de invoering van het wegenvignet ter vervanging van de verkeersbelasting, zodat voortaan iedereen, ook buitenlanders, betaalt voor het gebruik van onze weginfrastructuur.

Vlaanderen moet daarbij natuurlijk oog hebben voor de evolutie die zich momenteel op het Europese forum inzake de verkeersfiscaliteit afspeelt. Op het niveau van de Europese Commissie wordt bijvoorbeeld op dit ogenblik gezocht naar een mogelijkheid tot herstructurering van de verkeersbelastingen waarbij aan de lidstaten een aantal minimumvoorwaarden zouden worden opgelegd met als doel een differentiatie van de verkeersbelastingen op basis van de CO₂ emissies van voertuigen te bereiken. Er dient dan ook te worden nagegaan hoe het wegenvignet ingepast kan worden, mogelijks als kilometerheffing, binnen het kader van de Europese intenties.

De idee van de invoering van een wegenvignet is niet nieuw. Bij de bespreking van een eerder voorstel van resolutie in het Vlaams Parlement betreffende de invoering van een Vlaams wegenvignet en de afschaffing van de verkeersbelastingen werd reeds gewezen op het feit dat de invoering van een wegenvignet hoe dan ook een heel andere organisatie van invordering, dienstverlening en controle op het terrein vereist en er ook enorme investeringen noodzakelijk zullen zijn, afhankelijk van het gekozen systeem.

De verkeersbelastingen genereren vandaag voor het Vlaams Gewest inkomsten ten belope van ongeveer 950 miljoen Euro. Het spreekt voor zich dat de continuïteit van deze inkomstenstroom, zelfs bij een omschakeling naar een wegenvignet, niet in het gedrang mag komen. Uit recente buitenlandse precedents kunnen we wat dat betreft lessen trekken. Er mag dus niet overhaast te werk worden gegaan bij de omschakeling naar een ander concept van heffingen.

De onzekerheid met betrekking tot de opbrengst van mogelijke variabele verkeersbelastingen of een wegenvignet maakt duidelijk dat onmiddellijke, concrete maatregelen met betrekking tot de verkeersbelastingen met de grootste zorgvuldigheid moeten worden benaderd. Alvast de praktische organisatie van de inning van het beoogde wegenvignet of van vernieuwde verkeersbelastingen moet nog worden onderzocht, zowel wat betreft de ingeschatte opbrengsten als wat de wijze betreft waarop ze moeten worden geïnd. Een, weliswaar gezonde, intentie tot het laten betalen van buitenlanders voor het gebruik van de Vlaamse wegeninfrastructuur kan immers niet tot gevolg hebben dat een feitelijke grenscontrole moet worden ingevoerd aan de Vlaamse grenzen.

De inning van de verkeersbelastingen of van een wegenvignet moet bovendien geplaatst worden binnen de ontwikkeling van een Vlaams Fiscaal Platform dat op termijn een centrale overkoepelende applicatie moet worden voor alle Vlaamse heffingen.

Duidelijk is ook dat er op dit moment een belangrijke interferentie bestaat met het beleidsdomein mobiliteit terwijl eveneens de andere gewesten betrokken zullen moeten worden vooraleer de concrete implementatie van het nieuwe wegenvignet en/of variabele verkeersbelastingen van start kan gaan. De Bijzondere Financieringswet legt immers de verplichting op aan de gewesten om bij een aanpassing van de regelgeving een onderling samenwerkingsakkoord te sluiten.

Ook de federale overheid (momenteel innende instantie en eigenaar van verschillende referentiebestanden) zal alleszins mee betrokken partij zijn in verder overleg.

- **De successie- en registratierechten**

Voor deze groep gewestbelastingen beperk ik mij tot de voornaamste krachtlijnen die in extenso werden belicht in mijn beleidsbrief 2003.

Deze groep omvat de volgende gewestbelastingen:

- het successierecht van rijksinwoners en het recht van overgang bij overlijden van niet-rijksinwoners;

- het registratierecht op de overdrachten ten bezwarende titel van in België gelegen onroerende goederen met uitsluiting van de overdrachten die het gevolg zijn van een inbreng in een vennootschap behalve voor zover het een inbreng betreft door een natuurlijk persoon van een woning in een Belgische vennootschap;
- het registratierecht op :
- de vestiging van een hypotheek op een in België gelegen onroerend goed;
- de gedeeltelijke of gehele verdelingen van in België gelegen onroerende goederen, en de afstanden onder bezwarende titel, onder mede-eigenaars, van onverdeelde delen in soortgelijke goederen, en de omzettingen bedoeld in de artikelen 745quater en 745quinquies van het Burgerlijk Wetboek, zelfs indien er geen onverdeeldheid is;
- het registratierecht op de schenkingen onder de levenden van roerende of onroerende goederen.

Budgettair is dit een zeer belangrijke groep gewestbelastingen vermits zij ongeveer 10 procent van de totale middelen van het Vlaamse Gewest vertegenwoordigt. Ook beleidsmatig gaat het over een belangrijke groep . Met de registratierechten kan immers een flankerend beleid gevoerd worden op vele beleidsterreinen . De Vlaamse Regering heeft dit in de vorige legislatuur reeds ten overvloede aangetoond :

- Mobiliteit: meeneembaarheid van in het verleden betaalde registratierechten
- Ruimtelijke ordening: verlaging van de registratierechten op schenkingen van bouwgronden
- Huisvesting: over de eerste schijf van 12.500 euro moeten geen registratierechten worden betaald bij aankoop van een eerste woning – hoofdverblijfplaats
- Leefmilieu: vrijstelling van successierechten bij vererving van bossen en gronden gelegen in het Vlaams Ecologisch Netwerk

Met de successierechten kan ingespeeld worden op maatschappelijke noden (bijvoorbeeld maatregel inzake gehandicapten) en op nieuwe vormen van samenleven (bijvoorbeeld maatregelen inzake samenwonenden, stiefkinderen, zorgkinderen,..), maar ook op de economische werkelijkheid en stabiliteit (bijvoorbeeld vrijstelling van successierechten voor familiale ondernemingen).

De invordering van de registratie- en successierechten wordt momenteel verzorgd door de Administratie van het Kadaster, de Registratie en Domeinen (AKRED), één van de fiscale administraties van het Federale Ministerie van Financiën.

Deze administratie doet momenteel heel wat meer dan enkel registratie- en successierechten invorderen. Zij omvat bijvoorbeeld ook de hypotheekbewaringen en treedt op als overheidsnotaris (Comités tot Aankoop). Zij int ook de penale boeten.

Momenteel telt deze administratie over gans België ongeveer 4.800 personeelsleden, exclusief de bedienden van de hypotheekkantoren . De Vlaamse fiscale administratie telt amper 80 personen.

Het is niet zonder meer mogelijk AKRED in zijn geheel te regionaliseren. De hypotheekbewaringen bijvoorbeeld verschaffen tegenstelbaarheid aan onroerende verrichtingen, wat een federale materie vormt. Ook het opeisen van erfloze nalatenschappen vormt bijvoorbeeld een federale bevoegdheid.

De invordering van registratie – en successierechten veronderstelt van de ambtenaren de kennis van burgerlijk recht (zakenrecht, verbintenissenrecht, huwelijksvermogensrecht, erfrecht, ...) en fiscaal recht. Om de invordering te kunnen uitvoeren moet men dan ook kunnen beschikken over een korps van goed opgeleide ambtenaren. Binnen het federale korps beschikt men over zeer degelijk opgeleide ambtenaren dankzij een sterk uitgebouwd opleiding – en examensysteem.

Anderzijds is het huidige proces zeer arbeidsintensief en zijn er te weinig hulpmiddelen voorhanden, om de controle – en onderzoeksopdrachten sneller en ook meer automatisch te laten verlopen. Wetende dat het erg moeilijk zal blijven om goed geschoolde ambtenaren te houden, zal, om ze in te zetten op seriële controles, een grondige analyse moeten gebeuren, welke tijdsbesparende ondersteunende processen kunnen opgebouwd worden, zodat hiervoor minder mensen moeten gemobiliseerd worden. De registratie – en domeinkantoren hebben bijvoorbeeld een aanzienlijk en tijdrovend werkvolume aan opzoeken in de onroerend-goed documentatie. Dit soort routinewerkzaamheden zou best geautomatiseerd moeten kunnen verlopen. Hoe dan ook, een vast, betrouwbaar en degelijk opgeleid personeelsbestand blijft een absolute must.

Een overname van de invordering van registratie – en successierechten is, gelet op de complexe technische en juridische problemen alvast op korte termijn niet haalbaar. Vooral de belastingplichtige zou hiervan het slachtoffer kunnen worden (door de creatie van meerdere “ loketten “). Naar een verder toekomstperspectief moeten evenwel de elementen en argumenten worden geboden om een onderbouwde beslissing te kunnen nemen inzake een autonome inning door het Vlaams Gewest.

2.2.3. Een goed werkend Vlaams fiscaal platform

Een deugdelijk autonoom Vlaams fiscaal beleid is ondenkbaar zonder een klantvriendelijke en dienstverlenende administratie binnen een adequate organisatie. Die administratie moet doorzichtige en uniforme procedures hanteren. Het spreekt voor zich dat die administratie moet ondersteund worden door een optimaal werkende ICT-architectuur .

Zich bewust van deze noodzaak, heeft de Vlaamse regering in de vorige legislatuur een project opgestart tot uitbouw van een “ Vlaams Fiscaal Platform “ (VFP) als generiek platform voor alle heffingen die de Vlaamse overheid nu en in de toekomst autonoom zal gaan invorderen.

Naast zijn faciliterend effect voor de verdere uitbouw van de Vlaamse fiscale en financiële autonomie dient het VFP vooral een administratief hulpmiddel te zijn om de “fiscale aanvaarding” (fiscal compliance) van de burger te verbeteren. Tegelijkertijd, en even belangrijk , dient het een ergonomisch, efficiënt en correct werkende motor te zijn ter ondersteuning van een adequate interne administratieve organisatie.

Om deze doelstellingen te realiseren heeft de Vlaamse overheid een generiek platform geconcipieerd. Dit betekent dat de fiscale procedures zullen worden vereenvoudigd en geharmoniseerd voor alle heffingen. Het uiteindelijk doel is om één aanslagprocedure uit te tekenen , gemeenschappelijk voor alle heffingen. De Vlaamse fiscaliteit zal in de toekomst instrumenteel en procesgericht georganiseerd worden en gekenmerkt zal zijn door een veel grotere centralisatie, standaardisatie en doelgerichte informatisering. De doorlooptijd van dossiers zal daardoor sterk kunnen worden ingekort. Dit is een situatie waarbij zowel de overheid , als de burger , gebaat zijn.

Het Vlaams fiscaal platform zal functioneel opgebouwd worden rond een “Front Office” en “Back Office” organisatie waarbij alle processen welke een rechtstreeks contact met de burger genereren in het Front Office gedeelte ondergebracht worden.

Voor de burger betekent dit concreet dat hij kan beroep doen op een kwalitatieve en klantvriendelijke dienstverlening. Met doorzichtige, eenvoudige en uniforme procedures, onafhankelijk van de soort heffing. De inning- en invorderingsprocedure wordt per belastingplichtige afgehandeld en niet per heffing . De belastingplichtige , of liever : de klant , staat centraal. Met een gecoördineerde dossieropvolging over de heffingen heen per belastingplichtige door één en dezelfde dossierbeheerder. De burger krijgt als het ware een “klantmanager”, wat een gerichte communicatie via één aanspreekpunt mogelijk maakt. Een efficiënt, elektronisch documentprocessing systeem en een ergonomische data-warehouse zijn essentiële onderdelen van dit Vlaams Fiscaal Platform.

Het Vlaams Fiscaal Platform wordt ondersteund door coherente, geïntegreerde referentiebestanden waarin alle broninformatie, nodig voor de verschillende heffingen en aangeleverd door verschillende instanties (Akred, Rijksregister, KBO, enz..), gecentraliseerd worden. De bedoeling is dat de burger niet of slechts éénmaal gegevens aan de administratie moet verstrekken. De realisatie van het OGIN (zie infra) als Vlaamse alternatieve invulling van het Agentschap voor Patrimoniale Informatie als unieke bron voor onroerend goed informatie zou hiervoor een faciliterend effect hebben.

Dankzij een ver doorgedreven informatisering kunnen vrijstellingen en verminderingen waarop de burger recht heeft automatisch worden toegekend en verrekend zonder dat hijzelf hiervoor enige formaliteiten dient te vervullen.

De vorige Vlaamse regering heeft dit opzet met de onroerende voorheffing gerealiseerd. Zoveel als mogelijk zal gebruik worden gemaakt van moderne communicatiemiddelen in lijn met de technologische evoluties (Internet, Idtv, Gsm, ...).

In de voorbije legislatuur werden de administratieve processen voor de heffingen gerelateerd aan een onroerend goed, hertekend en vastgelegd in een “proces modellering” document. Hierbij werd zoveel mogelijk al rekening gehouden met de integratie van heffingen die niet met een onroerend goed gerelateerd zijn.

In een eerste fase zal de prioriteit gelegd worden bij de informaticaondersteuning van de heffingen gerelateerd aan een onroerend goed . Tegelijk met de insourcing van de administratieve processen van de onroerende voorheffing in het voorjaar van 2006 of 2007, zal de VFP architectuur in zijn initiële fase operationeel zijn.

De verdere uitbouw van het VFP zal in fasen verlopen , afhankelijk van de timing en de volgorde van de overname in eigen beheer van de resterende gewestbelastingen.

2.2.4. Het onroerend goed informatienetwerk (OGIN)

In uitvoering van artikel 4, § 2 van de Bijzondere Financieringswet van 16 januari 1989 werd door de federale overheid en de drie gewesten een samenwerkingsakkoord gesloten over het “gezamenlijk beheer van de gegevens van de patrimoniale documentatie”:

Een voorontwerp van decreet tot bekrachtiging van dit samenwerkingsakkoord werd aan de Raad van State voor advies voorgelegd. De Raad formuleerde fundamentele bezwaren bij het concept van dit agentschap.

Daarom heeft Vlaanderen zelf nagedacht en onderzocht hoe een andere invulling zou kunnen gegeven worden aan het “gezamenlijk beheer van de patrimoniale documentatie”.

Daarbij wil de Vlaamse regering rekening houden met het advies van de Raad van State en ook met de belangrijke Vlaamse inspanningen , via GIS-Vlaanderen , in het kader van het GRB, het grootschalige referentiebestand.

Het resultaat leidde tot een alternatieve invulling van het API-concept: het Onroerend Goed InformatieNetwerk (OGIN).

De essentie van deze nieuwe invulling is de oprichting van een publieke , federale en intergewestelijke kruispuntbank van patrimoniale documentatie. Deze kruispuntbank moet worden opgezet binnen een dynamische context, via samenwerking over de diverse beleidsniveau's heen , steunend op een unieke perceelsidentificatie en ruimtelijke referentie .

Deze kruispuntbank zal aan de gebruiker alle relevante kenmerken van een onroerend goed ontsluiten en tegelijk zowel de publiek- als de privaatrechtelijke rechtszekerheid verzekeren via het kenbaar maken van alle erop rustende privaatrechtelijke en publiekrechtelijke rechten, vergunningen en/of beperkingen.

Het uiteindelijke doel is dus om, rekening houdende met de bestaande operationele en politieke verantwoordelijkheden en met de beschikbare technologie, te komen tot een overkoepelend netwerk dat gedecentraliseerde databanken van verschillende overheden en overheidsniveau's verbindt en waarbij alle gegevens voor elke netwerkpartij toegankelijk zijn. De beschikbare informatie over onroerende goederen zal niet enkel dienen voor fiscale doeleinden maar het is ontegensprekelijk dat de beschikking over een eenduidig informatienetwerk de betreffende informatieverstrekking kan vereenvoudigen en correcter maken als toeleverancier van het toekomstige Vlaams fiscaal platform.

De concretisering van dit OGIN-concept, moet stapsgewijze verlopen. Er zal een reëel werkend demonstratie- en ervaringsproject opgestart worden op basis van een aantal doelstellingen, concepten en bouwstenen, waarrond vooraf instemming van de deelnemende partners wordt verworven. Deze praktijkervaring kan uitmonden in een samenwerkingsakkoord waarin de finale organisatorische vormgeving vastgelegd wordt.

De opeenvolgende stappen om dit alles te kunnen realiseren zijn :

- de onderhandeling en het afsluiten van een samenwerkingsakkoord tussen federale en gewestelijke regeringen met het oog op het opzetten van een demonstratieproject;
- de opmaak en het uittekenen van een gedetailleerd stappenplan voor dit demonstratieproject;
- de ontwikkeling en uitrol van het eigenlijke demonstratieproject;
- de afronding van het demonstratieproject en de voorbereiding van de projectconsolidatie;
- het onderhandelen, afsluiten en bekrachtigen van een structureel samenwerkingsakkoord dat de resultaten van het project consolideert.

2.2.5. Schuldpositie van de Vlaamse Gemeenschap

Een laatste, niet-fiscale, doelstelling bestaat erin de budgettaire ruimte die noodzakelijk is voor intrestlasten en kapitaalaflossingen te beperken en het renterisico dat weegt op de uitstaande schuld te minimaliseren.

Deze doelstelling past in de uitvoering van het decreet van 7 mei 2004 houdende bepalingen inzake kas-, schuld- en waarborgbeheer van de Vlaamse Gemeenschap.

Rekening houdend met de basisoptie voor het realiseren van een maximale maatschappelijke meerwaarde dient de beleidsruimte gemaximaliseerd en geoptimaliseerd. Met het oog hierop moet vermeden worden dat middelen verloren zouden gaan aan risicovolle transacties of besteed moeten worden aan te hoge rentelasten, maar anderzijds ook dat te veel middelen aangewend worden voor een versnelde schuldafbouw.

Het normale aflossingstraject ziet er evenwel hoopgevend uit.

Evolutie van de uitstaande directe en indirecte schuld van de Vlaamse Gemeenschap 1999-2009 (in duizend EUR)			
Datum	Directe schuld	Indirecte schuld	Totale schuld
31/12/99	3.257.709	2.828.413	6.086.123
31/12/00	2.732.570	2.589.720	5.322.290
31/12/01	2.736.593	1.814.167	4.550.761
31/12/02	2.143.938	1.739.953	3.883.891
31/12/03	1.715.589	31.974	1.747.563
31/12/04	1.176.476	28.238	1.204.714
31/12/05	831.231	24.306	855.537
31/12/06	417.825	20.378	438.203
31/12/07	233.171	16.962	250.133
31/12/08	181.722	13.387	195.109
31/12/09	88.463	9.646	98.109

Ook de rentelast van de schuld daalt gestaag. Waar die in 2002 nog gemiddeld 5,95 % bedroeg, was die in 2003 gezakt naar 5,60 %. Ook dit creëert weer middelen voor andere beleidsdoeleinden.

Zoals men kan zien, zal op tien jaar tijd de Vlaamse schuld quasi volledig weggewerkt zijn. Vlaanderen is daarmee structureel gezond en krijgt zelfs de ruimte om desgevallend nieuwe lasten aan te gaan om bepaalde beleidsprojecten te financieren.

De optimale mix zal gezocht worden tussen ruimte creëren voor beleidsinvulling en een gezond financieel beheer. Hierbij zal telkenmale overwogen worden of een financieringskost niet opweegt tegen de maatschappelijke noden. Ook een gezond bedrijf gaat schulden aan voor investeringsfinanciering of projectfinanciering.

Binnen de BBB oefening zal het kas- en schuldbeheer verder centraal worden waargenomen. De expertise bestaat er momenteel en zal verder worden geëxploiteerd. Voor de waarborgen zal een andere piste bewandeld worden: de departementen zullen hier sterker geresponsabiliseerd worden. De waarborgverstrekking is immers ook een effectief middel om in bepaalde beleidsdomeinen de activiteiten te stimuleren of de beoogde beleidseffecten te bereiken. Zij sluiten evenwel binnen het betrokken beleidsdomein vaak heel nauw aan bij de inhoudelijke dossiers en de eraan gekoppelde risico-inschatting. Deze laatste kan bijgevolg ook het best geschieden binnen de diverse entiteiten.

De rol van de centrale entiteit zal hier hervormd worden tot die van normbepaling en kwaliteitsbewaking. Enkel t.a.v. de agentschappen zal financiën de centrale rol inzake waarborgverstrekking verder blijven invullen.

Voor de externe klant moet deze reorganisatie het geheel doorzichtiger maken. Hij zal enkel het verantwoordelijke beleidsdomein kennen als het enige loket waar hij moet aankloppen.

Ik ben ervan overtuigd dat de Vlaamse regering met dit beleid op budgettair en financieel vlak en met de vooropgestelde doelstellingen inzake fiscaliteit en met de toepassing van nieuwe methodieken en technologieën de voorloperrol die het nu reeds speelt binnen België en ook op internationaal vlak niet alleen zal kunnen handhaven maar vanuit een ruimere autonomie en zelfstandigheid zal kunnen verstevigen.

Bijlage aan beleidsnota
Steunpunt Bestuurlijke Organisatie Vlaanderen – Spoor Fiscaliteit: resultaten
en toekomstige onderzoeksprojecten

Goed beleid is beleid dat efficiënt en effectief is. Bij het uittekenen van een bepaald beleid kan een hervorming van de regelgeving zinvol zijn, maar dit is zeker niet altijd zaligmakend. Nieuwe regels verzwaren dikwijls de administratieve last voor burgers en bedrijven. Bovendien maken ze de wetgeving steeds ingewikkelder wat de rechtszekerheid en de aanvaarding van het beleid niet ten goede komt. Zeker even belangrijk als regelgeving zelf, is de evaluatie van deze regelgeving. Via deze evaluatie wordt nagegaan of de doelstelling waarvoor de regelgeving in het leven werd geroepen, bereikt wordt, of aanpassingen noodzakelijk zijn dan wel of een andere maatregel meer resultaat zou opleveren.

Het evalueren van het gevoerde beleid en het nagaan van het potentiële effect van nieuwe maatregelen beschouw ik als een belangrijke taak van het Spoor Fiscaliteit binnen het Steunpunt Bestuurlijke Organisatie Vlaanderen. Zo werd binnen dit spoor een studie¹ uitgevoerd waarbij de effecten van enkele mogelijke fiscale maatregelen op het vlak van verkeersbelastingen gesimuleerd werden. Hieruit bleek dat een kilometerheffing vooral interessant is vanuit zijn bijdrage tot het vergaren van overheidsinkomsten. Bovendien wordt een groot deel van de kosten gedragen door transitverkeer zodat de maatregel dus niet enkel ten laste van de eigen producenten komt. Het effect van deze maatregel op congestie en milieu is zeer gering en zelfs lichtjes negatief. Ook een simulatie waarbij de belasting op inverterstelling (BIV) verhoogd zou worden op dieselwagens en verlaagd op benzinewagens bleek door de geringe impact van de BIV in de totale kost van vervoer bijna geen effecten te genereren. Uit deze studie concludeer ik dan ook dat de verkeersbelastingen slechts zeer beperkte mogelijkheden hebben als beleidsinstrument op gebied van mobiliteit en milieu, maar in eerste instantie als financierende heffingen moeten beschouwd worden.

Ook voor het nagaan van de effecten van nieuwe maatregelen heb ik een beroep gedaan op de onderzoekers van het Spoor Fiscaliteit. Zo bleek dat de verlaging van de registratierechten ertoe leidde dat mensen gemiddeld genomen vroeger in de levenscyclus de stap zetten tot het kopen van een woning. Naast dit vooruitschuiven van de aankoop van een eigen woning blijkt ook dat sommige gezinnen die voorheen levenslang huurder zouden geweest zijn toch de koopmarkt hebben betreden als gevolg van de hervorming². Het door de Vlaamse regering voorspelde substitie-effect realiseert zich.

Door de Gentse pijler van het Spoor Fiscaliteit werd de invloed van de hervorming van de registratierechten op de gewestkeuze onderzocht. Hieruit bleek dat

¹ Stef Proost, Evi Meire en Jasper Knockaert. Hervorming transportfiscaliteit in Vlaanderen. SBOV: Spoor Fiscaliteit, Topic Mobiliteit, 31 maart 2004

² Bart Capéau, André Decoster en Frederic Vermeulen. De invloed van transactiebelastingen op het moment van aankoop van een eigen woning in de levenscyclus: enkele simulaties van de verlaging van de Vlaamse registratierechten. SBOV: Leuven, 2003.

Vlaanderen verkozen wordt boven het Brussels Gewest, maar het tijdelijk verhuizen naar de andere regio (om er een woning te kopen) wordt niet gestimuleerd³.

Tevens werd de conjunctuurgevoeligheid van de registratierechten in Vlaanderen onderzocht⁴. Hieruit bleek dat de ontvangsten inzake registratierechten vrij sterk afhankelijk zijn van de economische conjunctuur. De analyse van het Steunpunt toont verder aan dat de daling van de ontvangen registratierechten voor ongeveer 60 % te wijten was aan de verslechtering van het economische klimaat en voor ongeveer 40% aan de belastinghervorming. Vermits in het meest pessimistische geval de registratierechten gedaald zouden zijn met ongeveer 20% of circa 200 miljoen euro (volledige doorrekening van de tariefvermindering) waar de daling in werkelijkheid slechts 36,9 miljoen euro bedroeg, impliceert dit dat er voor circa 160 miljoen euro extra transacties werden geregistreerd. Dit toont duidelijk aan dat de maatregel een zeer stimulerend effect had op de vastgoedmarkt.

Volgende jaren zal eenzelfde onderzoek gebeuren naar de conjunctuurgevoeligheid van de successierechten en is een evaluatie gepland van de effecten van de gelijkenschakeling van de tarieven van de successierechten en de tarieven van de schenkingsrechten.

De Gentse pijler focust vooral op het organisatorische luik, waarbij de onderzoekers via toegepaste en theoretische analyses trachten te verklaren waarom belastingbetalers hun belastingen al dan niet betalen en aanbevelingen doen om de belastingcompliance in Vlaanderen te verhogen. In een eerste studie werden reeds de factoren die de fiscale compliance op één of andere wijze beïnvloeden in beeld gebracht. Om een efficiënte belastingdienst uit te bouwen, moeten we hierbij in de eerste plaats aandacht besteden aan die factoren die we als overheid zelf in de hand hebben. Hieruit bleek ondermeer dat met name de complexiteit van de regelgeving, communicatie (inzake de besteding van de belastingen en inzake controlemechanismen) en de keuze van de belastingtarieven belangrijke elementen zijn om de aanvaarding van het fiscale beleid te verhogen⁵. Een voorbeeld van dit laatste zien we terug bij de successierechten en bij de registratierechten op verkopen van onroerende goederen. In beide gevallen leidde de verlaging van de tarieven niet tot een minderopbrengst van de ontvangsten, wel integendeel.

In de volgende jaren zal met betrekking tot belastingcompliance onder meer aandacht besteed worden aan de organisatie en de structuur van de fiscus met het oog op het bepalen van optimale werkingsregels voor de fiscus. Tevens zal men proberen de non compliance te modelleren en zo deze zichtbaar te maken op basis van simulaties. Tenslotte zal op basis van experimenten getracht worden de 'vastgoed- non compliance' te analyseren en kwantificeren.

³ Bert Brys. De hervorming van de registratierechten: wetgeving en (potentiële) effecten m.b.t. particuliere investeringen in onroerend goed in Vlaanderen. SBOV: Gent, 1 oktober 2002

⁴ Bert Brys. De conjunctuurgevoeligheid van de registratierechten in Vlaanderen: een econometrische analyse. SBOV: Gent, Juni 2003

⁵ Bert Brys, Frank Naert, Luc Van Ootegem en Carine Smolders. Compliance met betrekking tot registratierechten: lessen uit de literatuur en Schematisch overzicht van de inkomens compliance bepalende factoren. SBOV: Gent, 2003.

De Leuvense pijler van het Spoor Fiscaliteit focust veeleer op het beleidsmatige luik waarbij de korte en lange termijn effecten van wijzigingen in de vastgoedfiscaliteit op de sociale welvaart in Vlaanderen bestudeerd en gemodelleerd worden. Hun onderzoeksactiviteiten bestaan enerzijds uit een positieve analyse (ontwikkeling van gedragsmodellen waarmee hervormingen binnen de vastgoedfiscaliteit geanalyseerd kunnen worden) en anderzijds uit een normatieve analyse (ontwikkeling van maatstaven om de verdelingsimpact van de hervorming op gezinnen te evalueren). Voor wat de normatieve analyse betreft werd in 2002 een voorstel gedaan om de welvaartsimpact op een bepaald moment in de tijd van een wijziging in de registratierechten te meten aan de hand van de verandering op de gebruikskost van wonen. Uit een eerste onderzoek hier bleek dat de huisvesting een belangrijke (zometer de belangrijkste) determinant is van de welvaart en dat de huisvestingssituatie van de Belgische gezinnen zeer nauw gelieerd is met de globale welvaartspositie van de huisgezinnen én dit los van het feit of men huurder is of eigenaar⁶. De gebruikskost van wonen varieert echter doorheen de tijd en de verlaging van de omzetbelasting (registratierecht) heeft een ander effect op diegene die reeds een woning gekocht heeft (en dus voor een voorgaande aankoop niet geniet van deze maatregel, maar wel van de meeneembaarheid) dan op diegene die nog geen woning gekocht heeft.

Volgende jaren zal daarom aandacht besteed worden aan deze intertemporele variatie in de gebruikskost van wonen. Bedoeling is te komen tot een maatstaf voor het welvaartseffect over de gehele levenscyclus van een wijziging van het tarief na de transactiebelasting. Voor wat de positieve analyse betreft zal in de volgende jaren nader onderzoek gebeuren naar de effecten van de meeneembaarheid van de registratierechten. Zo zal een model uitgewerkt worden dat de lengte analyseert van de periode gedurende de welke men reeds een huis bezit. Dit model zal toelaten de kans te schatten dat men op een bepaald moment in de tijd de huidige woning zal verlaten. In dat geval zal het gezin ofwel overgaan tot de aankoop of bouw van een nieuwe woning dan wel overstappen naar de huurmarkt. Op basis van deze kans kan ook de gemiddelde duur dat een gezin een huis aanhoudt berekend worden. Deze omloopsnelheid hangt af van individuele gezinskarakteristieken, en van macro-economische omgevingsvariabelen zoals rente en huisprijzen en belastingparameters. Op basis van dit model zal getracht worden een raming te geven van de effecten van de meeneembaarheid van de registratierechten op het aantal keren dat een gezin van woning wisselt gedurende de levenscyclus. Tenslotte zal een model opgebouwd worden waarin zowel verklaringsfactoren voor het gedrag van de eigenaars als van de huurders zijn opgenomen en waarmee het mogelijk zou moeten zijn de effecten van wijzigingen in de transactiebelastingen (registratierechten) op zowel de kans eigenaar te worden als de duur dat men een eigen huis aanhoudt te simuleren.

Het is mijn bedoeling ook in de toekomst de resultaten van deze onderzoeken te analyseren zodat we een wetenschappelijk onderbouwd beleid voeren waarbij uitgegaan wordt van een lange termijn visie inzake fiscaliteit en waarbij aandacht besteed wordt aan de effecten van het beleid zodat tijdig kan bijgestuurd worden wanneer zou blijken dat een maatregel niet het gehoopte effect heeft.

⁶ Bart Capéau en André Decoster. Huisbezit en ongelijkheid in woonconsumptie in Vlaanderen en Wallonië: wat kunnen we leren van een analyse van doorsnedegegevens? SBOV: Leuven, 2002.

3. DEEL ECONOMISCH OVERHEIDSINSTRUMENTARIUM

3.1. Inleiding

De investeringsmaatschappijen, onder controle van het Vlaamse gewest, worden opgesomd in het decreet van 13 juli 1994 betreffende de Vlaamse investeringsmaatschappijen.

Dit zijn:

- de Vlaamse ParticipatieMaatschappij (VPM);
- de Participatiemaatschappij Vlaanderen (PMV);
- de Limburgse Reconversiemaatschappij (LRM) en
- de Vlaamse Milieuholding (VMH).

Dit decreet legt ook de maatschappelijke doelstellingen van deze vennootschappen vast.

“Gimvindus zal zich toeleggen op de financiering van ondernemingen in de sectoren van de scheepsbouw en –herstellingen, de glasverpakkingsnijverheid en inzonderheid op het beheer van de betreffende financiële activa, in het bijzonder met het oog op valorisatie ervan”.

Zoals door het Vlaams Parlement opgelegd, blijft de vereffening van Gimvindus n.v.. een prioriteit, waarop overigens snelle vooruitgang werd gemaakt. De financiële activa van Gimvindus, buiten staal en textiel, werden effectief reeds volledig ten gelde gemaakt. De activiteit van Gimvindus zelf staat inmiddels volledig op een waakvlam. Enkel een aantal openstaande juridische geschillen uit het verleden (dat soms zeer ver teruggaat), verhinderen een formele afronding van de vereffening. Er is geen personeel meer.

Ex-Gimvindus werden de texielactiva onder een dochtervennootschap van de PMV gebundeld. Op één participatie na werden ze in 2004 alle verkocht. De dochtervennootschap heeft voortaan geen personeel meer.

De staalactiva werden gebundeld onder een andere dochtervennootschap van de PMV en met het te gelde maken ervan werd reeds substantiële voortgang geboekt.

VMH zal zich toeleggen op investeringen in milieuprojecten, dit zowel in binnen- als buitenland (de Vlaamse Milieuholding wordt in dit document verder buiten beschouwing gelaten).

LRM zal zich toeleggen op projecten ter ondersteuning van de reconversie in de provincie Limburg. De Vlaamse regering zal bijzondere aandacht besteden aan de werkomstandigheden van de LRM. In het verleden werd reeds een principiële beslissing getroffen over de aanwending van de middelen van de Limburgse Reconversiemaatschappij, zodat deze investeringsmaatschappij een actievere en grotere rol kan spelen in de zo nodige ombouw van het economisch weefsel van de provincie Limburg.

VPM heeft tot doel het aanhouden van participaties met het oog op de realisatie van het economisch overheidsinitiatief zoals beschreven is in dit decreet. Mits voorafgaandelijk akkoord van de Vlaamse regering is de VPM gemachtigd de aandelen te verkopen die zij bezit, zonder dat zij daardoor, met uitzondering van Gimv, de controle, zoals gedefinieerd in artikel 2 van het koninklijk besluit van 6 maart 1990 op de geconsolideerde jaarrekening van de ondernemingen, mag prijsgeven.

De VPM heeft einde 2000 de geplande tweede beursgang van de GIMV verdaagd gezien de aanhoudende beursmalaise die dan is ingetreden. Dit echter zonder af te doen aan het belang van deze kapitaalherdrukking, zodra de financiële markten het mogelijk zullen maken. De recente verbetering van de koers van het aandeel GIMV geeft hierop voorzichtig gesteld enig uitzicht.

PMV heeft als doel de bijzondere opdrachten uit te voeren die haar in het kader van de tenuitvoerlegging van de economische politiek van het Vlaamse Gewest worden toevertrouwd. In dat kader kan de PMV kapitaal en andere middelen verstrekken aan ondernemingen en de betreffende deelnemingen en vorderingen aanhouden en beheren in opdracht van en voor rekening van het Vlaamse Gewest. De PMV legt zich eveneens toe op het realiseren van projecten inzake publiek-private samenwerking voor alle bevoegdheidsdomeinen door middel van gespecialiseerde dochterondernemingen. Na voorafgaand akkoord van de Vlaamse regering is de PMV gemachtigd aandelen van de GIMV te verwerven, aan te houden en te verkopen. De PMV heeft tevens als doel participaties aan te houden, met het oog op de realisatie van het Vlaamse overheidsinitiatief.

Tijdens de jaren 2003/2004 werd de structuur van de Vlaamse investeringsmaatschappijen verder vereenvoudigd volgens de beslissingen van het Vlaamse Parlement en het vorige regeerakkoord. In functie van het nieuwe regeerakkoord zullen nieuwe accenten gelegd worden.

In wat volgt wordt eerst dieper ingegaan op de situatie inzake de Vlaamse Participatiemaatschappij (VPM), waarna de werking van de Gewestelijke Investeringsmaatschappij Vlaanderen (GIMV) toegelicht wordt. Als vierde punt in deze Beleidsnota komt de Participatiemaatschappij Vlaanderen (PMV) aan bod. Finaal wordt stilgestaan bij Gimvindus en wordt uitgebreid ingegaan op de activiteit van de Limburgse Reconversiematschappij (LRM).

3.2. Vlaamse Participatiemaatschappij VPM

3.2.1. Rol van VPM

De Vlaamse Participatiemaatschappij NV, kortweg VPM, heeft een zeer nauwkeurig omschreven opdracht: zij beheert sinds de herstructurering van 2002 de 70 % participatie in de beursgenoteerde investeringsmaatschappij GIMV. Het Vlaams gewest is de enige aandeelhouder van VPM.

Door de participatie van GIMV via VPM aan te houden, wordt er enerzijds voor gezorgd dat er een scheiding is tussen de beursgenoteerde vennootschap GIMV en de Vlaamse overheid, zodat aan de verplichtingen van de beursnotering en van de corporate governance kunnen voldaan worden. Anderzijds kan er via VPM toch een

effectieve betrokkenheid zijn bij GIMV, hoewel dit beperkt is tot het algemene vlak gezien de betrokkenheid van de beursaandeelhouders bij GIMV.

Bij de herstructurering van 2002 werd afgesproken dat de dividenden die VPM van GIMV ontvangt, in hun geheel of gedeeltelijk en via een transfer langs de begroting van de Vlaamse overheid, kunnen overgemaakt worden aan PMV (ParticipatieMaatschappij Vlaanderen). Daarvoor is wel steeds voorafgaandelijk de goedkeuring van de Vlaamse Regering noodzakelijk. Eventuele opbrengsten van een verkoop van GIMV-aandelen in de toekomst door VPM zouden eveneens ten goede kunnen komen aan PMV.

Sinds 2002 is PMV, die tot dan een dochtermaatschappij van VPM was, losgemaakt uit de structuur van VPM en opereert PMV als een zelfstandige vennootschap waarvan het Vlaams gewest de enige aandeelhouder is. Hier wordt verder in deze Beleidsnota dieper op ingegaan.

Op 25 juli 2000 gaf de Vlaamse regering (VR/2000/1707/DOC.0751) opdracht aan VPM 30 tot 40 percent van de GIMV aandelen via een secundaire beursgang op een gespreide manier te plaatsen bij een groot aantal institutionele en kleine beleggers in binnen- en buitenland.

De Vlaamse regering kon die opdracht geven op basis van het Decreet van 13 juli 2000 waarin het Vlaams Parlement aan de regering de machtiging gaf aandelen GIMV te verkopen op voorwaarde dat VPM een minimum participatie van 25 % in GIMV zou aanhouden. Zoals bekend is deze operatie niet kunnen doorgaan wegens de onverwachte en scherpe daling van alle beurskoersen op het einde van 2000.

In januari 2001 werd door de toenmalige regering beslist de afbouw van de participatie in GIMV uit te stellen tot het beursklimaat zou verbeteren. **Sindsdien** heeft de raad van bestuur van VPM, in overleg begeleid door een bijzondere opdrachthouder van de verantwoordelijke minister, voortdurend de mogelijke scenario's voor een transactie geëvalueerd en afgetoetst op hun haalbaarheid.

De economische en financiële randvoorwaarden voor een succesvolle transactie in GIMV-aandelen zijn echter sinds 2001 op geen enkel ogenblik vervuld.

De redenen daarvoor zijn tweevoudig. Het aanhoudende slechte beursklimaat in de jaren sinds 2001 en de moeilijke economische toestand in de durfkapitaal sector in België en in Europa maakten een succesvolle transactie van een groot pakket aandelen onmogelijk. De voorbije maanden lijken de beurzen zich eerder te herstellen. Ook de beurskoers van GIMV herstelt zich snel mede als gevolg van de goede resultaten. Het verschil tussen de intrinsieke waarde van GIMV en de beurswaarde van GIMV wordt tevens kleiner. In de toekomst zal men dan ook de wenselijkheid van een afbouw van de GIMV-participatie opnieuw kunnen overwegen.

Het blijft inderdaad de bedoeling van de regering om, wanneer het moment daartoe geschikt is, tot een afbouw van de participatie in GIMV over te gaan. Daarbij zal gestreefd worden naar een goed evenwicht tussen de belangen van het Vlaams Gewest, de belangen van GIMV en de belangen van de Vlaamse economie

GIMV is vandaag één van de belangrijkste spelers op de markt van het durfkapitaal in België. Bij de Vlaamse onafhankelijke spelers is GIMV vandaag zelfs veruit de grootste en meest ervaren investeerder in durfkapitaal. Diverse kleinere spelers hebben deze markt de laatste jaren moeten verlaten. Zij werden daartoe gedwongen door de moeilijke omstandigheden in de markt. Ondertussen zet de Europese Unie zich ook op de markt van de kapitaalverschaffing door. Zo duiken

wel meer en meer grote buitenlandse investeerders in de Vlaamse markt op die zich vooral richten naar bedrijven die qua dimensie boven de huidige financieringsmogelijkheden van GIMV liggen. Ze vervolledigen daardoor het kapitaal aanbod op de Vlaamse thuismarkt.

Om al deze redenen is het fundamenteel belangrijk dat GIMV een sterke positie kan behouden en dat GIMV in de toekomst eventuele kansen kan aangrijpen om door te groeien naar een grotere dimensie. De Vlaamse regering zal er dan ook blijven naar streven om GIMV onafhankelijk en sterk te houden.

Anderzijds is het ook in het belang van de ontwikkeling van GIMV noodzakelijk dat er een zekere herschikking van het kapitaal komt. De liquiditeit van het GIMV aandeel is vandaag te beperkt omdat slechts 30 % van de aandelen op de beurs genoteerd worden. De beperkte liquiditeit schrikt bepaalde institutionele beleggers af en heeft waarschijnlijk een neerwaartse druk op de beurswaarde van GIMV. Voor een substantiële verhoging van de liquiditeit door een groter aanbod van GIMV aandelen op de beurs zal, op het gepaste moment, kunnen gekozen worden.

Ook in de concurrentiestrijd met de grote buitenlandse partijen is het nuttig dat een groter deel van GIMV beursgenoteerd zou zijn, zodat mogelijke ondernemingen die op zoek zijn naar risicokapitaal niet afgeschrikt worden door het grote overheidsbelang in GIMV.

Maar de beursnotering is ook een zwakte gebleken voor GIMV, ingevolge de aanhoudende disagio op de netto actiefwaarde. Kapitaalophaling via de beurs is dan ook niet mogelijk geweest. Of de beoordeling door de beurs in de toekomst anders zal zijn is een open vraag, die niet alleen van rationele elementen afhangt. Ingevolge de terughoudendheid van de traditionele investeerders in durfkapitaal vanaf het jaar 2000 tot kort geleden ziet men in Europa de belangstelling voor beursgenoteerde durfkapitalisten weer wat toenemen. Ook in de Verenigde Staten ziet men nieuwe initiatieven om durfkapitaal via een beursnotering te financieren.

Toch blijft in de wereld het overgrote deel van durfkapitaal afkomstig van private fondsen die specifiek en voor een zekere looptijd bij investeerders geld ophalen. Men stelt vast dat de commerciële banken zich eerder terugtrekken, ingevolge de nakende wijziging van hun eigen disciplinaire regels over de boeking van investeringen in risico-kapitaal.

Tijdens de voorbije jaren heeft de raad van bestuur van VPM herhaaldelijk overleg gehad met de Vlaamse regering over de ontwikkelingen op de Private Equity en Venture Capital markt in België en Europa in het algemeen en over de ontwikkelingen bij GIMV. Sinds het begin van 2003 is een duidelijke positieve kentering opgetreden in de markt van het durfkapitaal zowel in België als in Europa. Weze het op een veel lager niveau vergeleken met de late jaren '90. Dit heeft ertoe geleid dat GIMV zijn financiële en marktpositie aanzienlijk heeft kunnen verbeteren. Zo bekleedt GIMV nu een sterke positie op de doelmarkten en is GIMV erin geslaagd het dividendbeleid opnieuw op het vorige niveau te herstellen.

3.2.2. Resultaten van VPM

In bijgaande tabel wordt een overzicht gegeven van de recente boekhoudkundige gegevens en resultaten van VPM. De bedragen zijn te lezen als miljoenen Euro.

	31 december 2001	31 december 2002	31 december 2003	30 juni 2004
Eigen vermogen	512,4	473,3	474,6	486,4
Participatie GIMV	469,4	469,4	469,4	469,4
Geldbeleggingen en liquide middelen	45,7	5,2	6,6	18,3
Netto resultaten	20,7	22,7	11,3	11,8
Ontvangen dividenden GIMV	21,7	22,7	11,4	12,0*

Tabel : recente boekhoudkundige gegevens en resultaten van VPM

*Op 29 oktober 2004 zal VPM nog een interim dividend van 12 mio EUR ontvangen van GIMV, waardoor over de loop van het ganse jaar 2004 er een totaal dividend geweest zal zijn van 24 mio EUR. De raad van bestuur van GIMV heeft ook aangekondigd dat in 2005 minstens een zelfde bedrag zal uitbetaald worden.

In 2002 zijn de beschikbare kasmiddelen via een inschrijving op een kapitaalsverhoging bij PMV terechtgekomen, waarna de PMV participatie werd afgesplitst en volledig in handen kwam van het Vlaams Gewest.

In de volgende tabel wordt de geconsolideerde jaarrekening van VPM weergegeven. De bedragen zijn te lezen als miljoenen Euro.

	31 december 2002	31 december 2003
Eigen vermogen	481,5	512,0
Netto resultaten	-209,3*	30,5

Tabel : de geconsolideerde jaarrekening van VPM

*Dit geconsolideerde verlies bij VPM is het gevolg van het verlies dat GIMV in 2002 heeft geleden als gevolg van niet-gerealiseerde waardeverminderingen in de GIMV portefeuille.

In de geconsolideerde jaarrekening van VPM wordt GIMV volledig opgenomen. Vervolgens wordt 30 percent van het eigen vermogen van VPM afgescheiden en toegevoegd aan het belang van derden. Het geconsolideerde resultaat over het jaar 2002 is negatief als gevolg van het verlies dat GIMV over 2002 heeft geleden door de scherpe waardedalingen van de bedrijven waarin door GIMV geparticipeerd werd.

Ondertussen werd een herstel van de resultaten bij GIMV gerealiseerd door de terugnames op waardeverminderingen en substantiële meerwaarden die mogelijk waren door desinvesteringen.

De geconsolideerde jaarresultaten voor VPM laten bijgevolg vanaf 2003 weer winst zien.

3.2.3. Functionering van VPM

VPM wordt bestuurd door een raad van bestuur.

De bestuursmandaten zijn onbezoldigd. VPM heeft geen personeel. Het administratieve beheer is via een overeenkomst uitbesteed aan GIMV. De raad van bestuur bestaat uit 8 leden die ongeveer 6 keer per jaar bijeenkomen. Volgens de statuten van VPM zijn alle bestuurders van VPM eveneens bestuurder van GIMV. Op deze manier worden conflicten tussen de raden van bestuur vermeden.

Tijdens de raad van bestuur van VPM worden de financiële resultaten van VPM en GIMV besproken en komen de strategische ontwikkelingen in de markt ter sprake.

Einde maart 2004 namen Mevrouw Annemie Roppe en Mevrouw Marina Heyvaert ontslag als bestuurder bij VPM. Zoals voorzien in de statuten van VPM leidden deze ontslagen ook tot het ontslag van de genoemden bij de raad van bestuur van GIMV. De raad van bestuur heeft Mevrouw Greet De Leenheer en de Heer Zeger Collier gecoöpteerd als vervangers voor de ontslagnemende bestuurders.

Bij de algemene vergadering van GIMV op einde mei 2004 werden Mevrouw Greet De Leenheer en de Heer Zeger Collier benoemd tot bestuurders van GIMV voor de nog resterende duurtijd van de vacant gekomen mandaten.

3.3. *De Gewestelijke Investeringsmaatschappij Vlaanderen (GIMV)*

3.3.1. Inleiding

De GIMV werkt onder toezicht van een raad van bestuur.

De raad van bestuur bestaat uit 13 leden, waarvan 8 namens VPM zetelen, 4 bestuurders worden niet aangeduid door VPM en zijn onafhankelijk. Tenslotte is er een gedelegeerd bestuurder die aangeduid wordt door de raad van bestuur.

De sector van het durfkapitaal kende na een slecht 2002 een aarzelende start in 2003.

Slechts tegen het einde van 2003 verbeterde de markt. De cijfers van de European Venture Capital Association (EVCA) tonen aan dat de investeringen daalden en dat gespecialiseerde fondsen minder kapitaal inzamelden om projecten te financieren.

Nog volgens EVCA-statistieken verbeterde de resultaten van Europese durfkapitaalsector in 2003 tegenover 2002, maar toch bleven de resultaten, gemiddeld genomen, eerder pover.

Gemiddeld wijzen voorlopige cijfers erop dat private equity in Europa negatief rendeerde met -4,1 procent in 2003. Het rendement op het zuivere durfkapitaal liep zelfs terug met -11,6 procent. Toch kan de sector op lange termijn goede perspectieven bieden. Sinds 1980 zou het gemiddelde rendement ongeveer 9,7 procent per jaar bedragen, een behoorlijk resultaat in vergelijking met andere beleggingen.

Met dergelijke langetermijnresultaten moet de durfkapitaalsector zijn strategische rol in de groei van de Europese economie kunnen blijven spelen.

De eerste indicaties over 2004 wijzen in dezelfde richting: een lichte herneming van het investeringsvolume en verbeterde marktomstandigheden voor exits. Het ophalen van middelen voor innovatieve projecten blijft echter zeer beperkt, zowel in Europa als in Vlaanderen.

3.3.2. Positieve evolutie resultaten en intrinsieke waarde GIMV

Na een zeer moeilijk 2002 waarbij GIMV voor het eerst met verlies moest afsluiten, kon in 2003 terug worden aangeknoopt met een goed positief resultaat.

In tegenstelling tot andere durfkapitaalverschaffers werd niet alleen stand gehouden in een ongunstige markt maar kon bovendien een opmerkelijk herstel worden gerealiseerd.

Het nettoresultaat van de groep bedroeg 40.5 mio EUR. De investeringen bedroegen 67.8 mio EUR, lager dan de voorbije jaren, maar conform de trend in de Europese markten na de sterke terugval van de beurzen in 2002.

De positieve trend heeft zich versterkt verder gezet in de eerste helft van 2004. GIMV heeft geprofiteerd van de stijging van de beurzen, vooral de Belgische beurs, om een aantal participaties geheel of gedeeltelijk te verkopen.

Dit zorgde voor een record aan gerealiseerde meerwaarden. Tevens werden de waardeverminderingen verder beperkt en kon GIMV een aantal terugnames doen.

Positief is ook dat de intrinsieke waarde een sterke stijging kende, zoals uit volgende tabel blijkt.

	1H 03	2H 03	FY 03	1H 04
Netto-groepsresultaten	13.2	27.3	40.5	168.5
Investerings	23.4	44.4	67.8	52.5
NAV	801.1	914.2	914.2	982.8

Tabel : netto-groepsresultaten, Investerings en NAV

De positieve evolutie van de portefeuille wordt ook weerspiegeld in de ontwikkeling van de waardering van Telenet. Na de belangrijke waardevermindering die werd doorgevoerd in 2002, kon Telenet een belangrijke financiële herstructurering doorvoeren einde 2003.

Mede door deze financiële versterking en de erg goede operationele resultaten van de onderneming, werd een beperkt deel van de waardevermindering op Telenet teruggenomen.

De sterkte van GIMV blijkt ook uit de vergelijking van de resultaten 2003 en de langetermijnrendementen met de hierboven vermelde resultaten van de Europese sector.

In 2003 haalde GIMV op basis van de NAV en rekening houdend met het uitbetaalde dividend een rendement van 13.6 procent. Al sinds de oprichting in 1980 wordt een gemiddeld jaarrendement van 13.2 procent behaald. Dit resultaat steekt gunstig af tegen het sectorgemiddelde van 9.7 procent over dezelfde periode.

Ook wanneer dit uitsluitend vergeleken wordt met **het beste kwart bedrijven** van de sector, dan blijft dit een uitstekende score, want dat kwart haalde sinds 1980 maar een rendement van 10.9 procent. Daarom kan GIMV als een uitstekend presterende kapitaalverstrekker zijn rol als 'bedrijvenbouwer' in zijn thuismarkt en in andere markten verder zetten.

3.3.3. Verderzetting van de strategie

De jaarlijkse evaluatie van de GIMV-strategie gaf geen aanleiding tot bijstellingen. De klemtoon blijft liggen op durfkapitaalverstrekking in het hart van de Europese markt. Deze Europese dimensie is noodzakelijk omdat, zoals het voorbije jaar duidelijk gebleken is, Vlaamse bedrijven steeds internationaler worden en meer en meer buitenlandse durfkapitalisten zich aandienen op onze thuismarkt, zowel voor buyouts als voor venture capital investeringen.

Wie niet internationaal handelt, dreigt uit de boot te vallen. Voor technologie in het algemeen en voor life sciences in het bijzonder houdt GIMV ook de Amerikaanse markt scherp in de gaten.

Op het einde van 2003 was meer dan 80 procent van de portefeuille geïnvesteerd in Europa, waarvan ongeveer de helft in België. De spreiding van de portefeuille en de investeringen over corporate investments in de Benelux en Duitsland, en venture capital-investeringen in Information and Communication Technology (ICT) en Life Sciences blijft ook ongewijzigd.

Deze spreiding is nodig omdat deze branches uiteenlopend evolueren, zodat gunstige en ongunstige marktcondities elkaar kunnen compenseren. Daarom streeft GIMV ernaar de helft van de portefeuille aan te houden in meer traditionele investeringen en de rest te verdelen over ICT en Life Sciences.

Begin 2004 werd mede onder impuls van GIMV een fonds voor kleine participaties in de traditionele sectoren in Vlaanderen opgericht. De GIMV wenste door dit initiatief het aanbod van risicokapitaal in Vlaanderen uit te breiden. Tevens werden afspraken gemaakt in verband met dealflow. Binnen het kader van de venture capital activiteiten werd verder werk gemaakt van de contacten met universiteiten en onderzoekscentra. Niet alleen zijn er de uitstekende contacten met het Vlaams Instituut voor de Biotechnologie (VIB) maar werd GIMV ook een preferentiële relatie van IMEC.

Strategisch werd in 2003 de klemtoon gelegd op de desinvesteringen.

Dat is niet ongebruikelijk voor GIMV: meerwaarden die ontstaan bij desinvesteringen zijn essentieel voor de resultaten. Door meer aandacht te geven aan exits, steeg het rendement van GIMV en kwamen middelen ter beschikking om te investeren en om de schuldpositie die in het moeilijke jaar 2002 was ontstaan af te bouwen.

Door de gerealiseerde exits beschikte GIMV midden 2004 over een cashpositie van ±130 mio EUR. Samen met de verdere exitplanning moet GIMV hierdoor ± 450 mio EUR kunnen investeren over drie jaar naast een uitbetaling van een dividend in lijn met het dividendbeleid van vóór 2002.

In 2003 werd ook het Halder-GIMV Duitsland fonds gelanceerd om in samenwerking met andere investeerders meer investeringen in Duitsland te kunnen financieren. Dit geeft goede perspectieven omdat de kosten kunnen worden gedeeld en er een multiplicatoreffect op het resultaat mogelijk is.

GIMV is zeer tevreden dat een aantal gereputeerde durfkapitaalinvesteerders mee in het fonds gestapt zijn. De ervaringen met dit fonds kunnen de basis leggen voor verdere stappen in deze richting. We wijzen er ook op dat GIMV vandaag ongeveer 275 mio EUR middelen van derden investeerders beheert. Daarmee komt het totale aantal middelen beheerd door het management van GIMV op 1.25 miljard euro.

In bijgaande tabel wordt de portefeuille samenstelling van GIMV gegeven op basis van de intrinsieke waarde van de participaties op 30 juni 2004.

Activiteit	Corpo- rate Invest- ment	ICT	Life Scien- ces	Tele- net	Barco New	Totaal porte- feuille	Netto cash	Totaal NAV
Regio								
België	129.2	62.9	13.3	116.2	65.3	386.5		
Rest van West Europa	245.9	38.3	55.0	-	-	339.4		
West Europa	375.1	101.2	68.3	116.2	65.3	725.9		
Centraal & Oost Europa	16.3	-	-	-	-	16.3		
Azië	3.8	1.4	-	-	-	5.3		
USA	1.1	23.6	81.6	-	-	106.3		
Totaal portefeuille	396.3	126.3	149.8	116.2	65.3	853.9		
Netto cash							128.9	
Totaal NAV								982.8

Tabel : de portefeuille samenstelling van GIMV gegeven op basis van de intrinsieke waarde van de participaties op 30 juni 2004

3.4. *De ParticipatieMaatschappij Vlaanderen (PMV)*

3.4.1. Inleiding

PMV is een NV sui generis met het Vlaamse gewest als enige aandeelhouder. Vanaf het begin werd de strategische keuze gemaakt dat deze vennootschap zou optreden als mede-investeerder in bredere maatschappelijke projecten waar overheidsinbreng niet weg te denken is.

PMV zou zich m.a.w. niet beperken tot de zuivere markteconomische sfeer. Desalniettemin staat de continuïteit van de onderneming voorop en wordt altijd als randvoorwaarde gehanteerd dat ofwel moet worden uitgegaan van vermogensbehoud of van een verantwoord bedrijfseconomisch rendement. De rendementsmaatstaven kunnen daarbij per beleidsdomein verschillen. Immers, we spreken over een investeringsmaatschappij die moet kunnen worden beoordeeld op zowel financieel als maatschappelijk rendement en waarmee een investeringsstrategie moet kunnen worden uitgebouwd die veel verder reikt dan één regeerperiode.

De voorbije twee jaar is werk gemaakt van de verzelfstandiging van PMV en is een eerste bescheiden basis gelegd voor vermogensvorming van de vennootschap. Sinds de officiële start in januari 2002 heeft PMV zich toegelegd op een aantal prioritaire taken.

In de eerste plaats moest een operationele structuur worden gecreëerd voor het opvangen en uitvoeren van opdrachten. Vervolgens moesten een aantal activiteiten worden geïntegreerd die overgenomen werden van de GIMV, en die daar niet meer konden worden beheerd. En tenslotte heeft PMV zich klaar gemaakt om naast de ad hoc opdrachten een aantal structurele opdrachten op te starten die enerzijds te maken hebben met de uitvoering van het flankerend economisch beleid en anderzijds met het risicodragend participeren daar waar de overheid een actieve stimulerende rol wil vervullen.

Haar rol en strategische functie kreeg uiteindelijk vorm in de missieverklaring van PMV, goedgekeurd door de raad van bestuur op 18 februari 2004. ParticipatieMaatschappij Vlaanderen is een springplank voor innoverende ondernemers en een nieuwe generatie investeerders. Hoe die rol moet ingevuld worden naar de toekomst toe wordt hier verder beschreven, zowel met betrekking tot de uitbouw van de bestaande opdrachten als met betrekking tot de prioriteiten voor de komende jaren. Bij die prioriteiten hoort ook de aandacht voor de structurele financiering en kapitalisering van de vennootschap teneinde het bereiken van de vooropgestelde doelstellingen mogelijk te maken.

3.4.2. Strategische keuzes

Het uitzetten van een aantal strategische beleidslijnen op het gebied van economisch overheidsinstrumentarium voor de komende 5 jaar

In het laatste jaar van de vorige legislatuur groeide PMV uit tot volwaardige investeringsmaatschappij, en tot uniek instrument voor het economisch overheidsinitiatief in Vlaanderen. PMV is vandaag al actief in een aantal domeinen, conform het decreet betreffende de Vlaamse Investeringsmaatschappijen van 13 juli 1994.

Een volwaardige investeringsmaatschappij moet de ruimte krijgen om aan de hand van een duidelijke visie op lange termijn een concreet investeringsbeleid te ontwikkelen ter uitvoering van de opdrachten die passen binnen het regeringsbeleid. Een publieke investeringsmaatschappij moet daarbij actief zijn in die sectoren waar het private initiatief ontbreekt of onvoldoende aanwezig is, en daar waar de overheid zelf als initiatiefnemer wil optreden of een hefboomrol wil vervullen.

Wil PMV een voortrekkersrol vervullen, dan heeft ze ook behoefte aan een welomschreven opdracht met strategische beleidslijnen. De Vlaamse regering moet mee het kader scheppen waarbinnen PMV met de vereiste daadkracht de vooropgestelde doelstellingen op korte, middellange en lange termijn kan nastreven.

Financiële armslag en autonomie in de opdrachttuitvoering zijn daarom van belang. Net als het streven naar de erkenning en concentratie van de investeringsfunctie en de investeringsmiddelen, eerder dan naar een versnippering ervan.

In het recente regeerakkoord heeft de Vlaamse regering daartoe een eerste aanzet gegeven o.m. door de keuze voor een geïntegreerde aanpak van de KMO-financiering, de erkenning van de rol van PMV op het gebied van de Brownfieldproblematiek, de ruime aandacht voor PPS mogelijkheden en alternatieve financieringsformules in diverse sectoren, en een actieve begeleiding van het vastgoedpatrimonium. PMV kreeg ook een sleutelrol toebedeeld in belangrijke milieudossiers, zoals de Aquafin-problematiek en de verkoop van de VMW-aandelen. Over bepaalde dossiers zoals de Vriendenlening en de Talentenbank moet de Vlaamse Regering later nog een beslissing treffen.

In dit beleidskader moet PMV gezien worden als een professionele dienstverlenende investeringsmaatschappij die op duurzame wijze moet inspelen op een veranderende omgeving via de realisatie van tijdelijke en structurele opdrachten. Deze rol gaat duidelijk verder dan wat vroeger als de derde functie van de GIMV werd omschreven, en heeft een eigentijdse en volwaardige invulling gekregen. Het heeft dan ook geen zin meer om in de toekomst nog naar het begrip derde functie te verwijzen.

De strategische functies van PMV, en dus ook de kerntaken, situeren zich binnen haar rol als ondernemer enerzijds, en facilitator anderzijds.

Als ondernemer concentreert PMV zich op :

- het stimuleren van ondernemerschap in de private sector;
- het deelnemen in naam van de overheid aan nieuwe economische initiatieven of grootschalige projecten;
- het vervullen van de investeerdersrol voor de overheid in brede zin.

Als facilitator streeft zij naar:

- het leveren van hefboomwerking waar het marktinitiatief een extra stimulans nodig heeft.

3.4.3. Het economisch overheidsinstrumentarium in relatie tot de verschillende beleidsdomeinen

Het economisch overheidsinstrumentarium staat ter beschikking van diverse beleidsdomeinen voor structurele of ad hoc projecten waarbij een resultaatgerichte aanpak met een economisch en maatschappelijk rendement vooropgesteld wordt. Zo werden de decretale bepalingen ook omgezet in het maatschappelijk doel van de onderneming PMV dat als volgt kan worden samengevat:

- het zelf of samen met anderen oprichten, en deelnemen aan, alsmede het houden en verwerven van participaties in vennootschappen, verenigingen, samenwerkingsverbanden en andere juridische entiteiten, al dan niet bekleed met rechtspersoonlijkheid, zulks met het oog op de verwezenlijking van het economisch overheidsinitiatief en de tenuitvoerlegging van de economische politiek van het Vlaams gewest.
- als realisator van het Vlaamse economische overheidsinitiatief, het initiëren, opstarten of uitbouwen van initiatieven en projecten ter stimulering van een duurzaam economisch klimaat in Vlaanderen.
- het initiëren, opstarten of uitbouwen van initiatieven en projecten met het oog op de realisatie van publiek private samenwerking, en zulks in alle bevoegdheidsdomeinen.
- het uitvoeren van de bijzondere opdrachten van de Vlaamse regering waarvan de uitvoeringsmodaliteiten, de verantwoordelijkheden en de kostendekking worden geregeld in afzonderlijke overeenkomsten met het Vlaamse gewest.

Met deze doelstellingen en taken in gedachte blijkt uit het functioneren van PMV in contact met de markt en als liaison tussen overheid en bedrijfsleven, dat de onderneming een unieke rol kan vervullen ter ondersteuning van de economische stuwkracht van Vlaanderen in een internationale omgeving. Om die reden is de missie van PMV geformuleerd rond de volgende krachtlijnen.

In de eerste plaats geeft PMV stuwkracht aan initiatieven die belangrijk zijn voor de toekomst van Vlaanderen. PMV kan daarbij optreden als ondernemer, als het privé-initiatief achterwege blijft, of als facilitator, als private kapitaalverschaffers drempelvrees hebben.

Daarnaast creëert, structureert en beheert PMV, volgens economische principes, de samenwerkingsverbanden tussen de Vlaamse overheid en de private sector, en tussen de overheidsorganisaties onderling.

Verder treden PMV of haar dochterondernemingen daartoe op als investeerder van middelen afkomstig van de Vlaamse overheid en/of middelen van derden.

PMV werkt als een onderneming waarbij continuïteit en vermogensgroei vooropstaan, en gaat daarbij uit van een aantoonbaar en meetbaar economisch en/of maatschappelijk rendement.

Op basis van haar aanpak, ondernemerszin en bedrijfsfilosofie, won PMV op korte tijd het vertrouwen langs private en publieke zijde en verwierf een sleutelpositie als “schakel” tussen private en publieke partners. De meerwaarde die PMV kan bieden situeert zich op het vlak van :

- het op maat van een investeringsmaatschappij geschreven regelgevend kader;

- de aanwezigheid van specifieke ervaring en expertise m.b.t. complexe investerings- en financiële dossiers;
- een duidelijke bedrijfseconomische aanpak;
- een flexibele vennootschaps- en holdingstructuur;
- een aanspreekpunt van publieke en private factoren;
- de strikte naleving van de corporate governance principes.

3.4.4. Prioriteiten die moeten leiden tot concrete realisaties gedurende de regeerperiode

Voor de komende jaren bestaat het voornemen om het instrumentarium waarover we beschikken prioritair te richten op een aantal beleidsdomeinen.

Bepaalde opdrachten die daarmee verband houden stammen reeds uit het nabije verleden, maar behoren nog steeds tot de speerpunten van het regeringsbeleid.

Dat geldt bijvoorbeeld in hoge mate voor het stimuleren van risicokapitaal. Naast deze opdrachten zullen ook een aantal nieuwe terreinen worden verkend waaraan gedurende deze legislatuur inhoud zal worden gegeven. Een overzicht daarvan volgt hierna, waarbij telkens wordt verwezen naar het betrokken beleidsdomein waarmee zal moeten worden samengewerkt.

3.4.4.1. KMO-financiering

Op 19 juli 2002 heeft de Vlaamse regering principieel beslist tot de oprichting over te gaan van een KMO-financieringsagentschap bij PMV. De bedoeling van deze beslissing was om het beheer van de verschillende instrumenten ter bevordering van KMO-financiering te combineren binnen één organisatie met een unieke aanspreekfunctie naar de markt toe.

PMV maakt het voor private risicokapitaal- en kredietverschaffers aldus makkelijker om veelbelovende ondernemingsprojecten te financieren, die anders moeilijk gefinancierd raken.

De bedoeling is de financieringskloof te dichten waarmee KMO's geconfronteerd worden in de verschillende stadia van het leven van de onderneming. De volgende instrumenten zijn onder andere voorzien:

- De Arkimedes-regeling
- De Waarborgregeling Investeringskredieten
- Een investeringsfonds voor innoverende bedrijven

De twee eerstgenoemde instrumenten (ARKimedes en de Waarborgregeling) kaderen in de faciliterende rol van PMV. De maatschappij maakt het immers voor private kapitaalverschaffers (risicokapitaalverschaffers, kredietinstellingen en particulieren) gemakkelijker om bedrijven te financieren. Zij neemt daarbij geen directe participatie in individuele ondernemingen. Het investeringsfonds voor innoverende bedrijven zal echter wel rechtstreeks risicokapitaal verschaffen aan ondernemingen.

Het businessplan voor de oprichting van een KMO-financieringsagentschap als business unit van PMV is op 18 juli 2003 door de Vlaamse regering goedgekeurd. PMV is bezig met het opstarten van de verschillende instrumenten. Dat resulteerde reeds in de oprichting op 12 februari 2004 van twee dochtervennootschappen ARKimedes Management NV en Waarborgbeheer NV, die deel uitmaken van de KMO-financieringsunit, aangeduid als PMV-kmo.

De operationalisering van de instrumenten krijgt een hoge prioriteit opdat zij de verwachte bijdrage kunnen leveren aan de overbrugging van de financieringsgap die de expansie van kleine en middelgrote ondernemingen met groeipotentie afremt en die de creatie van nieuwe ondernemingen bemoeilijkt.

De actiepunten voor de komende periode zijn:

de goedkeuring van de beheersovereenkomsten voor ARKimedes Management NV en Waarborgbeheer NV,, het invullen van de werkingsmodaliteiten van het investeringsfonds voor innoverende bedrijven, het creëren van de nodige ruimte voor de financiering en/of de waarborgstelling van de verschillende regelingen binnen de grenzen die daarvoor werden voorzien, het propageren van de unieke aanspreekfunctie van PMV-kmo, en natuurlijk het actief beheer van het instrumentarium door PMV en de regelmatige evaluatie van de beoogde effecten in goed overleg met het beleidsdomein economie.

Op het vlak van KMO-financiering moet een duidelijk onderscheid gemaakt worden tussen risicokapitaal en kredietverlening. Niet alleen omwille van de aard van de financiering, maar ook omdat het faciliteren van kredietverlening steeds meer naar een structurele overheidstaak lijkt te evolueren. Het faciliteren van risicokapitaalverschaffing wordt daarentegen eerder als een tijdelijke opdracht gezien. Met de ARKimedes-regeling wordt immers ook de professionalisering van de risicokapitaalverschaffers én de ondernemers beoogd. Bovendien wordt het

tekort aan risicokapitaal in bepaalde segmenten eerder als een tijdelijk marktfalen beschouwd.

Gedurende de komende jaren zullen dus de nodige inspanningen moeten worden gedaan ter ondersteuning van de hier beschreven instrumenten, omdat het succes ervan een belangrijke rol moet gaan spelen in de expansie en de vernieuwing van de Vlaamse economie. De concrete stappen die nu worden gezet worden hier nog even kort samengevat:

Waar nodig werd eerst voorzien in een decretaal of regelgevend kader, vervolgens werden de maatregelen gedetailleerd uitgewerkt en geoperationaliseerd, zo nodig binnen een afzonderlijke juridische entiteit.

De eerste ervaringen en resultaten zullen in 2005 een eerste maal aan een tussentijdse evaluatie worden onderworpen, waarna de lange termijn doelstelling voor elk instrument definitief kan vastgelegd worden.

Verdere integratie van de instrumenten wordt nagestreefd, waarbij het de bedoeling is om de (kandidaat-)ondernemer uit de waaier van instrumenten één adequate oplossing aan te bieden.

Ook de communicatie rond de KMO-financieringsinstrumenten van de Vlaamse overheid zal worden opgevoerd en de wisselwerking of complementariteit met andere initiatieven van de Vlaamse regering of het Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap zal in de verf gezet worden.

- De Waarborgregelingen

Doelstelling: de nieuwe waarborgregeling Investeringskredieten moet de oude, weinig succesvolle regeling vervangen.

Met het verstrekken van waarborgen beoogt de overheid het tekort aan zekerheden bij ondernemers te ondervangen en de kredietverlening te vergemakkelijken. De noodzaak voor een dergelijk systeem wordt door de financiële sector onderschreven.

Tijdsframe: De lancering van de nieuwe waarborgregeling is gepland eind 2004/begin 2005.

Actiepunten in de periode 2004-2009 zijn: de lancering van de nieuwe Waarborgregeling Investeringskredieten en de uitbouw ervan tot een effectief en efficiënt instrument bewerkstelligen; evaluatie van de doeltreffendheid van de garantieregeling risicokapitaal, met het oog op het eventueel bijsturen van het instrument; het implementeren van een structurele oplossing voor de dossierachterstand die in het verleden werd opgebouwd.

- De ARKimedes-regeling

De doelstelling is een durfkapitaalprogramma (225.000.000 euro) gericht op Vlaamse ondernemingen op punt te stellen. De regeling beoogt op 6 jaar tijd 500 à 1.000 doelondernemingen aan durfkapitaal te helpen

Nevendoelstellingen op lange termijn zijn het professionaliseren van de risicokapitaalsector in Vlaanderen, het versterken van het Vlaams economisch weefsel door promotie van ondernemerschap en het creëren van extra tewerkstelling.

Eind 2004/begin 2005 moet van start worden gegaan. Verwacht wordt dat de eerste ondernemingen in de tweede helft van 2005 financiering zullen ontvangen.

Actiepunten in de periode 2004-2009 zijn : de laatste hand leggen aan het operationeel en regelgevend kader, alsook aan de financiering van de regeling met de steun van een gewestgarantie en een Vlaams belastingkrediet

Met de Vlaamse minister van Economie wordt ook gewerkt aan de geplande aandelenuitgifte met een belastingkrediet, dat voor een deel van de ARKimedes-middelen moet zorgen vanaf 2005-2006.

- Investeringsfonds voor innoverende bedrijven

Het uitgangspunt is risicokapitaal verstrekken aan innovatieve starters en ondernemingen op zoek naar tweede ronde financiering en vormt ook een onderdeel van de vooropgestelde doelstellingen inzake middelen voor O&O.

De Uitwerking van de modaliteiten van het instrument wordt voorzien eind 2004 /begin 2005, om dan in 2005 volop het fonds te kunnen uitwerken.

Uitwerken van de modaliteiten van het fonds, financiering van het fonds en opstart en evaluatie zijn actiepunten in de periode 2004-2009.

3.4.4.2. Regionalisering Participatiefonds

We evalueren de verschillende federale en Vlaamse instrumenten, die voor ondernemingen de toegang tot kapitaal ondersteunen. We dringen ook aan op de regionalisering van het participatiefonds en brengen het onder in de participatie Maatschappij Vlaanderen (PMV) – Vlaams Regeerakkoord p.13

De regionalisering van het federale Participatiefonds zal op de agenda geplaatst worden bij toekomstige communautaire besprekingen. Het is de bedoeling de Vlaamse zijde van het Participatiefonds onder te brengen in PMV-kmo om het bestaande instrumentarium ter bevordering van KMO-financiering te vervolledigen.

3.4.4.3. PPS als belangrijk investeringsinstrument

Samenwerkingsverbanden tussen de publieke en private sector vormen voor deze regering een hoeksteen voor de modernisering en actualisering van de publieke dienstverlening in domeinen waar op traditionele wijze onvoldoende kan worden tegemoet gekomen aan de snel evoluerende verwachtingen van onze maatschappij.

Het is daarbij de bedoeling om de sterkten van de publieke en private sector te verenigen en de zwakheden te ondervangen met een moderne en kwalitatief goed uitgebouwde openbare dienstverlening als resultaat. De extra financieringsmogelijkheden die binnen deze samenwerking aangeboord kunnen worden zijn natuurlijk een bijkomende troef.

De meest voor de hand liggende toepassingsgebieden zijn kapitaalsintensieve investeringen zoals de grote infrastructuurwerken, maar ook de investeringen in toekomstige Vlaamse Administratieve Centra kunnen onder dit regime worden uitgewerkt.

De andere mogelijkheden die om toepassing vragen zijn onder andere: modernisering en vernieuwing van schoolinfrastructuur, uitbreiding van het aanbod aan sociale huur- en koopwoningen, uitbreiding en vernieuwing van het aanbod voor zorg en opvang van ouderen, om maar een paar voorbeelden te noemen waar ofwel een grote achterstand in de openbare dienstverlening of infrastructuur wordt vastgesteld ofwel in de toekomst een aanzienlijk toename van de behoeften wordt verwacht.

De minder gunstige economische conjunctuur van de voorbije jaren maakt dat ook voor de overheid de beleidsruimte om de investeringsachterstand weg te werken en/of nieuwe initiatieven te nemen op de traditionele manier (met integrale publieke financiering) beperkt is.

Publiek-private samenwerking biedt echter nieuwe perspectieven.

Dankzij de inbreng van kennis, ervaring en middelen door de private sector, kan de overheid via een op maat ontworpen samenwerkingsverband toch ambitieuze beleidsdoelstellingen realiseren zonder dat hiervoor aanzienlijke overheidsmiddelen geïmmobiliseerd moeten worden. Op deze wijze ontstaat extra budgettaire ruimte, zodat naast modernisering en actualisering van de publieke dienstverlening ook nieuwe initiatieven mogelijk worden.

Het organiseren en garanderen van de publieke dienstverlening via publiek-private samenwerking brengt ook nieuwe uitdagingen met zich mee.

Vooreerst is het een nieuwe en meestal langlopende vorm van samenwerking tussen de overheid, het bedrijfsleven en de financiële sector die enkel kan slagen wanneer alle actoren op de meest optimale wijze vanuit hun eigen identiteit en met hun eigen sterkten bijdragen tot de realisatie van de gekozen doelstellingen.

Ten tweede kan het realiseren van publieke dienstverlening via publiek-private samenwerking een belangrijke impuls betekenen voor de economie in Vlaanderen op voorwaarde dat het Vlaamse bedrijfsleven voorbereid is en de kans grijpt om aan deze nieuwe samenwerkingsvormen deel te nemen.

Het is de taak van de ParticipatieMaatschappij Vlaanderen (PMV) om deze dubbele uitdaging in nauw overleg met het bedrijfsleven aan te gaan. PMV heeft daarbij een meervoudige opdracht.

Zo zal PMV samen met het bedrijfsleven een overlegplatform oprichten teneinde de domeinen te onderzoeken waar PPS van toepassing kan zijn en om in dat verband voorstellen en aanbevelingen te formuleren, o.m. over de rol van de respectievelijke partijen. Tevens zal aandacht besteed worden aan maatregelen en actiepunten voor zowel de publieke als de private sector die er moeten toe leiden dat het Vlaamse bedrijfsleven met een maximale kennis en voorbereiding aan deze nieuwe samenwerkingsverbanden kan meewerken.

Project per project zal in overleg met de financiële sector de financierbaarheid van de samenwerkingsverbanden onderzocht worden en waar nodig zal PMV zelf als investeerder optreden teneinde een financiële hefboom te creëren voor de noodzakelijke private financiering. Daartoe is een gespecialiseerde PPS-dochter van PMV in oprichting.

PMV zal optreden als PPS-facilitator die vanaf de conceptuele uitwerking tot en met de contractonderhandelingen zij aan zij met de betrokken Vlaamse administraties, samenwerkingsverbanden met de private sector tot stand brengt. PMV is als investeringsmaatschappij van de Vlaamse gemeenschap uniek geplaatst om zowel het publieke belang te behartigen als de samenwerking met en de financiering door de private sector te faciliteren. Bovendien wordt de concrete PPS-ervaring en de praktische expertise die PMV reeds in verschillende domeinen heeft opgebouwd op

die manier gevaloriseerd ten voordele van alle beleidsdomeinen. We zullen aan PMV de nodige bijzondere opdrachten verlenen om het PPS-initiatief vanuit de overheid sterker te organiseren en te concentreren.

Tot slot moet nog worden opgemerkt dat het toepasselijke decretaal kader voor de realisatie van Vlaamse PPS-projecten, vandaag nog vaak een struikelblok vormt voor initiatieven die snel en efficiënt moeten tot stand komen. Om PPS-projecten in Vlaanderen een verdere impuls te geven is het daarom noodzakelijk dat het decreet wordt bijgestuurd en aansluiting vindt bij de praktijk. Daartoe zullen de nodige initiatieven worden voorbereid.

De in voorbereiding zijnde PPS projecten zullen verder worden uitgewerkt. Een zwaarwegend project in dat verband is de participatieve PPS Deurne Luchthaven in de belangrijkste economische regio van Vlaanderen. In het Vlaams regeerakkoord werd hierover gesteld :

De Antwerpse regio, met zijn 24.500 deels multinationale bedrijven en als wereldhandelscentrum voor diamant, heeft het recht op het behoud en de uitbouw van een regionale zakenluchthaven. Daartoe zullen de regeringsbeslissingen van 3 maart 2000, 19 juli 2002, 27 juni 2003 en 16 januari 2004 onverkort worden uitgevoerd – Vlaams regeerakkoord p .66.

Verder is een publiek-private financiering in voorbereiding voor de beloodsingsvloot in het Scheldegebied, worden PPS-constructies voor Vlaamse Administratieve Centra onderzocht op lokaties die gunstig gelegen zijn vanuit mobiliteitsoogpunt en wordt gekeken naar havengebonden en luchthavenbonden activiteiten. Als uit de BAM-plannen PPS-constructies voortkomen zal ook PMV daarbij worden betrokken. De genoemde initiatieven en potentiële mogelijkheden bevinden zich volledig of gedeeltelijk op beleidsdomeinen van collega-ministers en zullen van daaruit in goede samenwerking en verstandhouding worden aangestuurd.

De gespecialiseerde dochter die als holding moet dienen voor de PPS doemaatschappijen zal door PMV worden opgericht. In de nabije toekomst zal in relatie tot de concrete uitvoering van projecten voor kapitalisering van deze vennootschap moeten worden gezorgd.

3.4.4.4. Brownfield- en vastgoedontwikkeling

De brownfieldontwikkeling is een belangrijke uitdaging voor de volgende legislatuur.

We pakken de problematiek van de vervuilde bedrijfsgronden beter aan door een optimale samenwerking en kostendeling tussen de Vlaamse overheid, de gemeenten en de private sector. We zorgen voor kortere en efficiëntere procedures met minder vormvereisten, zonder dat dit de kwaliteit van de sanering aantast. We realiseren een scheiding tussen actor - en regisseursrol. De regisseursrol vertrouwen we toe aan OVAM. We evalueren de werking van OVAM terzake. Er worden maatregelen genomen opdat de lasten en kosten voor “onschuldige” bezitters worden verminderd. Daartoe wordt onder meer tijdens de sanering de leegstandheffing gestuit. Tevens worden in de fase van het beschrijvend bodemonderzoek de kosten en afspraken zo vroeg mogelijk bekend gemaakt. Inzake cofinanciering worden er meer flexibele regels ingevoerd voor bepaalde types van bodemvervuiling. We realiseren een vlugge sanering van vervuilde gronden met gezondheidsrisico's. We richten een apart fonds op, binnen PMV, voor de versnelde sanering en heringebruikneming van vervuilde bedrijfsgronden. (Vlaereg p.72)

Door de toenemende druk vanuit de markt om nieuwe bedrijventerreinen tot ontwikkeling te brengen, zou in het kader van een duurzaamheidsbeleid veel meer aandacht moeten gaan naar de sanering van zogenaamde brownfields.

Brownfields zijn verlaten, braakliggende of onderbenutte terreinen waar economische activiteiten op plaatsvinden of in het verleden op plaats gevonden hebben. Ze zijn weliswaar verontreinigd, maar hebben een actief potentieel voor hergebruik en ontwikkeling.

Een van de redenen waarom deze terreinen niet ontwikkeld worden is het feit dat er onzekerheid bestaat omtrent de rentabiliteit van deze gronden. Of anders gezegd, er moet een oplossing gevonden worden om de potentiële meerwaarde in een juiste verhouding te brengen tot de sanerings- en ontwikkelingskosten. Tijdens de voorbije ondernemingsconferentie werd geconcludeerd dat de komende jaren niet minder dan 1.000 ha industriegrond in Vlaanderen ter beschikking zou moeten komen. De geherwaardeerde brownfields zullen een stuk van de vooropgestelde quota kunnen invullen.

De Vlaamse regering keurde een voorontwerp van decreet dat nog verdere uitwerking behoeft reeds principieel goed. De verdere afhandeling daarvan moet ten spoedigste ter hand worden genomen, nu alle adviezen van te consulteren instanties zijn ontvangen.

Het regeerakkoord voorziet verder voor brownfields een rolonderscheiding tussen wat wordt genoemd de regisseur en de actor. Concreet gezien gaat het om de rolverdeling tussen OVAM als bevoegde administratieve instelling en PMV die namens het Vlaamse Gewest de rol van actor en operator met bijbehorende begrotingsmiddelen zal uitvoeren.

Vooruitlopend op een definitief decretaal kader is aan PMV gevraagd om een operationele structuur in het leven te roepen die op projectbasis al een aantal brownfieldprojecten kan aanvaarden. In het kader van een snelle en concrete opstart is ook al werk gemaakt van een voorselectie van een vijftiental potentiële projecten die in aanmerking komen voor uitvoering.

Er zijn dus twee belangrijke doelen voor de komende periode: het afwerken van het decretaale kader en de snelle operationele invulling.

Ook inzake vastgoedontwikkeling heeft PMV een belangrijke functie te vervullen.

In het kader van de rationalisering van het overheidshandelen is nagedacht over de organisatie van het beheer van kapitaalgoederen. Vastgoed is daar een belangrijk onderdeel van. Met name de courante vastgoedactiva die deel uitmaken van het van het overheidspatrimonium.

De vastgoedportfolio kan een belangrijke strategische rol vervullen bij de gezondmaking van de overheidsfinanciën. Dat is mogelijk met behulp van een actief vastgoedmanagement in aanvulling op het facilitair beheer. PMV bereidt een voorstel in dat verband voor dat zal worden voorgelegd aan de Vlaamse regering en waarbij gekozen wordt voor een integrale benadering van het vastgoedbeheer.

Om dat doel te bereiken is een aangepaste structuur nodig die onder andere commerciële valorisatie van vastgoed mogelijk maakt. PMV beschikt over de mogelijkheden om een dergelijke activiteit te structureren en te managen. Het ultieme doel is om een bijdrage te leveren aan de rationalisering van het kapitaalgoederenbeheer.

De consequentie kan zijn dat de Vlaamse overheid zelf minder vastgoed in bezit houdt en meer zal huren, maar dan op een efficiënte en marktconforme wijze. Dat moet leiden tot een verlaging van de huisvestingskosten, tot een geringer beslag op investeringsmiddelen, en tot een efficiëntere aanwending van de middelen.

Eén van de uitdagingen is om de geplande Vlaamse Administratieve Centra (VAC) binnen deze filosofie te ontwikkelen, en ze daar waar mogelijk in een PPS-achtige omgeving te plaatsen.

De activiteiten op vastgoedgebied hebben voor PMV al een aanvang genomen, door de opdracht die aan de vennootschap is verstrekt om in het kader van begrotingsoperaties te zorgen voor valorisatie van een aantal vastgoedobjecten op korte termijn.

Ook naast de eigen vastgoedportefeuille van de Vlaamse Gemeenschap zijn er binnen verschillende beleidsdomeinen uitdagingen met betrekking tot vastgoed. Hierbij wordt gedacht aan de inhaalbeweging voor scholenbouw, de behoefte aan infrastructuur binnen de ziekenhuis- en verzorgingssector, het gebrek aan aangepaste woningen voor de vergrijzende bevolking, sociale woningbouw, etc. Al deze sectoren hebben een dringende nood aan bijkomende financiële middelen om de investeringsachterstand in infrastructuur terug te dringen. PMV zoekt actief mee naar alternatieve financieringsmethoden en andere structurele oplossingen.

In dit verband kan ook naar nieuwe uitdagingen worden gekeken die kunnen ontstaan in samenwerkingsverbanden zoals bijvoorbeeld met de NMBS en de federale overheid die in de buurt van stationslokaties en spoorinfrastructuur terreinen beschikbaar hebben die als interessante mobiliteitsprojecten of logistieke projecten kunnen worden ontwikkeld. Dat is in het belang van het Vlaams gewest omdat mobiliteit en openbaar vervoer een aandachtspunt blijft, maar het is ook in het belang van de Vlaamse economie in het algemeen.

3.4.5. Structurele financieringsbasis

3.4.5.1. Het voorzien van financiële ruimte voor de ontwikkeling van initiatieven die tot de beleidsprioriteiten behoren

In de Samenwerkingsovereenkomst die PMV heeft afgesloten met haar opdrachtgever het Vlaamse Gewest, werd vastgelegd dat bij iedere opdracht de nodige middelen moeten worden voorzien.

Die middelen moeten de kosten dekken om een project tot stand te brengen én om de kapitalisatie ten behoeve van de noodzakelijke investeringen die aan een project verbonden zijn te realiseren.

De middelen worden telkens per beleidsdomein voorzien. Tevens moet worden bepaald welk businessmodel of welke rentabiliteitsverwachtingen zullen worden gehanteerd. Daarvan is immers afhankelijk in welke mate er kan worden gewerkt met hefboomfinanciering, met bijkomend vreemd vermogen of met alternatieve financiering.

Voor de structurele opdrachten die tot het activiteitsgebied van PMV behoren wordt bij voorkeur gezocht naar meer permanente financieringsbronnen of een adequate kapitaalbreng.

3.4.5.2. Vereiste structurele middelen

Om de unieke positie van PMV te kunnen verzilveren, heeft de vennootschap behoefte aan de noodzakelijke middelen die passen bij de geformuleerde doelstellingen op korte en lange termijn.

Die middelen zijn tweërlei : enerzijds heeft PMV behoefte aan voldoende autonomie voor de gedegen invulling van haar structurele opdrachten, anderzijds moet haar continuïteit en die van haar huidige en toekomstige opdrachten worden verzekerd door middel van een structurele financiering. De financiering vormt in dat opzicht een belangrijke basis voor die autonomie, die op haar beurt garant staat voor een rechtlijnige en duurzame aanwending van de beschikbare financiële middelen.

Op dit moment is het grootste deel van de middelen van PMV reeds vastgelegd : van het totaal vermogen van PMV ten belope van 232 miljoen euro is circa 150 miljoen euro geïnvesteerd in participaties die stammen uit het verleden en die op termijn gevaloriseerd moeten worden; daarnaast zijn er reserveringen en vastleggingen voor projecten of opdrachten die afgerond 55 miljoen euro bedragen. Dat betekent dat er momenteel ongeveer 27 miljoen euro overblijft voor werkingsmiddelen en investeringen.

Hoewel specifieke projectfinanciering per beleidsdomein moet voorzien worden, moet gezocht worden naar meer structurele financieringsbronnen die waar nodig gekoppeld kunnen worden aan de structurele opdrachten die PMV reeds meekreeg. Alleen dan kan voldoende expansiemogelijkheid worden gecreëerd en kan naar de toekomst toe worden gewerkt aan meer autonome financiering door PMV.

Bij de koppeling van PMV-middelen aan opdrachten moet altijd het onderscheid worden gemaakt tussen opdrachten waarbij een bedrijfseconomisch rendement moet worden gegarandeerd en opdrachten waarbij het maatschappelijk rendement mee vooropstaat. Deze laatste zorgen namelijk niet of slechts in mindere mate voor een (herinvesteerbare) inkomstenstroom.

3.4.5.3. Mogelijke financieringsbronnen

Tot dusver is de GIMV de enige structurele financieringsbron die kon worden aangewezen voor de verdere kapitalisatie van PMV. Daar wordt dan mee bedoeld de inbreng van Gimv-dividenden en van de opbrengst van de nog in de markt te plaatsen Gimv-aandelen. De dividenden worden nu evenwel op ad hoc basis verdeeld en de verdere plaatsing van aandelen in de markt is voorlopig opgeschort tot het beursklimaat aantrekkelijker is.

Daarnaast behoren de overgenomen participaties uit het verleden (met name de NV Staal en de NV Textiel) reeds tot het vermogen van PMV. De daarin geïnvesteerde middelen zullen ter beschikking komen van nieuwe projecten zodra de valorisaties zijn afgerond en het netto-overschot uit deze operaties bekend is.

Samengevat zal de focus liggen op de volgende kapitalisatiebronnen:

- de jaarlijkse GIMV-dividenden;
- de opbrengsten uit toekomstige verkoop van GIMV-aandelen (door overdracht naar PMV wordt binnen dezelfde ESR-rubriek gebleven, hetgeen een gunstig budgettair effect heeft);
- de valorisatie van bestaande participaties die reeds tot het vermogen van PMV behoren;
- de projectgebonden financiering en de gedeelde risicodragende financiering bij PPS-activiteiten met een potentieel rendement;
- de hefboomwerking bij structurele activiteiten;
- de inkomsten uit, en de hefboommogelijkheden van vastgoedactiviteiten;
- de fondsen met een permanent karakter, zoals het Brownfieldfonds en ARKimedes Management NV.

3.4.5.4. Bijkomende financiële middelen

Er is een reële en dringende vraag vanuit diverse beleidssectoren om op zoek te gaan naar bijkomende financieringsvormen.

Uit de contacten die PMV heeft met de geld- en kapitaalmarkten, diverse institutionelen en met de EIB/EIF blijkt dat ook vanuit die hoek interesse bestaat en medewerking kan worden verleend. Deze vaststelling geeft eens te meer aan dat er op basis van een goed gefundeerde visie duidelijkheid moet worden gemaakt welke onze bedoelingen zijn met het economisch overheidsinstrumentarium.

Alleen dan kunnen de zich aandienende uitdagingen worden aangegaan en kan er voldoende ruimte worden gecreëerd voor hefboom-financiering ondersteund door aan te trekken vreemde financiering en vreemd vermogen voor projecten en voor dochterondernemingen van PMV.

Deze noodzakelijke opties leiden er ook toe dat er volledige overeenstemming moet bestaan over de financiële rendementseis waaraan de diverse activiteiten moeten beantwoorden. PMV zal daarom werken met een duidelijk businessmodel waarover overeenstemming moet bestaan met de aandeelhouder en met de beleidsmakers.

3.4.6. Verdere aandachtspunten

3.4.6.1. De samenwerkingsovereenkomst tussen het Vlaamse Gewest en PMV

De overeenkomst tussen het Vlaams gewest en PMV vormt een belangrijke basis voor goede samenwerking. De daarin vastgelegde principes van verbinding tussen opdrachtverlening en beschikbaarstelling van middelen is daarbij van belang. Ook de wijze van opdrachtenverlening vanuit de verschillende beleidssectoren is daarin vastgelegd.

Het respecteren van de gemaakte afspraken terzake is bevorderlijk voor de goede en efficiënte werking van een vennootschap die een toegevoegde waarde levert voor de hele Vlaamse regering en voor elk beleidsdomein afzonderlijk als actieve basis voor het economisch overheidsinstrumentarium.

De nadruk bij de opdrachtverlening moet liggen op het bereiken van de doelstellingen, met een voorkeur voor structurele opdrachten. Om het potentieel van het instrument investeringsmaatschappij maximaal te benutten moeten ook ad hoc opdrachten zoveel mogelijk in het verlengde van de structurele opdrachten liggen of aansluiten bij de expertisedomeinen van PMV.

De Samenwerkingsovereenkomst is een bron van stabiliteit in de relatie tussen PMV en het Vlaamse Gewest. Gezien de grote dynamiek van de maatschappij, moet zij op gezette tijd worden getoetst aan de verwachtingen van beide partijen. Het instrument PMV is permanent in beweging en ook de beleidsmakers moeten inspelen op nieuwe trends en uitdagingen. Zo zal onder meer voor wat betreft de structurele opdrachten die aan PMV worden gegeven, de bestaande samenwerkingsovereenkomst worden aangevuld en verfijnd.

3.4.6.2. Corporate governance

De ParticipatieMaatschappij Vlaanderen is gestructureerd als een private vennootschap met de overheid als aandeelhouder, maar ook als opdrachtgever.

Daarom is het extra belangrijk om goede afspraken te maken over de regels van corporate governance die dienen te worden gerespecteerd. Nu PMV haar eigen identiteit ontwikkeld heeft, kunnen ook deze worden vastgelegd. Het corporate governance charter vervolledigt de basis van een gezonde verhouding tussen de rollen van de aandeelhouder/opdrachtgever enerzijds en de vennootschappelijke rol anderzijds.

Ook hier wordt aandacht gevraagd voor een gemeenschappelijk gedragen aanpak die alleen maar de slagvaardigheid van het door ons gekozen instrumentarium kan verhogen.

3.4.6.3. Financiële meerjarenplanning

Rekening houdend met de uitgezette PMV-strategie die gekoppeld wordt aan een aantal beleidsaccenten, en met de wil om een gezonde financiële basis te creëren, verdient het aanbeveling om een aanvang te maken met een meerjarenplanning. Daarmee kan dan een duidelijk kader worden aangegeven voor structurele en zo mogelijk ook ad hoc opdrachten, voor beschikbare investeringsmiddelen, werkingskosten, enz. Op die wijze wordt dan ook een basis gelegd voor het verder onderbouwen van de noodzaak aan structurele financiering.

3.4.6.3.1. Staal Vlaanderen

Ingevolge de beslissing om Gimvindus n.v. te vereffenen werd Staal Vlaanderen n.v. op 21 mei 2001 opgericht om de staalbelangen van de Vlaamse overheid eerst te groeperen, om ze doelmatig te beheren totdat ze op een optimale manier te gelde konden gemaakt worden, zonder evenwel de markt te verstoren.

Op 19 december 2001 werd bij PMV n.v. de totaliteit van de aandelen ondergebracht voor valorisatie.

De voornaamste activa bestonden in de beginfase uit:

- een belang van 27,8% in Sidmar n.v. Gent,
- een belang van 50% in Finindus n.v., naast Sidmar n.v., met als voornaamste deelnemingen directe en indirecte participaties in onder meer ALZ, producent van roestvrij staal in Genk, Sidcenter, het coördinatiecentrum van Sidmar, de Sidmar - StahlWerke Bremen – Steel Service Centra en Telindus n.v.;

Het boekjaar 2004 heeft voor Staal Vlaanderen een aantal belangrijke stappen in de richting van de realisatie van de valorisatiedoelstellingen te zien gegeven.

Zo werd reeds in december 2003 de volledige, door het Gewest gewaarborgde bankschuld, overgenomen van Gimvindus N.V. ten belopen van 157 mio EUR, met de daarop verschuldigde 8 mio EUR rente, afbetaald.

Daarop aansluitend werd de aflossing van de renteloze schuld aan het Vlaamse Gewest, van initieel 195 mio EUR aangevat.

De algehele verkoop van de initiële Arcelor – participatie van 20,5 mio aandelen, verkregen in februari 2002, werd afgerond.

Dit liet toe om 165 mio EUR achtergestelde schuld aan het Gewest terug te betalen in het eerste halfjaar. Rekening houdend met het feit dat, ingevolge een beslissing van de Vlaamse Regering van juli 2003, 30 mio EUR van de renteloze schuld wordt aangewend ter financiering van een R&D initiatief “Staalvriendelijk Vlaanderen”, moet de schuld aan het Gewest als volledig afgelost beschouwd worden.

Van zodra de R&D vennootschap volledig is gekapitaliseerd, zullen de aandelen ervan namelijk aan het Vlaamse Gewest worden overgedragen ter delging van de laatste schijf van 30 mio EUR.

Het akkoord dat in december 2003 werd bereikt over de afrekening en de finale betalingsmodaliteiten van de saldobetaling door Sidmar aan Staal Vlaanderen verschuldigd in samenhang met de terugkoop van Niet Stemgerechtigde Aandelen in 1992, heeft als gevolg dat de valorisatie van dit actiefbestanddeel enkel nog dient te worden afgewikkeld zoals voorzien om verdere kasmiddelen te genereren.

De dochtermaatschappij Finindus, waarin Staal Vlaanderen naast Sidarfin (Sidmar) een 50% belang aanhoudt, heeft goede resultaten geboekt.

Voornamelijk door de geslaagde valorisatie van vroegere diversificatie-investeringen werden consistent positieve resultaten bereikt. De laatste belangrijke diversificatie-investering, een belang van ca. 8% in Telindus N.V. werd in het voorjaar van 2004 verkocht.

Onder meer ingevolge een goed rendement van de participatie in het coördinatiecentrum, een goede opbrengst van de immobiliëndochter, en het realiseren van meerwaarden bij de vereffening van de dochtermaatschappij Sidinvest die eerst voor 100% werd verworven, is de overgedragen winst tot 120 mio EUR gestegen.

In juli 2004 werd de gelegenheid te baat genomen om een verdere belangrijke stap te zetten in de valorisatie van de Finindus – deelneming.

Aangezien Arcelor een kapitaalverhoging van 1,1 miljard EUR doorvoerde werd, zoals in december 2003 met Arcelor overeengekomen, Staal Vlaanderen uitgenodigd om daaraan deel te nemen.

Er werden voor 70 mio EUR 5,5 mio aandelen Arcelor bekomen, die werden betaald met middelen voortkomend uit een kapitaalvermindering van Finindus, waarvoor een deel van de participatie in het Arcelor-coördinatiecentrum werd verkocht. Deze Arcelor-aandelen zullen op hun beurt in de toekomst verkocht worden om kasmiddelen te genereren.

Er werd eveneens actief gewerkt aan de voorbereiding van de versterking van de eigen middelen van het onderzoekscentrum voor staaltoepassingen OCAS, gekapitaliseerd met middelen voortkomend van Finindus, en dit in uitvoering van de beslissing ter zake van de Vlaamse Regering van juli 2003.

Dit initiatief is cruciaal gebleken voor het vrijwaren van de toekomst van de kennisindustrie in de staaltoepassingen in Vlaanderen.

Een veelomvattend business plan werd uitgewerkt, overeenkomsten werden opgesteld, en het dossier werd aangemeld bij de Europese Commissie.

De effectieve start is op korte termijn gepland.

Voor eind 2004, en ook nog in 2005, wordt een verder afhandelen van de valorisatie van de activa vooropgesteld. De daarbij gegenereerde geldmiddelen zullen in eerste instantie aan de enige aandeelhouder PMV toekomen, aangezien alle schuld is afgelost.

Waar initieel, in 2001 bij oprichting, de boekwaarde van de activa van Staal Vlaanderen op 450 mio EUR werd geschat, en de behoefte tot verdere kapitalisatie op 134 mio EUR, is de huidige inschatting voor de uiteindelijke realisatiewaarde van de activa rond 600 mio EUR (waarvan reeds 340 mio EUR gerealiseerd en aangewend voor rente en schuldaflossing), terwijl de nodige kapitaalinbreng werd gereduceerd tot slechts 34 mio EUR.

3.4.6.3.2. Textiel Vlaanderen

In het kader van de vereffening van Gimvindus NV werden medio 2001 de vennootschappen NV Staal Vlaanderen en NV Textiel Vlaanderen door Gimvindus overgedragen aan de ParticipatieMaatschappij Vlaanderen.

Door Gimvindus werden eerst alle textielactiva samen met een kleinste deel van de achtergestelde schuld van Gimvindus aan het Vlaamse Gewest ingebracht in de NV Textiel Vlaanderen.

Met het oog op de verkoop van de NV Textiel Vlaanderen kreeg de raad van bestuur de opdracht om haar portefeuille te stroomlijnen en te dynamiseren en diensgevolge mede de aflossing van de haar achtergestelde schuld in de hand te werken.

In 2002 en 2003 heeft Textiel Vlaanderen, met het oog op een optimalisatie van haar textielportefeuille, nog enkele vervolginvesteringen uitgevoerd.

Midden 2003 werd beslist Textiel Vlaanderen te verkopen door een herplaatsing van de aandelen Textiel Vlaanderen in going concern of een verkoop van de onderliggende participaties en vorderingen.

In dit kader heeft de raad van bestuur, bijgestaan door een opdrachthoudende werkgroep en externe adviseurs, een publieke oproep gedaan tot geïnteresseerde partijen om een bod uit te brengen op delen of de totaliteit van de portefeuille van NV Textiel Vlaanderen.

Op de participatie in NV Utexbel na heeft NV Textiel Vlaanderen al haar participaties en vorderingen verkocht, en wel aan de respectievelijke meerderheidsaandeelhouders. Einde juni 2004 beschikt Textiel Vlaanderen over 17,6 mio euro beschikbare geldmiddelen. De schuld aan het Vlaamse gewest staat geboekt voor 15,6 mio euro. Deze schuld aan het Vlaamse gewest zal door kapitaalverhoging worden overgedragen naar de aandeelhouder PMV.

Textiel Vlaanderen zelf zal haar boekhoudkundige verliezen aanzuiveren door kapitaalvermindering en de liquide middelen uitkeren. De Vlaamse regering heeft hiertoe de nodige beslissingen getroffen op 15 mei jl.

3.5. *Gimvindus*

3.5.1. Inleiding

Naar aanleiding van het onderzoek over de toekenning en de aanwending van de scheepskredieten, gaf het Vlaamse Parlement de Vlaamse regering de aanbeveling om Gimvindus te vereffenen.

Op 1 december 2000 nam de Vlaamse regering hiervan akte en hechtte ze haar goedkeuring aan het vereffeningsscenario.

Dit scenario bestond in het overhevelen van de staal- en textielparticipaties in twee dochtervennootschappen, NV Staal Vlaanderen en NV Textiel Vlaanderen en die onder te brengen bij de ParticipatieMaatschappij Vlaanderen.

Tegelijkertijd werden ook de passiva, zijnde de renteloze en achtergestelde schuld aan het Vlaamse Gewest en de schuld aan het bankenconsortium, in evenredigheid met de activa overgedragen.

Staal Vlaanderen moest de afspraken met Arbed over de ruil van de Sidmar-aandelen concretiseren en uitvoeren, alsook de Finindus-structuur vereenvoudigen, om uiteindelijk te valoriseren middels verkoop.

Textiel-Vlaanderen diende haar portefeuille te stroomlijnen en te dynamiseren met het oog op een latere verkoop.

Gimvindus kreeg als opdracht de haar resterende activa te verkopen. Daartoe werd op 31 juli 2001 een beheersovereenkomst afgesloten tussen Gimvindus en het Vlaamse Gewest.

3.5.2. Specifieke accenten

Het merendeel van de activa zijn in 2002 via een openbare verkoopprocedure verkocht. De ontvangen geldmiddelen zijn aangewend voor de terugbetaling van de schuld aan het Vlaamse gewest.

De voornaamste activabestanddelen zijn per 30 juni 2004 geldmiddelen ten bedrage van 64,5 mio euro, waarvan 59,0 mio euro uitgeleend aan het Vlaamse gewest, en een vordering van 5,4 mio euro op het Vlaamse gewest.

Het eigen vermogen van Gimvindus bedraagt einde juni 2004 20,4 mio euro.

De achtergestelde schuld is 26,1 mio euro en de betwiste fiscale schulden zijn voor 21,1 mio euro geboekt.

Een voorzichtige prognose van de verdere feitelijke vereffening laat toe te stellen dat de huidige kassituatie van Gimvindus voldoende is om de netto- verplichtingen aan het Vlaamse gewest en -in het worst case-scenario- de belastingschulden te kunnen voldoen.

Na aftrek van deze schulden beschikt Gimvindus nog over 22,7 mio euro cash. Na aftrek van de aangelegde provisies blijft er voor de aandeelhouder nog een bedrag van 15,8 mio euro over.

Hierbij moet nog opgeteld worden de verkoopsopbrengst van het administratief gebouw en de terugbetaling van de vordering op BSC, vennootschap in vereffening, samen goed voor iets meer dan 1 mio euro.

Conclusie is dat Gimvindus haar verplichtingen tegenover het Vlaamse gewest volledig zal kunnen nakomen.

De opdracht van de Raad van Bestuur in de komende periode is dan ook :

- de verdere behartiging van de betwistingen met de fiscale administratie;
- de opvolging van de vereffening van Belgian Shipbuilders Corporation;
- de opvolging van de nog lopende gerechtelijke procedures.

Gelet op de juridische complexiteit, de grootte van de geclaimde bedragen en de huidige stand van zaken in enkele gerechtelijke procedures, bestaat het risico dat sommige procedures bij uitputting van alle mogelijke verweermiddelen door welke partij ook, nog enkele jaren dreigen aan te slepen.

3.6. De Limburgse Reconversiemaatschappij (LRM)

3.6.1. Opdracht

De Limburgse Reconversiemaatschappij (LRM) is een investeringsmaatschappij met de rechtsvorm van een naamloze vennootschap en werd opgericht bij akte van 1 februari 1994 in uitvoering van het decreet van 13 juli 1994 (B.S. 21.10.94) betreffende de Vlaamse investeringsmaatschappijen.

Specifiek voor LRM zegt het decreet dat LRM zich zal toeleggen op projecten ter ondersteuning van de reconversie in de provincie Limburg. (art. 11 van het decreet van 13 juli 1994)

Aldus kan LRM projecten financieren die een rendement op de ingezette middelen genereren.

Door middel van herzienbare beheerscontracten tussen de Vlaamse regering en de betrokken investeringsmaatschappijen, worden de opdrachten, financiering, financiële objectieven en rapporteringsverplichtingen van iedere investeringsmaatschappij nader geregeld. (art. 10§3 van het decreet van 13 juli 1994). Dit is ook gebeurd voor LRM. In uitvoering van dit beheerscontract beoogt LRM bij te dragen tot de vestiging van nieuwe bedrijven, het ondersteunen van de expansie van bestaande ondernemingen en het vervullen van een stimulerende functie ten opzichte van het economisch initiatief. Hierbij dient LRM steeds een marktconform rendement nastreven. LRM ziet ook toe op de sociale en milieuhygiënische verplichtingen voortvloeiend uit de sluiting van de steenkoolmijnen. Daarnaast kan LRM bijzondere opdrachten uitvoeren die haar bij decreet of beslissing van de Vlaamse regering worden toevertrouwd.

3.6.2. Beheersovereenkomst tussen het Vlaamse Gewest / LRM

Conform haar decretale opdracht zal LRM zich toeleggen op projecten ter ondersteuning van de reconversie in de provincie Limburg (art. 1, 2de al.).

Voormeld art. 1 bevestigt dat LRM een naamloze vennootschap is waarbij uitdrukkelijk wordt vermeld dat : LRM binnen haar decretale opdracht niet subsidiërend kan optreden, en verder, LRM kan enkel tussenkomen in de financiering van projecten die een rendement op de ingezette middelen genereren (art. 1,4de al.). Artikel 2 van de beheersovereenkomst verduidelijkt het doel van LRM en geeft de instrumenten weer waarmee dat doel kan worden ingevuld :

- LRM zal in het kader van haar decretale opdracht, via ondersteuning van rendabele en ondernemingsgebonden initiatieven met duurzame tewerkstellingsperspectieven, bijdragen tot de creatie en kwalitatieve verbetering van de welvaart in Limburg;
- LRM beschikt ter verwezenlijking van haar doel over activa bestaande uit liquiditeiten, vaste activa en deelnemingen in projectstructuren;

De operationele doelstellingen opgelegd aan LRM betreffende haar investeringsrol kunnen zowel betrekking hebben op één bepaalde onderneming, meerdere ondernemingen, als initiatieven met een economische finaliteit die uitgaan van de openbare sector. In principe dient steeds een exit-formule voorzien te worden.

Een versnelde reconversie is gebaat met een focus op grootschalige projecten. Een pro-actieve marktbenadering is noodzakelijk. Een dergelijk grootschalig project dient te gebeuren binnen projectstructuren met operatoren uit de private en/of openbare sector die in de werkmaatschappij het grootste gedeelte van het risicokapitaal aandragen.

Bijzondere aandacht dient besteed aan projecten in het kader van clustervorming. Ook specifieke aandacht voor de opstart van nieuwe bedrijven in toekomstgerichte sectoren die een band hebben met de in Limburg aanwezige kenniscentra.

Daartoe zal LRM – alleen of samen met anderen – overgaan tot de oprichting, de vestiging, de ontwikkeling en/of de omvorming van zowel binnen- als buitenlandse ondernemingen.

De vennootschap beoogt de verdere gunstige ontwikkeling van de vennootschappen waarin zij participeert te stimuleren, te plannen en te coördineren. De vennootschap kan bovendien alles doen wat rechtstreeks of onrechtstreeks tot de verwezenlijking van haar doel kan bijdragen.

Zij kan meer in het algemeen handels-, financiële, roerende en onroerende verrichtingen uitvoeren, die rechtstreeks of onrechtstreeks in verband staan met haar doel of van die aard zijn dit te begunstigen; zij kan zich ten gunste van de vennootschappen waarin zij belangen heeft, borgstellen of haar aval verlenen, optreden als haar agent of vertegenwoordiger, voorschotten toestaan, kredieten verlenen, hypothecaire of andere zekerheden verstrekken.

3.6.4. De LRM-investeringsactiviteiten

LRM heeft zich sedert 1.1.1999 ontwikkeld tot een investeringsmaatschappij die, met bijzondere aandacht voor de uitbreiding van het industriële weefsel van Limburg, risicokapitaal ter beschikking stelt aan ondernemingen in volgende vormen : kapitaal, achtergestelde leningen (meestal gekoppeld aan warrants) en achtergestelde converteerbare leningen.

De doelgroep bestaat uit industriële en dienstenondernemingen in elke fase van hun levensloop en dit in quasi alle sectoren (zowel hoogtechnologische als eerder traditionele sectoren komen in aanmerking). Derhalve werden aanvankelijk vooral investeringen gedaan in :

- groeikapitaal dossiers;
- management buy-out en buy-in projecten;
- vastgoed- en projectontwikkeling

Er werden met de evolutie van de activiteiten, selectiecriteria opgesteld waaraan investeringsaanvragen dienen te voldoen. De vork van investeringsbedragen door LRM werd in 2003 verlaagd naar 0.025 miljoen euro (voor starters) maar met behoud van de bovengrens (in principe 10 miljoen euro). In de praktijk worden voor grote projecten financiële syndicatiepartners opgespoord om aldus een maximaal hefboomeffect te ressorteren voor de aanwending van de LRM-middelen. Het investeringsproject dient goed onderbouwd (beloftevolle sector, marktpositionering, groeigerichtheid) te worden. Verder is de aanwezigheid van een sterk management (in principe wenst LRM zich niet te mengen in het dagelijks bestuur) essentieel. De inbreng van LRM is complementair met andere financieringsvormen zoals bankkredieten. Tevens dient een dossier perspectief te bieden op een

uitstapmogelijkheid op termijn voor LRM als aandeelhouder. Wel is LRM kandidaat om een partner te zijn voor de langere termijn. De investeringstermijn is gemiddeld 5 à 10 jaar.

3.6.4. Doelgroep

Aanvankelijk werd overeenkomstig de beheersovereenkomst vooral geïnvesteerd in middelgrote ondernemingen. Door de gunstige economisch conjunctuur in 1999 en 2000 konden overigens een belangrijk aantal grote investeringsdossiers opgespoord en gerealiseerd worden.

In 2001 startte LRM met het financieren van KMO's en werd het minimum investeringsbedrag, dat tot dan ca. 0.5 miljoen euro bedroeg, verlaagd. Het investeringsbedrag van LRM voor het KMO-programma "Partnerkapitaal voor KMO" situeert zich in de vork van 0.125 tot 0.5 miljoen euro en bedraagt typisch 1/3de van het totale investeringsbedrag van een project. LRM richt zich met dit product tot de KMO-doelgroep die zeer moeilijk toegang vindt tot risicokapitaal daar de meeste financiële investeerders hogere minimale investeringsdrempels hanteren.

Limburg is een belangrijke KMO-provincie. LRM achtte het dan ook aangewezen, in het kader van haar decretale opdracht, om ook in deze ondernemingen te investeren. Immers, de KMO van heden is binnen enkele jaren misschien een grote onderneming.

De bijdrage die LRM levert voor dit KMO-segment betreft :

- het financieren door het verstrekken van kapitaalmiddelen aan marktvoorwaarden;
- op een intensieve wijze een begeleiding verzekeren van ondernemingen waarin wordt geïnvesteerd (vanaf de businessplanfase);
- een peterschapsformule die beoogt ook op strategisch vlak een bijdrage te leveren. Een KMO-bedrijfsleider heeft hierdoor informeel toegang tot de know how van een gespecialiseerde industrieel met sector kennis of een belangrijke managementervaring. De selectie van deze persoon gebeurt door LRM en in nauw overleg met het management van de KMO.

LRM investeerde tot 2003 bijna niet in kleine startende ondernemingen.

Na een onderzoeksrunde besliste de Raad van Bestuur van LRM in april 2003 om met BIZkapitaal (de naam van het nieuwe financieringsproduct voor starters), van start te gaan. Bizkapitaal is een divisie van LRM maar profileert zich extern op een wijze die geëigend is voor de doelgroep van zeer jonge ondernemingen (hoogstens 2 jaar geleden opgericht) en echte starters.

BIZkapitaal neemt steeds deel in het kapitaal (25 à 40 %) van een startende onderneming en vult de financiële behoefte desgevallend aan met een achtergestelde lening. Een investering van BIZkapitaal bedraagt min. 25.000 € en max. 125.000 € en kan max. 3 maal de inbreng van de ondernemer bedragen. Door een dergelijk groot deel van de kapitaalbehoefte voor haar rekening te nemen (in de vorm van een minderheidsparticipatie aangevuld met een achtergestelde lening) hoopt LRM een echte stimulans te zijn voor de opstart van nieuwe ondernemingen.

In april 2004 breidde LRM haar gamma van financiële producten uit met BIZmotor voor prestarters. Dit is een financieringsproduct complementair aan Bizkapitaal.

Het betreft de medefinanciering van de fase die de start van een vennootschap voorafgaat m.n. de studie- en ontwikkelingsfase waarin een aantal onderzoeken (zoals : technische ontwikkelingen, commercieel en juridisch onderzoek, etc.) dienen te worden uitgevoerd voorafgaandelijk een eventuele realisatie en financiering van een project. BIZmotor wil dus het proces van interessant zakenidee naar optimaal voorbereide oprichting van een vennootschap financieel mee mogelijk maken en versnellen door marktconform risicokapitaal ter beschikking te stellen (lening aan de vennootschap in oprichting die na oprichting kan omgezet worden in kapitaal in en/of lening aan de vennootschap).

3.6.5. Resultaten van LRM op het gebied van ondernemingsfinanciering

Het totale geïnvesteerde bedrag door LRM belooft momenteel 70 miljoen euro in een veertigtal ondernemingen. De kwaliteit van de investeringsdossiers, een gepaste risicospreiding en het respecteren van marktconforme rendementseisen blijven de eerste toetssteen bij het onderzoeken van investeringsmogelijkheden en primeren boven het investeringsritme.

Indien men als basis voor de waardering van de LRM-portefeuille de EVCA-waardering gebruikt die ieder jaar door LRM wordt uitgevoerd over haar investeringsportefeuille, kan gesteld worden dat aan het rendementscriterium is voldaan.

LRM volgt de portefeuille zeer intensief op. Door een adequate begeleiding en een zeer nauwe opvolging tot en met een directe betrokkenheid van de LRM-equipe op het operationele vlak, konden een aantal belangrijke investeringsdossiers ten gunste worden omgebogen. (Voorbeelden : Added Logistics – inmiddels verkocht aan een industriële groep, BioRacer – turnaround succesvol voleindigd, Interlin – verkocht met meerwaarde voor LRM aan een industriële groep).

Het belangrijkste resultaat van deze tussenkomst is uiteraard de vrijwaring van zeer substantiële investeringsmiddelen van LRM. Daarenboven echter laat LRM zich ook vergoeden voor haar prestaties in de portfolio. Deze managementvergoedingen lopen steeds verder op en zullen voor 2004 meer dan 300.000 euro bedragen.

3.6.6. Doelstellingen omtrent het investeringsbeleid van LRM

3.6.6.1. Doelgroep

LRM richt zich momenteel tot het gehele spectrum van ondernemingsactiviteiten gaande van pre-starters tot grote ondernemingen. LRM wil echter in de toekomst bijkomend enkele bijzondere doelgroepen nog intensiever bewerken :

- Buitenlandse ondernemingen die door overname of een nieuwe vestiging in Limburg hun activiteiten willen uitbreiden en daarvoor nood hebben aan risicokapitaal. De contacten werden daartoe met FFIO gelegd (vooral met de equipe die de Europese markt bewerkt) om een intensievere samenwerking inzake prospectie te bereiken.
- Grote ondernemingen. Door haar risicodragende producten voor te stellen om niet-kernactiviteiten te financieren, hoopt LRM ertoe bij te dragen dat deze groepen hun middelen maximaal aanwenden voor de ontwikkeling van hun kernactiviteiten in de regio.

- In het segment van starters en kmo's bestaan er momenteel nog heel wat investeringsprojecten. LRM zal zich in de toekomst met verhoogde aandacht richten tot deze ondernemingen (en de daarbij horende intensieve ondernemingsbegeleiding).
- Familiale ondernemingen. Dit is een belangrijke doelgroep die niet steeds vertrouwd is met risicokapitaal. Het verstrekken van informatie over de mogelijkheden van de inbreng van risicokapitaal door een investeringsmaatschappij en het overbruggen van een aantal psychologische drempels om externe financiers toe te laten in een vennootschap, vergt een belangrijke voorwaarde om succesrijk het aantal investeringsdossiers in dit segment op te drijven. Alhoewel de LRM-portefeuille (in aantal) reeds voor 50 % uit familiale ondernemingen bestaat, kunnen de investeringsactiviteiten van LRM voor deze doelgroep nog verder uitgebreid worden. Daartoe zullen de nodige informatie- en prospectieacties verder worden opgedreven via directe prospectie, seminars, intensievere samenwerking met adviseurs en accountants, etc. .

3.6.6.2. Beheer van de portefeuille

De inschakeling van onafhankelijke bestuurders en peters (informele begeleiding van vooral KMO door sectorspecialisten in opdracht van LRM) zal verder geïntensifieerd worden.

Door de EFRO-betoelaging zal LRM de benodigde intensieve opvolging van KMO's en starters (vóór de investering, bij de opmaak van het business plan en uiteraard achteraf in de opvolging) kunnen verzekeren.

3.6.6.3. Inschakeling in de initiatieven van de overheid

Een ander interessant aandachtsdomein wordt gevormd door de inschakeling in de initiatieven van de overheid.

LRM heeft een samenwerkingsovereenkomst gesloten met het Participatiefonds, in het bijzonder voor het LRM-product "BiZkapitaal", bestemd voor starters en jonge ondernemingen (hoogstens 2 jaar geleden opgericht). Hierdoor wordt het Participatiefonds, waar mogelijk, betrokken als medefinancier in ondernemingen.

LRM onderhoudt regelmatig contacten met de ParticipatieMaatschappij Vlaanderen (PMV) in het bijzonder over :

- Arkimedes

Het geplande project Arkimedes voorziet in een financiering van KMO-fondsen door Arkimedes met leningen en kapitaal (gefinancierd door beroep te doen op het spaarwezen). Bijna de gehele LRM-portefeuille valt onder de door PMV gehanteerde Europese definitie van KMO. Het is derhalve de bedoeling van de Raad van Bestuur van LRM om een aanvraag in te dienen om financiering te bekomen via Arkimedes. In mei-juni 2004 kondigde PMV tevens een initiatief aan specifiek gericht naar starters. LRM zal onderzoeken indien er zich hier kansen voordoen voor een structurele samenwerking.

- Business Angels Network Vlaanderen

LRM beoogt een maximale samenwerking met dit Vlaams netwerk. In dat kader werd tevens beslist dat LRM lid wordt van het netwerk waardoor zij ook toegang krijgt tot alle dossiers die er ingediend worden. LRM hoopt aldus het aantal dossiers waarin zij heeft geïnvesteerd samen met één of meerdere business angels verder op te drijven.

De business angels zijn complementair aan de doelstellingen van LRM: het financieren van ondernemingen. LRM is ervan overtuigd, dat door samen met business angels te investeren in ondernemingen, er bijkomende vaak zeer gespecialiseerde kennis wordt gemobiliseerd. Dit komt uiteraard ten goede van de aandeelhouderswaarde.

3.6.6.4. Prospectie

In 2004 werden de prospectie-inspanningen van LRM aanzienlijk opgedreven. In de eerste plaats kon door de uitbreiding van de equipe vanaf mei 2004 het aantal directe prospectiecontacten met ondernemingen aanzienlijk worden verhoogd. Ook de documentatie van de drie financiële producten voor resp. prestarters, starters en kmo's werd geactualiseerd. De drie betreffende folders zijn nu beschikbaar op 400 locaties in Limburg (alle bankkantoren, vormingscentra, alle gemeenten, werkgeversorganisaties, VDAB-kantoren etc.) via publicitaire infostands.

Vanaf juni 2004 kunnen ondernemingen hun investeringsproject voor LRM aankaarten bij zogenaamde indienpunten. Deze indienpunten (die vaak voor sommige ondernemers effectieve vertrouwenspersonen zijn) begeleiden de starters en de kmo's bij hun dossieraanvraag. Volgende organisaties kunnen als indienpunt voor LRM fungeren : FMV, Gom-Limburg, Unizo-Limburg, Vizo, VKW-Limburg en Voka. Tevens wordt een bekendmakingsactie gepland over deze indienpunten (via de pers en via de magazines van de betreffende organisaties). Er wordt momenteel ook onderhandeld met de onderwijsinstellingen van de campus te Diepenbeek om een permanent indienpunt te organiseren in het bijzonder naar afstuderende studenten (cfr. in het kader van de producten voor prestarters en starters).

Het aantal informatieseminaries op diverse locaties in Limburg werd sterk opgetrokken tot ca. 1 à 2 sessies per maand.

3.6.6.5. Exit

LRM is een tijdelijke partner voor een periode van 5 à 10 jaar.

In de voorbije maanden werd door LRM intensief gewerkt aan het bewerkstelligen van exits daar waar dit voor LRM en voor de betreffende onderneming de beste optie is

3.6.7. Vastgoed en projectontwikkeling (VPO)

3.6.7.1. Vastgoed

De vastgoedactiviteiten kaderen momenteel quasi-integraal binnen de nazorgrol van NV Mijnen. Een 900-tal kadastrale percelen met uiteenlopende bestemmingen worden beheerd, verkocht en verhuurd.

Milieu, groen- & bosbeheer en veiligheid zijn belangrijke thema's. Het beleid van VPO is er op gericht :

- bestaande groen- en bosstructuren tegen een aanvaardbare kost te onderhouden en, waar mogelijk, deze structuren in een groter geheel in te passen en voor het publiek open te stellen. Middels houtkapvergoedingen en aanwending van de mogelijkheden inzake boscompensatie (n.a.v. industriezone-ontwikkeling) wordt getracht de kosten van groen- en bosbeheer te beperken;
- de terreinen milieutechnisch te vrijwaren;
- de veiligheid op en rond de sites in bezit van Mijnen optimaal te garanderen.

Om de geklasseerde gebouwen -voornamelijk te Beringen en Waterschei- in de huidige toestand te behouden, zal -behoudens bij verkoop of (her)ontwikkeling op korte termijn- het onderhoud in de nabije toekomst aanzienlijke inspanningen vragen. Op basis van de inspectieverslagen die van de VZW Monumentenwacht in 2003 en 2004 werden ontvangen zal in de loop van 2004-2005 een onderhoudsplan voor deze gebouwen worden opgesteld.

De verdere uitbouw van de afdeling "vastgoed" in haar huidige vorm is geen strategisch doel voor LRM. De in vastgoed opgedane kennis en ervaring zal in de toekomst aangewend worden ter ondersteuning van de activiteit "projectontwikkeling" (beheer en verkoop industrieterreinen of projecten). De afdeling "projectontwikkeling" heeft wel het potentieel om een slagkrachtige partner te worden in de verdere (economische) ontwikkeling van Limburg.

3.6.7.2. Projectontwikkeling

De in de afdeling VPO opgebouwde kennis en ervaring enerzijds en het aanwezige relatienetwerk anderzijds vormen een solide basis voor de verdere uitbouw van VPO als een strategische partner voor de economische ontwikkeling van Limburg. Tevens worden de ervaring en de kennis inzake projectontwikkeling op een economische manier ten nutte gemaakt.

De doelstelling voor de afdeling projectontwikkeling kan als volgt worden omschreven : "Door het uitvoeren van een evenwichtig ontwikkelings- en investeringsbeleid m.b.t. onroerende projecten de omgevingsfactoren creëren die :

de komst van nieuwe economische initiatieven naar Limburg stimuleren en de duurzame groei van bestaande economische initiatieven in Limburg versterken.

VPO dient haar kennis en de activa die haar ter beschikking staan (vastgoed, liquide middelen, vennootschappen) op een marktconforme wijze aan te wenden.”

Deze doelstelling stemt overeen met de bepaling die het Decreet en de Beheersovereenkomst aan LRM opleggen en kan in de praktijk vertaald worden naar de drie peilers waarin VPO reeds actief is of op korte termijn wenst te worden : VPO kan om meerdere redenen een uitstekend initiatiefnemer en/of partner zijn voor de ontwikkeling van industriezones. VPO heeft in de loop van 2003 een standaardaanpak ⁽⁷⁾ uitgewerkt voor de ontwikkeling van industriezones. Deze aanpak kan geïmplementeerd worden als een contractuele publiek-private samenwerking, maar leent zich tevens voor het werken met een projectvennootschap, al dan niet met de gemeente (i.c. een autonoom gemeentebedrijf) als aandeelhouder.

Alhoewel aankoop en ontwikkeling van gronden als een vrij waardevaste investering kan worden aanzien, is ontwikkeling van een aantal terreinen in Limburg geen evidentie. Een brede problematiek kan ontwikkeling bemoeilijken, soms zelfs verhinderen. Hierbij kan gedacht worden aan milieu-, oppervlakte- en terreineigenschappen die gepaard gaan met hoge investeringen en een lange ontwikkelingshorizon (soms tot 25 à 30 jaar), maar ook complexe eigendomssituaties die voor vertragingen zorgen bij de opstart van projecten en zo het rendement neerwaarts beïnvloeden.

Deze problematiek vereist een ontwikkelingspartner die financieel (zeer) solide is en voldoende lang kan wachten op positieve cashflows.

LRM-VPO is een partner die een aantal noodzakelijke kenmerken verenigt om tot een succesvolle ontwikkeling van industriezones te komen, zoals :

- goede relaties met gemeentebesturen, Dienst Scheepvaart, Antwerps Havenbedrijf, Provincies & Gewest, OVAM, diverse (gespecialiseerde) studiebureaus, etc.
- opgebouwde kennis i.v.m. de projectmatige aanpak en.
- financiële soliditeit en onafhankelijkheid.

Opdat een actief ontwikkelingsbeleid m.b.t. industriezones ook daadwerkelijk een meerwaarde voor Limburg zou genereren, dienen een aantal randvoorwaarden te worden vervuld :

In de eerste plaats is een actief commercieel beleid noodzakelijk dat gestoeld is op twee peilers. Enerzijds is een actieve commerciële politiek vereist naar diverse overheidsinstellingen als de GOM, FFIO-DIV, enz. VPO dient deze partijen bewust te maken en geïnformeerd te houden m.b.t. de activa en diensten die LRM-VPO aanbiedt. Anderzijds wenst VPO in haar aanpak een project steeds als een “onderneming” te beschouwen met alle aan een normale onderneming verbonden aspecten. Om die reden is LRM-VPO er van overtuigd dat haar commerciële politiek niet uitsluitend indirect dient te worden gevoerd, maar dat zij –zodra de ontwikkelingen gerealiseerd zijn- zelf een actieve rol dient te spelen in het vinden en aantrekken van kopers (i.c. bedrijven-investeerders).

De ontwikkelingen die VPO wenst aan te vatten, vloeien deels voort uit concrete opportuniteiten die zich in de markt voordoen. Om het nut voor Limburg te

⁷ Juridische structuurnota, overzichtsschema, intentieverklaring voor samenwerking met een gemeente en een bestek voor een studie om tot een ruimtelijk ordeningskader te komen.

maximaliseren, kan de keuze voor bepaalde projecten die door VPO worden uitgevoerd, best worden gekaderd binnen een algemener beleid of visie voor Limburg. In dit kader kan onder andere gedacht worden aan het Economisch Netwerk Albertkanaal..

Een aantal strategisch belangrijke projecten kunnen enkel worden aangevat met een voldoende lange investeringshorizon. Een typische exithorizon die in de risicokapitaal-sector wordt gehanteerd (5 à 10 jaar) is niet bruikbaar voor grotere industriezone-ontwikkelingen.

Vorbereiding van een dossier neemt doorgaans 2 à 3 jaar in beslag. Realisatie is afhankelijk de oppervlakte van het terrein maar kan ook 1 à 2 jaar duren. De verkooptermijn is afhankelijk van de verkoop van industriezones in Limburg in het algemeen. Voor zeer grote projecten (> 75 ha) kan dit gaan van 15 tot 20 jaar.

Tot slot zal VPO ook actief worden in dossiers met een aanzienlijk hoger maar duurzamer risicoprofiel, bv. door de (vooraf bestudeerde) aankoop van ongesaneerde brownfields of grotere in onbruik geraakte bedrijfscomplexen (bv. militair domein) met het oog op economische herwaardering en verkoop.

3.6.7.3. Ontwikkeling van "interne projecten"

VPO wenst omgevingsfactoren te creëren die economische initiatieven naar Limburg aantrekken en de groei ervan in Limburg stimuleren. De ontwikkeling van industriezones vormt hiervoor een belangrijke peiler.

In een aantal gevallen is dit evenwel onvoldoende en zijn bijkomende inspanningen vereist. In specifieke gevallen kan daarom overwogen worden om verder te gaan en tevens gebouwen en/of infrastructuur ter beschikking te stellen van nieuwe bedrijven.

De vraag stelt zich uiteraard waar de grens met traditionele vastgoedlease moet worden getrokken. Volgens VPO moet naar een combinatie van factoren worden gekeken. Indien een investeerder zich zelf spontaan aanbiedt met de vraag tot vastgoedlease, dan lijkt dit eerder iets voor een traditionele lease-maatschappij. Indien LRM-VPO er in slaagt een investeerder naar Limburg aan te trekken, dan lijkt het opportuun dat zij haar eigen diensten aanbiedt. Samenwerking met vastgoedleasemaatschappijen blijft evenwel mogelijk.

“Op maat”- projecten of clusterprojecten gericht op het aantrekken van een activiteitengroep lijken eerder voor VPO bestemd. Hetzelfde geldt voor projecten met een hoger risicoprofiel omwille van hun specificiteit.

Een sprekend voorbeeld is Research Campus Hasselt. De initiële huurder, Philips, beëindigde haar activiteiten, doch door de aanwezigheid van RCH werden bepaalde activiteiten behouden en andere aangetrokken (Jabil, Kluwer, Arcadis, Luminus). Het succes van Research Campus Hasselt leidde er toe dat de partners (Hasselt, LRM en GOM Limburg) beslisten de omliggende terreinen (ca 15 ha) te verwerven en te ontwikkelen, deels als KMO-zone (ca 8 ha) en deels als bijkomend researchpark (ca 7 ha), aansluitend op de bestaande ontwikkeling. Daarnaast besliste Research Campus Hasselt in 2004 tot de bouw van een tweede fase gebouw met een totale oppervlakte van ca 6.600 m². Het gebouw zal in 2005 in gebruik kunnen worden genomen.

Het project “Life Sciences Development Campus”, gericht op het aantrekken van de sector “biotechnologie” naar Limburg d.m.v. de realisatie van een vastgoedproject, is een typisch voorbeeld van een clusterproject. Conceptvorming en investeringsramingen werden in 2003 en 2004 afgerond. Doel is de

onderhandelingen met een eerste potentiële huurder af te ronden en een contract te ondertekenen. Op basis hiervan zou kunnen worden gebouwd zodat in 2006 daadwerkelijk de eerste huurder zich in Limburg vestigt.

Ten gevolge van haar historische activiteiten beschikt NV Mijnen over een aantal passiva die mogelijkerwijze gevaloriseerd kunnen worden. We denken daarbij in concreto aan :

- Valorisatie bemalingswater : ten gevolge van haar bemalingsverplichtingen verpompt NV Mijnschade en Bemaling Limburgs Mijngedebiet jaarlijks ca 40 mio m³. Gesprekken met de Vlaamse Maatschappij voor Watervoorziening (VMW) omtrent valorisatie leverden in het verleden weinig concrete mogelijkheden op. Er dient in eerste instantie onderzocht te worden in welke mate de aan VMW toegekende vergunningen een belemmering vormen voor commercialisering van water door NV Mijnen.
- Valorisatie methaangas : hoewel de nog aanwezige kolenreserves in het Kempisch bekken niet meer commercieel exploiteerbaar zijn, is er in recente jaren door diverse partijen interesse getoond om de methaangasreserves in deze lagen te exploiteren. Gedurende de laatste jaren nam methaangasextractie vnl. in de VS een hoge vlucht. De technologie werd verder ontwikkeld zodat in steeds moeilijker omstandigheden op commerciële basis kon worden geëxploiteerd. Tot op heden kon in Limburg evenwel geen enkele partij aantonen dat zij voldoende vertrouwen kon creëren bij investeerders om ook hier een geslaagd project te ontwikkelen. De mogelijkheden tot methaangasextractie in Limburg worden verder opgevolgd. Een mogelijke piste om het traject te versnellen is het lanceren tot een Europese oproep aan kandidaten. Om een wildgroei aan boringen te vermijden dient het dossier samen met het dossier “CO₂-stockering” te worden bekeken. M.b.t. dit laatste beschikt Mijnen over geen enkele informatie dat dit waar dan ook ter wereld op een rendabele wijze gebeurt.

3.6.7.4. Ondersteunende projecten

De term “ondersteunende projecten” wijst op de initiatiefname tot en/of begeleiding bij de ontwikkeling van een ruimtelijk ordeningskader voor de ontwikkeling van een gebied. Voorlopig zullen deze activiteiten enkel in het kader van de realisatie van een industriezone worden ontplooid.

In combinatie met de in projectontwikkeling en nazorg opgebouwde kennis, kan deze activiteit ook op een ruimere wijze worden gevaloriseerd en ten dienste gesteld van Limburg. Onder andere onder impuls van het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen en het Ruimtelijk Structuurplan Limburg zullen steden en gemeenten in de volgende jaren geleidelijk overgaan tot de herinrichting van (economisch) belangrijke stadsdelen.

LRM zou in dit kader - voor de gemeenten/provincie die over onvoldoende mankracht beschikken - kunnen optreden als onafhankelijk projectmanager. Het commercieel exploiteerbare deel van de ontwikkelingen (bv kantoren en winkelruimten), zou LRM met private of publieke partners kunnen realiseren.

Daarnaast kan LRM haar expertise ter beschikking stellen voor de opmaak van budgetten/businessplannen, het saneren van sites enz. voor gemeenten en provincie, dit uiteraard tegen vergoeding. Een mogelijke rol zou voor LRM kunnen zijn de lokale overheden bij te staan met know-how en expertise om toe te laten dat

de lokale overheden op een passende wijze zich voorbereiden om naar de private markt te gaan. LRM mag terzake, net als voor andere activiteiten, niet de private sector op een zijspoor zetten.

3.6.7.5. Bijkomende alternatieven

De reeds opgesomde mogelijkheden zijn in hoofdzaak gericht op economische initiatieven. Binnen het kader van de Limburglink en de rendementsverplichting kan LRM-VPO -in de mate dat deze projecten op een financieel haalbare wijze ontwikkeld kunnen worden - ingeschakeld worden voor de realisatie van projecten binnen een aantal andere maatschappelijk relevante thema's zoals huisvesting, rusthuizen, stadsontwikkeling, energie en milieu.

3.6.8. Verdere opvolging "Plan Heller"

Voormalig minister-president Patrick Dewael nam in april 2003 een beslissing om de (economische) perspectieven van Limburg veilig te stellen. Hij vroeg aan de heer Peter Heller, die behoorde tot de top van Ford Genk, om een economische strategie voor de Limburgse regio uit te werken. Het resultaat van zijn studieopdracht, gekend onder de naam "Plan Heller" ligt ter tafel. Na een eerste fase met verkennende gesprekken en een tweede fase met het neerschrijven van het plan, dient nu aandacht besteed te worden aan de concretisering van voorstellen uit de studie.

Om te weten wat men doet en waar men naartoe wil, moet men de sterktes en de zwaktes, de kansen en de bedreigingen, hoe scherp dit ook kan overkomen, analyseren. Het plan blijft immers niet in de analyse steken, het geeft ook oplossingen en voorstellen om de Limburgse werkgelegenheid te vergroten. Zo wijst Heller op de mogelijkheden van mechatronica, milieutechnologie, life sciences,... Hij onderstreept terecht het verankeren van kennis en kunde. Concrete applicaties moeten via spin-off's een draagvlak krijgen. Hierbij mag de rol van onze kennisinstellingen zoals het LUC/tUL, het VITO, de KU Leuven en de hogescholen niet onderschat worden. Volgens Peter Heller kan een peterschap de slagkracht en efficiëntie van de spinn-off's nog vergroten. De verschillende voorstellen zullen de komende periode nader onderzocht worden op hun daadwerkelijke haalbaarheid.

3.6.9. Rol inzake nazorg:

Binnen de LRM-Groep (Mijnen NV heeft geen personeel meer in dienst sinds 1998) wordt de nazorg waargenomen van Mijnen NV.

Deze nazorgrol omvat volgende domeinen : sociale luik, juridische luik, financieel luik, patrimonium, NV Mijschade, Bemaling Limburgs Mijngedied en VZW Pensioenfonds Kempens Steenkoolbekken.

Binnen het sociale luik worden vandaag nog steeds volgende taken uitgevoerd : het beheer en de opvolging van personeelsadministratie (info voor pensionering, bruggepensioneerden, overbruggingsfonds, tewerkstellingsattesten, inlichtingen ivm beroepsziekten , ...), de opvolging van de eigen verzekering arbeidsongevallen (arbeidsongevallen van voor 1972 moeten opgevolgd worden) en de uitbetaling van kolengeld.

Wat betreft het juridische luik kunnen we vandaag stellen dat de kleinere vooral sociale geschillen afgehandeld zijn. Vandaag zijn er toch nog een aantal grotere zaken hangende voor de rechtbank. De belangrijkste is het geschil met de Federale Verzekeringen naast een aantal dossiers betreffende de sanering en sloop.

Binnen de LRM- Groep worden de beschikbare financiële middelen beheerd binnen Mijnen NV door verschillende banken onder de vorm van discretionair beheer. De aansturing en opvolging hiervan is een taak die toch de nodige aandacht en voorzichtigheid eist.

Het patrimonium van Mijnen NV wordt beheerd binnen de vastgoedcel en kadert quasi-integraal binnen de nazorgrol. Een 900-tal kadastrale percelen met uiteenlopende bestemmingen worden beheerd, verkocht en verhuurd.

Het beheer van de VZW Pensioenfonds Kempens Steenkoolbekken wordt ook waargenomen. Het fonds beheert vandaag nog ruim 65 miljoen Euro voor de bedienden- en kaderleden van Mijnen NV. Binnen het pensioenfonds zijn er een viertal juridische zaken aanhangig gemaakt betreffende de interpretatie en toepassing van het pensioenreglement.

Bij decreet dd. 19 december 1997 werd de NV MBLM opgericht op 13/12/2001. Deze vennootschap voert de verplichtingen uit van de concessionaris, Mijnen N.V., voortvloeiend uit zijn aansprakelijkheid naar aanleiding van de exploitatie. De mijschade kan opgedeeld worden in twee luiken met name de bouwtechnische schade en de bemaling. De bouwtechnische schade loopt op zijn einde gezien de meeste dossiers verjaard zijn. De bemaling daarentegen zal eeuwigdurend moeten waargenomen worden. Jaarlijks wordt tot 40 miljoen m³ water verpompt op de verschillende locaties.

3.6.10. Opdrachten Vlaamse Regering

In opdracht van het Vlaams Gewest worden door LRM NV beleidsondersteunende activiteiten uitgevoerd. Het betreft hier taken die zich vroeger binnen het Limburgfonds bevonden.

Het betreft volgende voornamelijk bancaire taken:

- “De ontvangst op de LRM-rekening van opbrengsten uit de SIM-vereffening en de doorstorting van deze middelen aan het Limburgs provinciebestuur ten gunste van de voormalige ‘sociale enveloppe’;
- De ontvangst van de overheidsdotatie en de doorstorting aan de erkende kredietmaatschappijen als tussenkomst in de rentelasten van mijnwerkersleningen voor het verbouwen en moderniseren van hun woningen;
- De ontvangst van de schuldaflossing ingevolge de lening, opgenomen door de VHM, in het kader van de overeenkomst d.d. 1 juli 1997 en de hiermee overeenkomende schuldaflossing ten overstaan van het consortiumkrediet;
- De ontvangst van de schuldaflossingen ingevolge de leningen opgenomen door de GOM-Limburg in het kader van de overeenkomsten d.d. 1 juli 1997 en 3 december 1996 (met addendum d.d. 8 juli 1997) en de hiermee overeenkomende schuldaflossingen ten overstaan van het consortiumkrediet;
- De ontvangst van de overheidsdotatie als Vlaamse cofinanciering van projecten met EFRO-steun en de uitbetaling na nazicht ervan aan de promotoren.”

Voor wat betreft punt 2 en 5 is er vandaag een prefinanciering vanwege LRM NV. Per einde mei 2004 heeft LRM 10.487.634,15 Euro voorgefinancierd en dit volgens de overeenkomst dd. 21/06/02 en het bijhorend addendum.

Ter uitvoering van de Kaderbeslissing van 19 juli 2002 richtte LRM een gespecialiseerde dochtermaatschappij op, m.n. LISOM (zie verder). Het betreft studieprogramma's voor diverse toeristische hefboomprojecten, haalbaarheidsstudies voor mobiliteitsverbetering, om water-, afval- en energiestudies en om projectcoördinatie met betrekking tot de Transnationale universiteit Limburg.

3.7. *De Limburgse Strategische Ontwikkelingsmaatschappij (Lisom)*

3.7.1. Opdracht

Op 18 oktober 2002 hechtte de Vlaamse regering haar goedkeuring aan de overeenkomst tussen het Vlaamse Gewest en LRM inzake de opdracht van de Limburgse Strategische Ontwikkelingsmaatschappij (LISOM) en aan de beheersovereenkomst met LISOM.(VR/PV/2002/41-punt12)

Deze gespecialiseerde dochter heeft, zoals bepaald door haar beheersovereenkomst met het Vlaams gewest, een driedelige taak met name:

1. een onderzoeks- en ontwikkelingsrol;
2. een investeerdersrol met de beperking tot het verwerven van materieel en financieel vast actief;
3. een controlerende rol.

De formele oprichting van NV LISOM bij notariële akte gebeurde op 14 november 2002. De eerste vergadering van de Raad van Bestuur vond plaats op 15 november 2002.

Actueel bestaat het LISOM team uit: een Gedelegeerd Bestuurder, een secretaris, twee managers en een projectmedewerkster.

3.7.2. Historiek

Het economisch weefsel in Limburg wordt gekenmerkt door de aanwezigheid van een aantal multinationals. Naar de toekomst toe moet, naast het waken over de tewerkstelling van deze grote ondernemingen, bijkomende aandacht gaan naar het verder ondersteunen van het endogeen socio-economisch weefsel van de provincie, met specifieke aandacht voor de kleinere en middelgrote ondernemingen. Op dit vlak kan LISOM een belangrijke partner zijn.

Teneinde de verdere economische ontwikkeling van Limburg te verzekeren, zijn strategische investeringen in Limburg meer dan noodzakelijk. Belangrijke hiaten belemmeren immers de verdere economische ontwikkeling van Limburg. Meer in het bijzonder betreft het ontsluitingsinfrastructuur, de uitbouw van de transnationale Universiteit Limburg (tUL) en een aantal toeristische, identiteitsversterkende infrastructuurprojecten.

In 1997 werd door de gouverneur een “Actieplan voor Limburg” gelanceerd. Het actieplan heeft tot doel projecten te formuleren en te ontwikkelen die als hefboom een versterkende prikkel betekenen voor het behalen van vijf prioritaire doelstellingen:

- Het stimuleren van meer tewerkstelling;
- Het maximaal ontsluiten van de provincie;
- Het bewerkstelligen van een zorgzame samenleving;
- Het behoud van het groene karakter van de provincie;
- Het werken aan een “lerende en slimme regio”.

Ook de Vlaamse regering bevestigt de prioriteiten van dit Actieplan tijdens een overleg op 28 maart 2000 tussen de gouverneur en de Vlaamse Minister-President. Na een eerste doorlichting van de projecten werden de verschillende hefboomprojecten en de investeringsenveloppen op 19 juli 2002 (Kaderbeslissing) door de Vlaamse regering definitief vastgelegd.

Op 18 oktober 2002 heeft de Vlaamse regering de beslissing genomen de NV Limburgse Strategische Ontwikkelingsmaatschappij (LISOM) als dochtermaatschappij van NV LRM op te richten. Zij kreeg als belangrijkste taak per hefboomproject een gemotiveerd advies aan de Vlaamse regering voor te leggen, conform de bepalingen van de Kaderbeslissing van 19 juli 2002.

3.7.3. Hefboomprojecten: algemeen

Na goedkeuring door de Vlaamse regering van een hefboomproject worden de gereserveerde LRM-middelen ter beschikking gesteld, weliswaar onder welbepaalde voorwaarden. In een contractuele dan wel participatieve samenwerking tussen private investeerders/exploitanten en publieke partijen (PPS) zal LISOM ervoor zorgen dat de publieke randvoorwaarden vervuld worden. Deze zijn b.v. het verkrijgen van de noodzakelijke vergunningen, inbreng van publieke gronden, realisatie van publieke infrastructuur en ontsluiting. De volgende hefboomprojecten kregen het fiat van de Vlaamse regering en worden gecoördineerd door LISOM:

Strategische toeristische hefboomprojecten:

- Plinius te Tongeren;
- Provinciaal Gallo-Romeins Museum te Tongeren;
- Herkenrode te Hasselt;
- Grenslandhallen te Hasselt;
- Nationaal Park Hoge Kempen gespreid over de gemeenten Zutendaal, As, Maasmechelen, Lanaken, Genk en Dilsen-Stokkem;
- Oude Stad te Bokrijk;
- Mijnerfgoedsite te Beringen;
- Familie-attractiepark Houthalen-Helchteren.

- transnationale Universiteit Limburg (tUL)

- Afval

Tenslotte werd er een bijkomende beslissing m.b.t. het project I-City door de Vlaamse regering genomen op 04 juni 2004.

Voor de projecten dierenpark Houthalen-Helchteren, Herkenrode en Grenslandhallen werden de gereserveerde middelen herschikt in functie van de complementariteit van de toeristische attracties in het toeristisch recreatief kerngebied Midden-Limburg.

Na een positief advies van de Raad van Bestuur van LISOM werden er door de Vlaamse regering goedkeuringsbeslissingen genomen over de aanwending van de in de Kaderbeslissing gereserveerde LRM-middelen⁸ voor de projecten van het Provinciaal Gallo-Romeins Museum (€ 3,88 miljoen), het Nationaal Park Hoge Kempen (€ 3 miljoen en € 869.606,75 (De Lieteberg)), de Grenslandhallen (€ 3,48 miljoen), de tUL (€ 2,6 miljoen (onderzoek) en € 21,1 miljoen (infrastructuur)), Herkenrode (€ 13,92 miljoen) en Plinius (€ 16,5 miljoen).

Per project wordt een samenwerkingsovereenkomst tussen de betrokken partners afgesloten. Deze overeenkomst bepaalt de coördinatie van het desbetreffende project, de controle- en financieringsprocedures en de randvoorwaarden.

LISOM speelt een actieve rol in de ontwikkeling van de geselecteerde hefboomprojecten, die in de loop van de volgende jaren een aanzienlijk aantal extra directe, indirecte en geïnduceerde arbeidsplaatsen zullen creëren in Limburg.

Bij realisatie van alle door de Vlaamse regering geselecteerde projecten wordt een positieve tewerkstellingsimpact van ongeveer 1.250 directe full-time jobs vooropgesteld.

Op 04 juni 2004 werd tevens het project I-City door de Vlaamse regering goedgekeurd. Dit project dient ESR-95 neutraal mee gefinancierd te worden door uitkering van bijkomende LRM-middelen ten belope van een dividend van € 1,8 miljoen.

⁸ De LRM-middelen worden besteed in functie van de concrete behoeften per project.

3.7.4. Hefboomprojecten: specifiek

In wat volgt wordt nader ingegaan op de verschillende hefboomprojecten.

3.7.4.1. Plinius

Het Plinius-project is een toeristisch attractief concept dat in het thema staat van de Romeinse villacultuur, die niet architecturaal zal benaderd worden, maar vooral als een manier van leven ("health and wellness").

Het is een publiek-privaat project waarbij er een marktconforme afstemming gebeurt tussen publieke en private investeringen. Omdat er één juridische entiteit nodig is om de PPS-procedure en contracten vorm te geven en op te volgen, werd een overeenkomst voor een publieke projectvennootschap NV Plinius in oprichting, getekend. De aandeelhouders van deze toekomstige NV waren: Toerisme Vlaanderen, het Autonoom Gemeentebedrijf Stadsontwikkeling Tongeren en NV LISOM.

Een onderhandelingsprocedure met bekendmaking werd door NV Plinius in oprichting gelanceerd. Voor het Plinius-project werd er door Het Land van Ooit het concept "compactpark" gelanceerd. Een "compactpark" is, volgens Het Land van Ooit, een dagrecreatiepark dat op een relatief klein gebied ligt, maar alle kenmerken van een internationale attractie heeft.

Op 19 december 2003 werd het business plan ingediend, waarin de ontwikkeling van het Plinius-project in twee fasen wordt opgesplitst. In een eerste fase wordt het themapark gerealiseerd. De tweede fase omvat de bouw van "Ooit Slapen" (verblijfsaccommodatie) en een thematisch zwemparadijs. Het rijke Gallo-Romeinse verleden van Tongeren vormt de rode draad doorheen het attractiepark.

Na een positief advies van de Raad van Bestuur van LISOM heeft de Vlaamse regering op 12 maart 2004 het Plinius-project voorwaardelijk goedgekeurd. Na het afsluiten van een PPS-contract werd een kapitaalsverhoging van € 9,4 miljoen bij LISOM voorgesteld voor haar waardehoudende kapitaalsinbreng in een publiek-private vastgoedvennootschap en in een publieke vennootschap NV Plinius (aandeelhouders zijn LISOM, Toerisme Vlaanderen en het Autonoom Gemeentebedrijf Tongeren). Het resterend bedrag van € 7,1 miljoen zou via een LRM-dividend rechtstreeks aan de NV Plinius worden uitgekeerd voor de aanleg van wegen, parkings en voor het bouwrijp maken van de projectgronden. (VR/PV/2004/12-punt 42)

NV Plinius werd formeel opgericht bij notariële akte opgericht op 25 juni 2004.

Op 14 juli 2004 werd de onderhandelingsprocedure met Europese bekendmaking gefinaliseerd door de ondertekening van de PPS-overeenkomst door de verschillende betrokken partijen (NV Plinius, NV LISOM, NV Strabag Belgium en NV Land van Ooit Tongeren).

Op korte termijn wordt normaliter, conform de PPS-overeenkomst, de publiek-private vastgoedvennootschap NV Plinius Vastgoed opgericht.

Het is de bedoeling in 2005 de bouwvergunning aan te vragen en de betrokken partijen streven naar de opening van het park in 2006.

3.7.4.2. Provinciaal Gallo-Romeins Museum

Het Provinciaal Gallo-Romeins Museum is voor de stad Tongeren zonder meer hét belangrijkste toeristische aantrekkingspunt van de stad.

Het provinciebestuur heeft, ter financiering van de uitbreiding van het Provinciaal Gallo-Romeins Museum, een sluitend business plan aan LISOM overgemaakt.

De Vlaamse regering heeft op 04 juli 2003 het project Provinciaal Gallo-Romeins Museum goedgekeurd. LRM werd opgedragen het project te financieren door uitkering van een dividend van € 3,88 miljoen. (VR/PV/2003/29-punt 27)

De overeenkomst tussen LISOM en de provincie Limburg werd getekend op 07 augustus 2003. Het project is in uitvoering conform deze overeenkomst, het bouwteam is samengesteld en de architect aangeduid.

De uitvoering van de effectieve bouwwerken wordt voorzien in 2005.

3.7.4.3. Herkenrode

Herkenrode is een cultuurhistorisch toeristisch project.

Alle voorbereidende prima facie markt- en bedrijfseconomische haalbaarheidsstudies werden reeds in 2002 uitgevoerd.

Na een grondige analyse bleek het eerste concept Herkenrode en het bijhorende business plan niet haalbaar. De Vlaamse regering gelastte LISOM op 09 mei 2003 om samen met de Stichting Vlaams Erfgoed te zoeken naar een variant. (VR/PV/2003/16-punt 34) Op 01 oktober 2003 werd het nieuwe concept Herkenrode aan de Vlaamse regering bezorgd. Dankzij een aantal structurele aanpassingen beantwoordt het nieuwe concept aan de structurering die de Vlaamse regering op 09 mei 2003 oplegde. Het nieuwe concept bevat onder andere een kruidenkenniscentrum, een archeologische site en de gerestaureerde abdijhoeve.

Op 13 februari 2004 keurde de Vlaamse regering dit concept goed en werd LRM gelast een dividend van € 13,92 miljoen vrij te maken. (VR/PV/2004/07-punt 33)

In het kader van de complementariteit van het toeristisch recreatief kerngebied Midden-Limburg en om de bedrijfseconomische haalbaarheid van het project Herkenrode positief te beïnvloeden, wordt Herkenrode gezien als een unieke locatie voor evenementen in een hoogwaardig historisch decorum. De exploitatie van de tiendschuur van Herkenrode wordt uitbesteed aan de Grenslandhallen waarvoor een gezamenlijke overlegstructuur tussen de Stichting Vlaams Erfgoed en de vzw Grenslandhallen in oprichting is.

De samenwerkingsovereenkomst tussen LISOM en de vzw Stichting Vlaams Erfgoed werd ondertekend op 01 maart 2004. Het project is in uitvoering conform deze overeenkomst en de renovatiewerken aan het poortgebouw en de portierswoning zijn opgestart.

In 2005 worden het paviljoen en de stallingen aangepakt.

3.7.4.4. Grenslandhallen

Op 19 december 2003 heeft de Vlaamse regering het project Grenslandhallen goedgekeurd. (VR/PV/2003/49-punt 188) Het project voldoet aan de financieringsprincipes en aan de door de Vlaamse regering vooropgestelde complementariteit. LRM werd opgedragen het project ESR 95 - neutraal te financieren door uitkering van een dividend van € 3,48 miljoen.

Door deze beslissing kon de bouw van de nieuwe hal 6 met de steun van LISOM worden opgestart.

De samenwerkingsovereenkomst tussen de vzw Grenslandhallen en NV LISOM werd ondertekend op 25 januari 2004. Het project is in uitvoering conform deze overeenkomst en hal 6 werd in gebruik genomen in september 2004.

3.7.4.5. Nationaal Park Hoge Kempen

Het Nationaal Park Hoge Kempen ambieert een 5800 hectare aaneengesloten natuurgebied. Aan de rand van het Nationaal park wordt voor elke betrokken gemeente (As, Lanaken, Genk, Maasmechelen) een toegangspoort tot het Nationaal Park Hoge Kempen voorgesteld. De hoofdtoegangspoort tot het Nationaal Park Hoge Kempen situeert zich op het voormalig mijnterrein te Eisden en op het ex-CenterParcs terrein te Lanklaar.

De Vlaamse regering heeft op 19 juli 2002 het masterplan Nationaal Park Hoge Kempen goedgekeurd en heeft aan LRM de bijzondere opdracht gegeven over te gaan tot de organisatie en projectcoördinatie van het masterplan en tot het realiseren van bepaalde onderdelen uit dit masterplan. (VR/PV/2002/31-punt 123)

Op 13 december 2002 keurde de Vlaamse regering de overeenkomst tussen LISOM en het Vlaams gewest goed. Deze overeenkomst verwoordt in contractuele termen de bovenvermelde beslissing van de Vlaamse regering van 19 juli 2002. (VR/PV/2002/47- punt 82)

Het projectbureau Nationaal Park Hoge Kempen werd op 19 maart 2003 in de schoot van het Regionaal Landschap Hoge Kempen opgestart en bereidt projecten voor van recreatief medegebruik.

Bij de beslissing met betrekking tot het Nationaal Park Hoge Kempen van 13 december 2002 heeft de Vlaamse regering LISOM ook gelast om tegen medio 2003 een business plan voor de inrichting van de bipool Eisden-Lanklaar met als elementen een bezoekers- en veldstudiecentrum, hoogwaardige verblijfsaccommodatie en het Ecopolis-concept aan de Vlaamse regering voor te leggen. (VR/PV/2002/47-punt 82) Bij een schrijven van 21 februari 2003 is door LISOM uitstel gevraagd voor de opmaak van dit business plan bipool Eisden-Lanklaar. De ruimtelijke juridische context was en is nog steeds onduidelijk en er is geen Provinciaal Ruimtelijk Uitvoeringsplan dat uitsluitend geeft over de juridische rechtszekerheid van de toekomstige natuurtoeristische investeringen.

De Raad van Bestuur van LISOM legde een voorstel m.b.t. het dossier "De Lieteberg" te Zutendaal - de eerste toegangspoort tot het Nationaal Park Hoge Kempen - ter beoordeling voor aan de Vlaamse regering. De Vlaamse regering heeft dit project op 11 juni 2004 goedgekeurd en LRM werd opgedragen voornoemd project ESR 95-neutraal te financieren door uitkering van een dividend van € 869.606,75. De ontwerpovereenkomst tussen LISOM en de gemeente Zutendaal werd eveneens door de regering goedgekeurd. (VR/PV/2004/24 -punt 7)

De business plannen van de overige toegangspoorten zijn in opmaak en worden ter beoordeling aan de Vlaamse regering overgemaakt.

3.7.4.6. Oude Stad

Het project Oude Stad is een toeristisch attractief concept dat in synergie met het Domein Bokrijk een herbestemming geeft aan “De Oude Stad”.

In 2003 werd de MER-studie, uitgebreid met een passende beoordeling, conform verklaard om juridische zekerheid te kunnen bieden aan de vooropgestelde publieke en private investeringen. Een onderhandelingsprocedure met bekendmaking binnen het kader van de wetgeving overheidsopdrachten werd gepubliceerd en de gunningprocedure en voorwaarden werden vastgesteld.

Gezien het feit dat één van de partners (Vlaamse Radio en Televisie (V.R.T.)) pas in september 2004 bindende afspraken kon maken, werd voor de indiening van fase 3 uitstel gegeven.

Het is de bedoeling op korte termijn het business plan op voorstel van de Raad van Bestuur LISOM ter goedkeuring aan de Vlaamse regering voor te leggen.

In 2005 kan de bouwvergunning voor het project worden aangevraagd.

3.7.4.7. Mijnerfgoed site

Na het afblazen van het Minepolis-project te Beringen door de stad Beringen, de provincie en LRM op 15 februari 2002, werd het initiatief genomen om te zoeken naar een waardig alternatief voor “Beringen-Mijn”.

Ter uitvoering van een door de stuurgroep goedgekeurd basisconcept “open museum”, werd hiertoe een opdracht gegeven aan een studiebureau.

De nieuwe conceptontwikkeling en een bijbehorend business plan werd door bovenvermeld studiebureau begin dit jaar opgeleverd. Er werd geopteerd voor een museumconcept opgebouwd langsheen een verbindingsslijn: “de weg van het leven en werken van de mijnwerker”. Deze visie werd vertaald naar een stedenbouwkundig masterplan op korte en op lange termijn.

De stuurgroep Mijnerfgoed site Beringen besloot tot de voorbereiding van een PPS-oproep met Europese bekendmaking. Deze oproep werd gepubliceerd en de selectie van de kandidaten vindt plaats vanaf 31 augustus 2004. Via deze oproep zal de betrokkenheid van de private sector bij de herbestemming van het onroerend erfgoed worden geactiveerd. De doelstelling is te komen tot een actuele herbestemming. Voor de kolenwasserij zal op basis van een bijkomende studie en in overleg met de administratie Monumenten en Landschappen gezocht worden naar een selectieve en gegradeerde bescherming van het gebouw. Alsook zal voor het welslagen van het project een woonuitbreidingszone dienen te worden aangesneden.

Ter uitvoering van bovenvermelde beslissing werd de overeenkomst tussen NV Mijnen en NV LISOM door de Raad van Bestuur van NV Mijnen goedgekeurd.

Deze overeenkomst maakt het mogelijk dat LISOM de PPS-aanbestedings-procedure begeleidt.

Een evaluatie en een toetsing van de (vergunnings-) technische haalbaarheid van de eerste concepten van de private partijen wordt verwacht eind 2004/begin 2005. De bedrijfseconomische toetsing wordt eind 2005/begin 2006 voorzien.

3.7.4.8. Familie-attractiepark Houthalen-Helchteren

In het Strategisch Toeristisch ActiePlan van de provincie Limburg werd de realisatie van een bijkomende gezinsvriendelijke dagattractie in Houthalen-Helchteren naar voren geschoven. De concurrentie en de stagnerende gezinsvakantiemarkt werd een zware dobber voor een aantal ondernemingen in Houthalen-Helchteren. Een dierenpark of een alternatieve gezinsvriendelijke attractie wordt gezien als een impuls voor het verdere behoud van de bestaande recreatie- en verblijfsparken te Houthalen-Helchteren, met name Kelchterhoef,

Het dierenpark Houthalen-Helchteren werd geschrapt van de lijst van de toeristische hefboomprojecten nadat is gebleken dat, na een grondige studie, uitgevoerd door LISOM in 2003, de realisatie van een dierenpark in het wild-en wandelpark Molenheide via een samenwerking tussen de gemeente Houthalen-Helchteren, LISOM en de Nederlandse firma LIBEMA en een uitbreiding van het huidige vakantiedorp Molenheide vergunningstechnisch onhaalbaar zijn.

De Vlaamse regering heeft daarom LISOM gelast met het uitwerken van een voorstel om de voor het project dierenpark gereserveerde middelen toe te kennen aan de gemeente Houthalen-Helchteren. Deze middelen moeten gebruikt worden voor de realisatie van de nodige randvoorwaarden voor de verdere commerciële toeristische uitbating van de recreatieparken in de gemeente.

Het voorliggende ontwerpconcept “Familie-attractiepark Midden-Limburg”, waarbij de diverse projecten door middel van beeldbepalende infrastructuur in het openbaar domein aan elkaar worden gesnoerd (o.a. via een kwalitatieve en conflictvrije fietsverbinding tussen de verschillende recreatiedomeinen), werd door de stuurgroep op 11 juni 2004 goedgekeurd.

Het business plan “Familieattractiepark Midden-Limburg” zal normaliter eind 2004/begin 2005 aan de Vlaamse regering ter beoordeling worden voorgelegd.

3.7.4.9. transnationale Universiteit Limburg (tUL)

Op 19 juli 2002 besliste de Vlaamse regering € 55,9 miljoen vrij te maken voor de uitbouw van de tUL. Deze middelen zijn bestemd voor de infrastructuur op de campus Hasselt-Diepenbeek enerzijds, en als tijdelijke impulsfinanciering voor de uitbouw van de onderzoeksactiviteiten anderzijds. De middelen voor onderzoek zijn afhankelijk van een evenwichtige financiële inspanning vanwege de Nederlandse partners.

Aan LISOM werd door de Vlaamse regering de opdracht gegeven het tUL-project te coördineren. Deze coördinatie bestaat uit het uitwerken van een sluitend business plan, dat tevens een stappenplan met bijhorende modaliteiten en criteria voor de evaluatie en de financiering van het project dient te omvatten. Het business plan dient zowel betrekking te hebben op de impulsfinanciering voor het wetenschappelijk onderzoek en de wetenschappelijke dienstverlening als op de investering in infrastructuur. Voor dit laatste werd aan LISOM gevraagd om op basis van het structuurplan campus Hasselt-Diepenbeek een concreet behoeften-, inplantings- en beheersplan op te stellen.

Aan LISOM werd ook gevraagd een vooronderzoek naar de haalbaarheid van een kennisinstituut voor zelfstandig ondernemen en KMO's uit te voeren. Dit haalbaarheidsonderzoek werd afgerond en de Raad van Bestuur van LISOM heeft beslist het rapport samen met een aantal opmerkingen over te maken aan de Vlaamse regering.

Een samenwerkingsovereenkomst tussen LISOM en de tUL m.b.t de financiering en de financiële controle van het onderzoeks- en investeringsluik werd door de Raad van Bestuur van LISOM op 18 juni 2003 goedgekeurd. De Raad van Bestuur van LISOM heeft beslist een tussentijdse evaluatie te maken na drie jaar. Deze tussentijdse evaluatie gaat uit van de vastgelegde evaluatiecriteria maar heeft niet tot doel de geboekte resultaten voor elk criterium kwalitatief en/of kwantitatief te meten. Deze evaluatie beoogt enkel na te gaan of het voorziene project inhoudelijk en binnen de voorziene tijd kan gerealiseerd worden. Deze bijkomende beoordeling moet toelaten, indien nodig, de realisatie alsnog bij te sturen met het oog op de door de Vlaamse regering voorziene evaluatie na vijf jaar. De Raad van Bestuur heeft de evaluatiecriteria vastgelegd op het gebied van onderwijs, onderzoek, maatschappelijke dienstverlening, infrastructuur en structuur en organisatie.

Op 17 september 2003 heeft de Raad van Bestuur van LISOM na afweging voorgesteld het onderzoeksluik af te scheiden van het investeringsluik en met ingang van het academiejaar 2003 – 2004 te starten met de impulsfinanciering voor onderzoeksactiviteiten en een eerste schijf van € 2,6 miljoen, zijnde 1/5 van het totaal door de tUL voorgestelde bedrag voor impulsfinanciering in de eerste vijf jaar, vrij te maken in functie van de reële behoeften van de universiteit. De tUL legde voor het onderzoeksluik immers een sluitend business plan voor dat voldoet aan alle financieringsprincipes van de Kaderbeslissing (VR/PV/2002/31-punt 168).

LRM werd gelast het project te financieren, in functie van de reële behoeften van de tUL, door uitkering van een dividend van € 2,6 miljoen.

Op 01 april 2004 legde de Raad van Bestuur van LISOM vervolgens een voorstel m.b.t. de infrastructuur ten behoeve van de tUL ter goedkeuring voor aan de Vlaamse regering. Dit voorstel is gebaseerd op het ruimtelijk bindingsplan campus Hasselt-Diepenbeek. In dit plan wordt de toekomstige uitbouw van hoger onderwijs, research en aan research gekoppelde economische activiteit op de campus Hasselt-Diepenbeek ruimtelijk vastgelegd. Voor verbouwings- en aanpassingswerken op de campus Diepenbeek wordt een bedrag van € 13 miljoen voorzien. Op de campus Hasselt wordt € 8,1 miljoen vastgelegd voor een nieuwbouwproject. Dit voorstel werd door de Vlaamse regering goedgekeurd op 28 mei 2004.

In 2005 starten de werken op de campus Diepenbeek en wordt de bouwvergunning voor het nieuwbouwproject op de campus Hasselt aangevraagd.

De eerste steenlegging voor de nieuwe infrastructuur op de campus Hasselt is voorzien in 2006.

3.7.4.10. I-City

De Vlaamse regering heeft op 04 juni 2004 beslist NV LRM op te dragen het project I-City ESR 95 - neutraal mee te financieren door uitkering van bijkomende LRM-middelen, ten belope van een dividend van € 1,8 miljoen.

LISOM werd belast met de bijzondere opdracht tot de controle op de aanwending van voornoemde LRM-dividenden, op voorwaarde dat de financiering van bovengenoemd project geen aanleiding geeft tot bijkomende financiering ten laste van de begroting van de Vlaamse Gemeenschap.

3.7.4.11. Afval

Door de Vlaamse regering werd "afval" geselecteerd als een strategisch hefboomproject, aanvullend op het Limburgplan.

In haar beslissing heeft de Vlaamse regering een aantal principes met betrekking tot de toekomstige afvalverwerking in Limburg geformuleerd. Aan LRM werd de opdracht gegeven een onderzoek naar de haalbaarheid van deze principes uit te voeren. Deze opdracht werd overgedragen aan LISOM.

De studie bestaat uit drie luiken:

- een technisch milieukundig luik
- een mobiliteitsluik en
- een bestuurlijk luik.

Op basis van de uitgevoerde studies heeft de Raad van Bestuur van LISOM geconcludeerd :

- . dat voor de geplande voorbehandelingsinstallatie in Limburg de techniek scheiden/vergisten moet worden gekozen;
- . dat deze installatie op de locatie Genk/Zutendaal langs het Albertkanaal dient te worden ingeplant;
- . dat een verbouwing van de afvalverbrandingsinstallatie van RMZ in Houthalen niet aangewezen is;
- . dat de afvalactiviteiten moeten worden ondergebracht in een privaatrechtelijke vennootschap

De Vlaamse regering heeft op 10 oktober 2003 beslist LISOM de opdracht te geven, op basis van de conclusies van bovenvermelde studies, een dossier op te starten voor de bouw van een voorbehandelingsinstallatie in de regio Genk – Zuid.

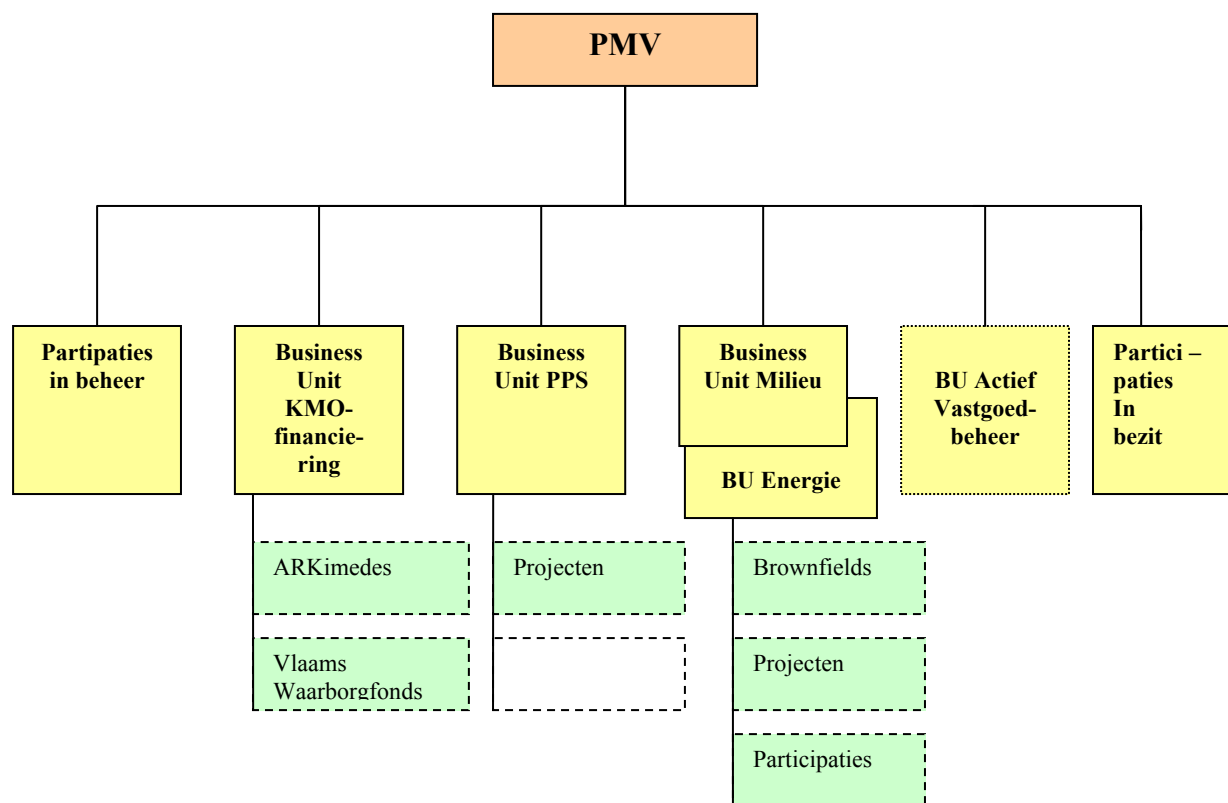
LISOM heeft als opdracht het uitwerken van een dossier voor de bouw van een voorbehandelingsinstallatie voor afval in Limburg. Het dossier omvat naast het vastleggen van een vestigingsplaats, het bepalen van de behandelingstechniek , het vastleggen van de structuur en de financiering, het verwerven van de noodzakelijke vergunningen en tenslotte het kiezen in overleg met de publieke actoren van de private partners. De opdracht van LRM in dit dossier behelst de inbreng van risicokapitaal onder de vorm van een participatie of achtergestelde lening.

Ingevolge deze beslissing sloten LRM, NUHMA en LISOM op 18 maart 2004 een samenwerkingsovereenkomst af waarin LRM en NUHMA zich ertoe verbinden om samen de privé-partner aan te trekken. In de overeenkomst is ook de toetreding van

het intergemeentelijk samenwerkingsverband tot de nieuwe vennootschap voorzien. Verder komen de partijen overeen om aan LISOM de opdracht te geven om de privé-partner via een marktbevraging te selecteren.

De Raad van Bestuur van LISOM heeft kennis genomen van het verslag van het verloop van de eerste fase van de selectieprocedure en van het advies van de extern deskundige. De Raad heeft dit advies volledig overgenomen;

De geselecteerden zijn uitgenodigd een dossier samen te stellen voor de tweede ronde aan de hand van een informatiebundel.

Bijlage

Dirk Van Mechelen
Vlaams minister van Financiën en Begroting
en Ruimtelijke Ordening